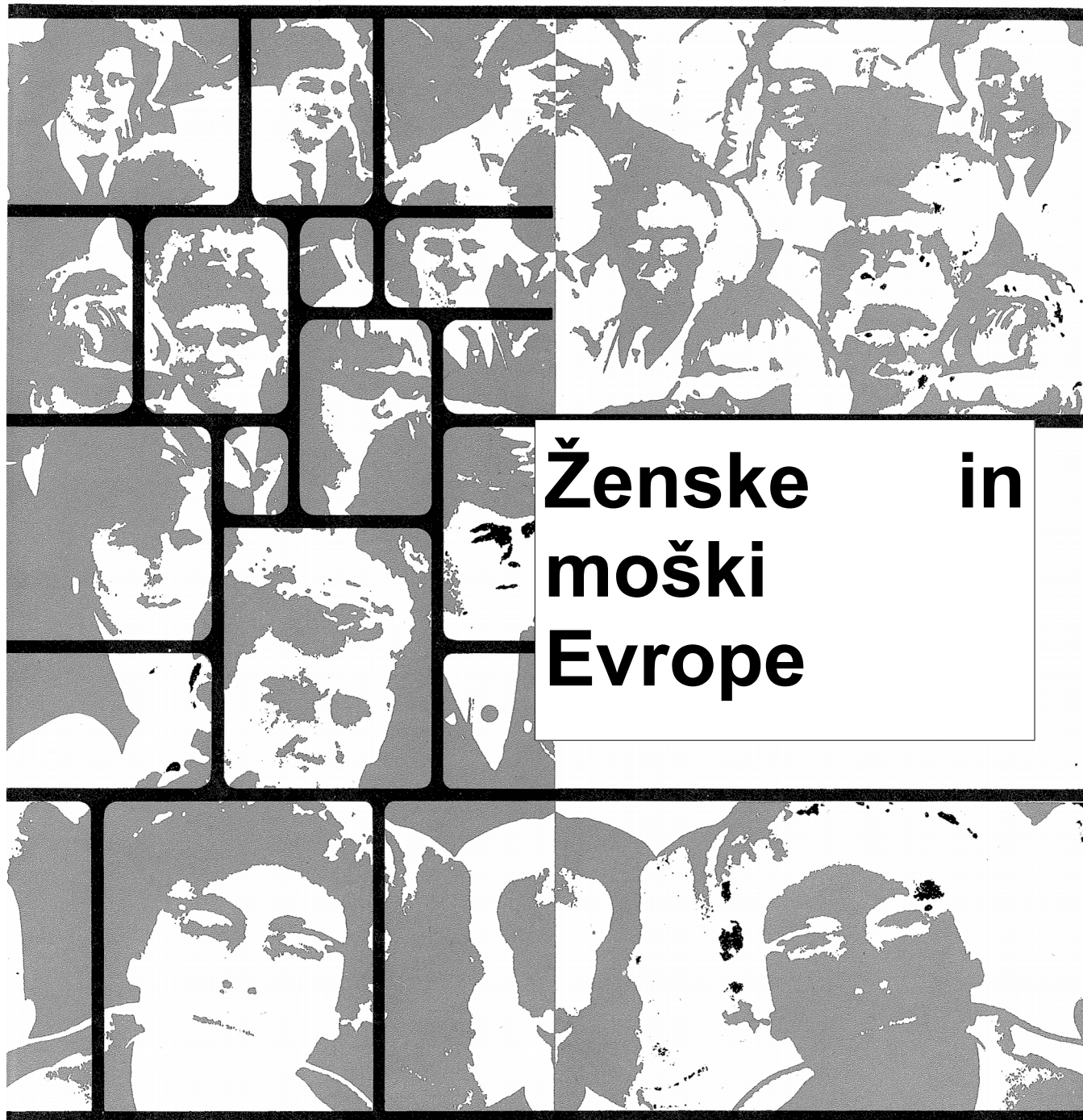

Ženske in moški Evrope

**PRIMERJANA
UGOTOVITVE O
NEKATERIH DRUŽBENIH
PROBLEMIH**

**KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI
RUE DE LA LOI 200 • 1049 BRUSELJI**

Ženske in moški Evrope

Primerjalni odnos do nekaterih družbenih problemov

Rezultati in analize vzorčne raziskave v devetih državah Evropske skupnosti ob mednarodnem letu žensk

Dokument, ki ga je pripravil Pierre Dieumegard za [Europe-Democracy-Esperanto](#)

Namen tega „začasnega“ dokumenta je omogočiti več ljudem v Evropski uniji, da si ogledajo dokumente, ki jih je pripravila Evropska unija (in se financirajo z njihovimi davki).

Če prevoda ni, so vse vsebine izključene iz razprave.

Ta dokument „Eurobarometer“ je obstajal le v angleščini, [francoščini in nemščini](#) v datotekipdfvrste „image“. Iz začetne datoteke smo ustvarili besedilno datoteko ODT, ki jo je pripravila programska oprema Libre Office, za strojno prevajanje v druge jezike. Rezultati so zdaj [na voljo v vseh uradnih jezikih Evropske unije](#).

Zaželeno je, da uprava EU prevzame odgovornost za prevajanje pomembnih dokumentov. "Pomembni dokumenti" niso le zakoni in predpisi, temveč tudi pomembne informacije, potrebne za sprejemanje informiranih odločitev skupaj.

Da bi skupaj razpravljali o naši skupni prihodnosti in omogočili zanesljive prevode, bi bil mednarodni esperantski jezik zelo koristen zaradi svoje preprostosti, pravilnosti in natančnosti.

Kontaktirajte nas:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Kazalo vsebine

Uvod.....	5
Del 1: Glavni rezultati raziskave.....	8
Problem ženskega statusa: pomen problema, dojemanje in ocena sprememb.....	9
1. Pomembnost problema.....	9
2. Dojemanje in ocena sprememb.....	12
II Čances žensk in moških pred življenjem.....	22
1. Splošna sodba.....	22
2. Zakaj so ženske manj verjetne?.....	26
3. Področja diskriminacije.....	30
III Prizadevanja žensk in moških za ublažitev razlik v družbenih vlogah.....	36
1. Kaj hoče večina?.....	36
2. „Feminizem“	39
3. Trije položajivvsakdanjem življenju.....	43
IV Ustrezen in vzajemen odnos žensk in moških do poklicnega dela.....	46
1. Zaposlitev in nezaposlitev.....	47
2. Zadovoljstvo z lastnim delom.....	50
3. Zadovoljstvo zakonca glede dela, ki ga opravlja.....	56
4. Poklicna dejavnost žensk.....	58
V. Socialneoblike, ki veljajo za pomembne za izboljšanje položaja žensk.....	68
VI Odnos do politike in oblike družbene participacije.....	71
1. Kajmora biti v prvi vrsti stvar moških?	73
2. Ustrezne politične vloge.....	77
3. Stopnja zaupanja v moškega ali žensko kot političnega predstavnika v parlamentu.....	80
4. Družbena udeležba.....	84
VII Občutki zadovoljstva ali nezadovoljstva.....	98
1. Splošni občutek zadovoljstva.....	98
2. Posebni vidiki občutka zadovoljstva.....	102
VIII Občutek sreče.....	107
IX Odnos do Evropske skupnosti in združevanja Evrope.....	111
1. Skupni trg.....	111
2. Združitev Evrope.....	117
3. Evropska skupnost in spreminjajoči se položaj žensk.....	123
Del II Obrazložiteni esej o oblikovanju odnosa do statusa žensk.....	128
Uvod v metodologijo.....	129
II Tipološka analiza odnosa javnosti do položaja žensk.....	129
III Faktorska analiza in analiza odgovorovna podlagi več meril.....	136

Posebna raziskava Eurobarometra o *ženskah in moških v Evropi* – maj 1975

1. Za ali proti družbenim spremembam.....	139
2. Optimizem in pesimizem.....	149
Sklepne ugotovitve.....	155
Pripombe.....	156
Tehnološki razvoj: To je bil čas pisalnih strojev in šablon.....	156
Spremembe v načinu priprave besedila: To je bil čas, ko so uredniki razmišljali (in pokazali svoje misli).....	156
Nekaj grafov, ki omogočajo vizualizacijo podatkov iz leta 1975.....	157
Hitrost sprememb.....	157
Pomen in pomen sprememb.....	158
V konkretnih primerih so nacionalna mnenja tudi zelo razpršena.....	159
PRILOGE.....	160
I. Imena raziskovalnih inštitutov in datumi intervjujev.....	160
II. Tehnične opombe.....	160

Ženske in moški Evrope

Primerjalni odnos do nekaterih družbenih problemov

Uvod

Ob letu žensk in, kar je še pomembneje, da bi bolje razumeli odnos žensk in moških do določenih problemov v naši družbi, je Evropska komisija v mesecu zla 1975 naročila vzorčno študijo v devetih državah Skupnosti.

To je bilo prvič, da je bila taka raziskava opravljena na mednarodni ravni na to temo. Raziskovalci iz osmih specializiranih inštitutov so ustno opravili razgovore s približno 9500 osebami – moškimi in ženskami –, starimi 15 let in več, razdeljenimi na nacionalne reprezentativne vzorce, in sicer na podlagi vprašalnika, ki je vseboval približno 50 vprašanj, vključno z vprašanji, ki ustrezajo vprašalniku EUROBAROMETER 3.¹

Število anketirancev v vsaki državi je naslednje:

	Moški	Ženske	Skupaj
Belgija/Belgija	728	779	1507
Danmark	505	568	1073
Deutschland	483	556	1039
Francija ²	563	593	1156
Združeno kraljestvo ³	622	703	1325
Irska	475	521.	996
Italia	526	517	1043
Luksemburg	151	160	311
Nederland	539	554	1093
SKUPNOST	4592	4951	9543

1 Eurobarometer je javnomnenjska raziskava, ki se v državah Evropske skupnosti izvaja vsakih šest mesecev. Rezultati št. 3 so bili objavljeni v začetku julija 1975. Natančni datumi razgovorov in vse druge tehnične informacije so navedeni v prilogi k temu dokumentu, skupaj s seznamom inštitutov, odgovornih za delo.

2 Upoštevanje ponderiranja podeželskih območij (155 primerov).

3 Y compris Severna Irska (300 primerov).

Glavni rezultati te raziskave, ki je na nek način predvidela želje, sprejete na Svetovni konferenci mednarodnega leta žensk (Mehika, 19. junij - 2. julij 1975), so predstavljeni na najpreprostejši možni način. V globalnem akcijskem načrtu, sprejetem ob koncu te konference, je navedeno, da imajo „nacionalne, regionalne in mednarodne raziskovalne dejavnosti ter zbiranje in analiza podatkov o vseh vidikih položaja žensk [...] prednost“ (točka 161); Zlasti poudarja koristnost zbiranja podatkov o „kakovosti življenja, na primer o zadovoljstvu s poklicem, dohodku, družinskih značilnostih in uporabi prostočasnih dejavnosti“ (odstavek 167).

Namen te raziskave ni izčrpati predmet; čeprav je veselje še posebej obsežno in zajem skoraj 200 milijonov žensk in moških, starih 15 let in več, je bil obseg vprašalnika namerno omejen na nekaj tem, ki so posebnega pomena za Evropsko komisijo in njene službe:

pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk, tj. mestu žensk v družbi, v primerjavi s položajem moških; zaznavanje in ocenjevanje sprememb v zvezi s statusom žensk;

- oceno možnosti žensk v primerjavi z moškimi;

- želje žensk in moških, da bi ublažili razlike med družbenimi vlogami obeh spolov;

ustrezen in vzajemen odnos žensk in moških do poklicnega dela;

- socialne reforme, ki se štejejo za prednostno nalogo, da bi izboljšali položaj žensk;

odnos do politike in oblike družbene participacije;

ravni in sestavine občutka zadovoljstva in nezadovoljstva;

občutek sreče;

odnos do Evropske skupnosti in poenotenje Evrope.

Cilj Evropske komisije pri objavi tega poročila, katerega vsebina - podatki, analize, predpostavke - nikakor ne prevzema svoje odgovornosti, je spodbuditi najširšo razpravo o položaju žensk v Evropi in o pobudah, ki bi jih bilo treba sprejeti na vseh ravneh in na vseh področjih, tako da bi bila gradnja združene Evrope tudi stvar žensk.

To poročilo je sestavljeno iz dveh delov:

- prvi del tega poglavja, v desetih poglavjih, glavne rezultate, ki ustrezajo vsakemu predmetu in pogodbi, tj. razdelitev odgovorov za celotno Evropsko skupnost in za vsako državo članico glede na spol, starost, stopnjo izobrazbe itd.

- drugi del poskuša razložiti dobljene rezultate z nekaj bolj poglobljenimi analizami: t. i. tipološka analiza (analiza grozdov), faktorska analiza in analiza večkratne razvrstitve ().¹

Bralci, ki želijo takoj priti do pojasnil in sklepov, lahko začnejo brati poročilo v drugem delu, razen če se pozneje vrnejo k prvemu.

¹ Tipologija je bila pripravljena pod vodstvom Héléne RIFFAULT (Pariz), nacionalne koordinatorke za raziskave; Faktorsko analizo in MCA sta izvedla Margaret in Ronald INGLEHART (Univerza v Michiganu). Avtor tega poročila Jacques-René RABIER, svetovalec Evropske komisije, se želi toplo zahvaliti tem dragocenim soavtorjem.

Del 1: Glavni rezultati raziskave

Problem ženskega statusa: pomen problema, dožemanje in ocena sprememb

1. Pomembnost problema

Predhodno vprašanje – ki ni vedno zastavljeno – v mnenjski študiji je, ali in v kolikšni meri se anketiranci zavedajo problema, o katerem se sprašujejo:

„V naši državi trenutno poteka veliko razprav o položaju žensk, tj. položaju žensk v družbi, v primerjavi s položajem moških. Ali po vašem mnenju trenutno v naši družbi obstaja problem za ženske ali pa? (Karta za opazovanje). Kako pomembna je ta težava: 0 znaki, da ne gre za težavo, 10 pomeni, da gre za zelo pomembno težavo.“¹

Če so odgovori razvrščeni v tri kategorije, ki ustrezajo rezultatom 0 do 2 (majhna pomembnost), 3 do 7 (srednja pomembnost) in 8 do 10 (velika pomembnost), se po državah in za Skupnost kot celoto dobi naslednja tabela (tabela 1):

Tabela 1 Pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk (po državah)

	Velik pomen (ocene od 8 do 10)	Srednja pomembnost (ocene od 3 do 7)	Majhna pomembnost (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena ²
Francija	48	45	7	6,93
Italija	45	44	11	6,72
Luksemburg	49	31	19	6,45
Irska	42	41	17	6,11
Belgija/Belgija	29	52	18	5,53
Deutschland	23	58	19	5,13
Danmark	26	43	28	4,92
Neomejeno kraljestvo	20	51	27	4,57
Nederland	11	52	34	3,95
Skupnost ³	32	50	17	5,68

Prva ugotovitev izhaja iz branja te tabele. V štirih državah (Francija, Italija, Luksemburg in Irska) vsi anketiranci – ženske in moški – problemu statusa žensk pripisujejo precej večji pomen kot v drugih državah. Skrajna položaja zasedata Francija in Italija (s povprečnima rezultatom 6,93 in 6,72) ter Nizozemska (s povprečnim rezultatom 3,95). Še boljše: približno štirikrat več Francozov, Italijanov, Luksemburžanov in Ircev kot Nizozemcev pripisuje temu problemu velik pomen (ocene od 8 do 10).

1 Namesto vprašanja spreprosto besedno lestvico („zelo pomembno“, „pomembno“ itd.), ki bi lahko ublažila nianse v odgovorih, je bila dana prednost številčni lestvici, ki je bila ocenjena z 0 na 10, pri čemer je osrednja točka torej 5.

2 Tehtano povprečje odstotkov, ki ustrezajo posameznemu rezultatu: 10, 9, 8...0. Osrednja točka je ocena 5.

3 Tehtano povprečje glede na število prebivalcev, starih 15 let in več, v vsaki državi.

Logično je mogoče sklepati, da je v državah, kjer se problem šteje za nerešenega, še posebej pomemben. To so države katoliške tradicije.¹

Vendar je treba opozoriti, da je Belgija, čeprav je država s katoliško tradicijo, bolj na strani držav, kjer se problem ne šteje za zelo pomembnega, v položaju, ki je blizu povprečju Skupnosti.

Na ravni Skupnosti, ki se obravnava kot celota, ženske – kot je mogoče pričakovati – pogostejše kot moški menijo, da je problem statusa žensk pomemben (povprečna ocena je 6,00 in 5,41). Starost je pomembna spremenljivka: mlajši ljudje (mlajši od 25 let) so bolj občutljivi na težavo kot njihovi starejši, zlasti med ženskami. Najpomembnejša spremenljivka pa je stopnja izobrazbe, ki se tukaj meri s trajanjem študija, tj. s starostjo, pri kateri je respondent zaključil študij s polno hitrostjo.

Kot je prikazano v preglednici 2, je delež ljudi, ki pripisujejo velik pomen problemu, 39 % med ženskami, starimi od 15 do 24 let, 37 % med 25 do 54 let in 28 let po tej starosti. Delež dosežene izobrazbe (za oba spola) se giblje od 30 % za najnižjo raven do 40 % za najvišjo raven.

Razpredelnica 2: Pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe²
(Skupnost kot celota)

	Velik pomen (ocene od 8 do 10)	Srednja pomembnost (ocene od 3 do 7)	Majhna pomembnost (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena
Skupaj	32 %	50 %	17 %	5,68
Moški	29	51	19	5,41
Od tega: 15 do 24 let	30	54	15	5,69
25 do 54 let	29	52	18	5,46
55 let in več	28	49	22	5,31
Ženske	35	48	16	6,00
Od tega: 15 do 24 let	39	47	14	6,30
25 do 54 let	37	47	15	6,05
55 let in več	28	50	19	5,35
Stopnja izobrazbe ³				
- nizka	30	49	20	5,46
- povprečje	32	52	16	5,68
- visoka	40	49	11	6,43

1 Vpliv kulture na odnos in vedenje ne pomeni nujno, da na ravni posameznikov obstaja soodvisnost med dvema spremenljivkama (npr. v tem primeru verska pripadnost ali praksa in pomen, ki se pripisuje problemu žensk). Čeprav v tej raziskavi žal niso bila zastavljena vprašanja o verski pripadnosti in praksi, je hipoteza zelo verjetna, da je odnos, ki je tradicionalno ugoden za katoliško vero, pozitivno povezan z zaznavanjem problema statusa žensk, ki se v Evropi zdi, da se objektivno bolj intenzivno pojavlja v državah s katoliško tradicijo.

2 Brez neodgovorov (0,9 % vseh).

3 Merjeno glede na starost ob koncu študije: 15 let e+ do , 16 do 19 let, 20 let in več.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razmerje med odnosom, izmerjenim glede na tri izbrane spremenljivke – spol, starost in doseženo izobrazbo – se nekoliko razlikuje glede na državo:

- v državah, kjer velik delež prebivalstva meni, da je problem zelo pomemben (Francija, Italija, Irska, da ne omenjam Luksemburga, kjer je anketirancev le 311), je verjetnost, da bodo ženske menile, da je problem pomemben, sorazmerno večja kot pri moških kot drugod; Z drugimi besedami, bolj se zavedajo tega problema, ki jih neposredno zadeva;

- v vseh državah relativno manj žensk, starih 55 let in več, meni, da je ta problem zelo pomemben v primerjavi z drugimi ženskami;

- za moške so edine države, v katerih starost uvaža pomembno razliko, Irska, Danska, Francija in Italija;

- stopnja izobrazbe oseb obeh spolov skupaj vpliva na odnos, ki se preučuje v Italiji, Nemčiji, Belgiji in Združenem kraljestvu; Medtem ko je v Italiji in Belgiji meja med spodnjino zgornjo srednjo ravno, je v Nemčiji in Združenem kraljestvu med spodnjo srednjo in zgornjo ravno. v Franciji so najbolj ozaveščeni tisti povprečno stopnjo izobrazbe, kar verjetno ustreza masi žensk, starih od 25 do 54 let; Izobraževanje je šibek ali neobstoječ dejavnik na Danskem, Nizozemskem in Irskem.

Vsi ti podatki sonavedeni v preglednici 3:

Razpredelnica 3

Odstotki anketirancev, ki pripisujejo velik pomen spolu, starosti in izobrazbenemu statusu žensk¹ (po državah)

	Skupaj	Moški			Skupaj	Ženske			Stopnja izobrazbe		
		-25	25/54	„55+“		-25	25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Francija	43%	40%	42%	47%	52%	48%	56%	43 %“	47%	50%	45%
Italia	42	43	44	38	49	55	49	42	41	53	52
Luksemburg ²	48	pm	pm	pm	49	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Irska	38	30	37	44	46	44	48	43	42	41	43
Belgija/Belgija	26	25	26	27	31	41	33	24	24	33	32
Deutschland	18	17	17	20	27	34	28	22	23	19	32
Danmark	27	33	27	23	25	32	26	19	25	24	29
Anited Kraljestvo	18	16	19	15	22	23	24	19	19	20	27
Nederland	11	6	13	9	10	12	9	11	10	10	13

1 Velika pomembnost = točke od 8 do 10. Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na povprečne ocene pomembnosti, povezane s problemom.

2 Zaradi razmeroma majhnega števila anketirancev sporočeni rezultati za Luksemburg niso navedeni.

Skupnost ³	29	30	29	28	35	39	37	28	30	32	40
-----------------------	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

2. Dojemanje in ocena sprememb

Koje bil izmerjen pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk, je bilo treba še ugotoviti, ali je bil razvoj zaznan in kako je bil opredeljen, tako glede pomena kot hitrosti sprememb.

„Ali se vedno dogajajo stvari o položaju žensk v družbi, o tem, kaj vidite okoli sebe in kaj se je dogajalo pred desetimi ali petnajstimi leti? In če je tako, ali se spreminjajov pravo ali napačno smer?“

Skoraj devet od desetih ljudi v Skupnosti kot celoti se zaveda spremembe (86 %, od tega 88 % moških in 85 % žensk), velika večina vprašanih pa meni, da gre sprememba v pravo smer.

Moški in ženske se izražajo na veliko enak način, z rahlo težnjo za ženske, stare 55 let in več, da zaznajo spremembo manj (ali natančneje, da se odzovejo manj, kot jo zaznavajo) in rahlo težnjo za bolj izobražene ljudi, da se izrazijo pozitivno.

3 Tehtano povprečje, vključno z Luksemburgom.

Razpredelnica 4

Dojemanje spremembe statusa žensk in razumevanje pomena te spremembe glede na spol, starost in stopnjo izobrazbe

(Skupaj Skupnost)

	Zaznajte spremembo			Ne zaznavajte sprememb	Neodgovorjeno
	Skupaj	V pravo smer	V napačno smer		
Skupaj	86%	76%	10%	8%	6%
Moški	88	78	10	7	5
Od tega 15 do 24 let	86	79	7	7	7
25 do 54 let	89	81	8	7	4
55 let in več	86	72	14	7	7
Ženske	85	74	11	9	6
Od tega 15 do 24 let	85	78	7	10	5
25 do 54 let	88	78	10	8	4
55 let in več	79	65	14	11	10
Stopnja izobrazbe					
- nizka	84	72	12	9	7
- povprečje	88	79	9	8	4
- visoka	90	85	5	6	4

Na državni ravni ni povezave med pomenom, ki se pripisuje vprašanju statusa žensk, in dojemanjem sprememb. V skupini Francija, Italija, Luksemburg in Irska, kot smo videli zgoraj, je ozaveščenost o problemu bistveno večja kot v drugih državah; Vendar je odstotek ljudi, ki zaznajo spremembo, skoraj enak na Danskem (86 %) in v Franciji (89 %).

Podobno se zdi, da sodba o pomenu spremembe ni povezana s pomenom, ki se pripisuje problemu: Italijani, Irski, Danci in Nemci na primer pravijo isto, osem od desetih pa jih meni, da gre sprememba v pravo smer.

Razpredelnica 5

Dojemanje spremembe statusa žensk in razumevanje pomena te spremembe¹

(po državah)

	Zaznajte spremembo			Ne zaznavajte sprememb	Neodgovorjeno
	Skupaj	V pravo smer	V napačno smer		
Italia	93 %	81 %	12 %	4 %	3 %
Irska	91	82	9	6	3
Francija	89	75	14	6	5
Danmark	86	80	6	6	8
Združeno kraljestvo	85	73	12	7	8
Nederland	82	69	13	4	14
Deutschland	81	78	3	16	3
Belgija/Belgija	79	67	12	9	12
Luksemburg	78	65	13	10	12
Skupnost ²	86	76	10	8	6

Na ravni posameznikov presek odgovorov na vprašanje o pomembnosti problema in odgovor o pomenu spremembe kaže le, kotoni mogel pričakovati, da so tisti, za katere je problem majhen, manj naklonjeni pozitivnemu opisu spremembe.

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu odstotkov odgovorov, ki izražajo dojemanje spremembe (v pravo ali napačno smer).

2 Tehtano povprečje

Razpredelnica 6

Dojemanje spremembe v pravo smer glede na pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk

(Skupaj Skupnost)

	Spremembe gredo v pravo smer	Sprememba gre v napačno smer
Majhna pomembnost	67 %	14 %
Srednje pomembna	78	9
Zelo pomembno	78	9

Tasprememba, kijomoški in ženske na splošno dojemajo in pozitivno cenijo v smislu njene usmeritve, se ne šteje za prehitro:

Alisestvari na tem področju spreminjajo prehitro, ne dovolj hitro ali pa jih pravilno uporabljam?

Večina vprašanih v Skupnosti(43 %) meni, da se stvari spreminjajo ravno prav, 28 % jih meni, da spremembe niso dovolj hitre, 19 % pa, da so dovolj hitre.

Pri ženskah, zlasti mladih, je nekoliko bolj verjetno kot pri moških, da spremembe ne bodo dovolj hitre: 41 % v starostni skupini od 15 do 24 let. Moški v starostnih skupinahso relativno bolj verjetno kot ženske, da čutijo, da se stvari spreminjajo ravno prav, verjetno izražajobolj zadržan odnos do sprememb.

Pomembno vlogo ima tudi dosežena izobrazba, ki se tu obravnava za oba spola: Bolj ko so ljudje izobraženi, boljse jim zdi,da so spremembe prepočasne.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 7

Ocena hitrosti sprememb v zvezi s statusom žensk glede na spol, spolni doseženo izobrazbo

(Skupaj Skupnost)

		Zaznajte spremembo			Neodgovorjeno 10 %
Skupaj		Prehitro 19 %	Ne dovolj hitro 28 %	Pravilna pot 43 %	
Moški		19	26	46	9
Od tega:	15 do 24 let	16	30	43	11
	25 do 54 let	18	27	48	7
	55 let in več	23	21	45	11
Ženske		19	30	39	12
Od tega:	15 do 24 let	13	41	38	8
	25 do 54 let	19	32	41	8
	55 let in več	24	18	38	20
Stopnja izobrazbe					
	- nizka	22	23	43	12
	- povprečje	16	31	44	9
	- visoka	16	38	40	6

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Podrobnejši pregled vpliva starosti na oceno hitrosti sprememb kaže, da se pri moških in ženskah težnja po hitrejših spremembah s starostjo zmanjšuje, pri ženskah pa bolj:

Razpredelnica 8

Prizadevanje za hitrejšo spremembo statusa žensk glede na spol ¹ in spol

(Skupaj Skupnost)

	15/24 let	25/34 let	35/44 let	45/54 let	55/64 let	65 let in več
Moški	33 %	33 %	27 %	25 %	22 %	21 %
Ženske	40	38	32	27	26	19
Razlika	7	5	5	2	4	2

¹ Odstotek starosti, izračunan glede na število oseb, ki so odgovorile na vprašanje.

Na ravni držav so ugotovitve, ki izhajajo iz rezultatov, naslednje:

Na Danskem in v Združenem kraljestvu, ki sta dve od držav, v katerih se problem statusa žensk – za katerega se verjetno šteje, da je v veliki meri rešen – ne zdi zelo pomemben, absolutna večina anketirancev (57 % oziroma 52 %) meni, da gredo stvari „prav prav“. Čeprav na Danskem ni razlike med odzivi moških in žensk, moški v Združenem kraljestvu pogosteje izražajo „konservativno“ stališče, da gredo stvari „precej hitro“ kot ženske.

V Nemčiji, na Irskem in v Franciji anketiranci malo pogosteje kot drugod odgovorijo, da stvari ne potekajo dovolj hitro (37 %, 35 % oziroma 33 %). V Nemčiji so bolj kot na Irskem ženske tiste, ki izražajo to mnenje, medtem ko v Franciji ni razlike med odzivi obeh spolov.

3° V Italiji se 30 % moških in žensk strinja, da se stvari odvijajo prehitro pogosteje kot drugod, vendar je seveda najbolj verjetno, da to rečejo starejši in manj izobraženi.

Razpredelnica 9

Ocena hitrosti sprememb v zvezi s statusom žensk glede na spol¹

(s plačilom)

	Občutek, da se stvari spreminjajo								
	Prehitro			Ne dovolj hitro			Pravilna pot		
	H + F	H	F	H + F	H	F	H + F	H	F
Jazsem Talia	30 %	30 %	31 %	26 %	24 %	28 %	37 %	40 %	34 %
Irška	16	18	15	35	32	38	42	44	40
Francija	22	18	27	33	33	32	39	43	36
Danmark	13	16	11	15	14	15	57	57	57
Združeno kraljestvo	16	16	18	19	17	21	52	56	47
Nederland	21	22	22	16	17	14	46	47	45
Deutschland	9	13	7	37	30	42	42	48	37
Belgija/Belgija	18	19	17	25	24	26	38	38	38
Luksemburg	26	28	25	25	20	29	34	39	30
Skupnost ²	19	19	19	28	26	30	43	46	39

Pregled odgovorov po spolu in starostnih skupinah kaže, da je v skoraj vseh državah želja po hitrejših spremembah močnejša med mladimi moškimi in še bolj med mladimi ženskami kot med starejšimi; Vpliv starosti je še posebej močan v Franciji.

Kategorije, ki najpogosteje izražajo to željo po spremembi, so:

Nemke, stare od 15 do 34 let 62%

Francozi, stari od 15 do 34 let 49%

- Irke, stare od 15 do 34 let 47%

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na odstotke odgovorov, ki izražajo dožemanje spremembe, v skladu s prejšnjim vprašanjem. Odstotki neodgovorov tukaj niso vključeni.

2 Tehtano povprečje

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Francoske ženske, stare od 15 do 34 let 45%

Belgijci (ženske), stari od 15 do 34 let 44%

- Irke, stare od 35 do 54 let 42%

		15–35 let	35–54 let	55 let in več
Deutschland	Moški	37 %	30 %	35 %
	Ženske	62	43	40v
Irska	Moški	38	32	28
	Ženske	47	42	33
Francija	Moški	49	33	26
	Ženske	45	35	11
Jazsem Talia	Moški	32	23	22
	Ženske	35	28	23
Belgija/Belgija	Moški	32	31	24
	Ženske	44	27	23
Luksemburg	Moški	21	30	18
	Ženske	33	39	31
Združeno kraljestvo	Moški	22	19	15
	Ženske	34	25	11
Nederland	Moški	26	22	12
	Ženske	18	18	17
Danmark	Moški	23	14	11
	Ženske	24	16	9

Razpredelnica 10

Prizadevanje za hitrejšo spremembo statusa žensk glede na spol¹ in spol
(Par država)

		15–35 let	35–54 let	55 let in več
Deutschland	Moški	37 %	30 %	35 %
	Ženske	62	43	40v
Irska	Moški	38	32	28
	Ženske	47	42	33
Francija	Moški	49	33	26
	Ženske	45	35	11
Italia	Moški	32	23	22
	Ženske	35	28	23
Belgija/Belgija	Moški	32	31	24
	Ženske	44	27	23
Luksemburg	Moški	21	30	18
	Ženske	33	39	31
Združeno kraljestvo	Moški	22	19	15
	Ženske	34	25	11
Nederland	Moški	26	22	12
	Ženske	18	18	17
Danmark	Moški	23	14	11
	Ženske	24	16	9

Če povzamemo, odgovori na ta prvi sklop vprašanj kažejo, da je Evropska skupnost v zvezi s problemi, obravnavanimi tukaj, razdeljena na dve skupini držav: po eni strani države s katoliško tradicijo, kjer polovica javnosti meni, da je problem statusa žensk zelo pomemben; podругi strani pa Belgija in druge države, kjer to ni zelo pomemben problem.

V skoraj vseh državah, zlasti pa v tistih, kjer je ta problem zelo pomemben, mu ženske pripisujejo večji pomen kot moški. Na splošno so mlade ženske in ženske srednjih let bolj ozaveščene kot starejše ženske.

Razvoj dogodkov je pozdravilo sedem ali osem od desetih ljudi.

1 Odstotki, izračunani glede na število ljudi, ki so odgovorili na vprašanje. Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na odstotke odgovorov, ki izražajo željo po hitrejših spremembah.

Sodba o hitrosti tega razvoja jediskriminatorna. 4od 10ljudina splošno – in nekoliko več moških kot žensk – meni, da se spremembe ustrezno razvijajo; To je celo mnenje šestih Dancev in šestih britanskih moških od desetih. V Nemčiji in na Irskem si štiri od desetih žensk in trije od desetih moških želijo, da bi stvari potekale hitreje; V Franciji je to mnenje treh ljudiobeh spolov. V Italiji skoraj tretjina prebivalstva meni, da se to dogaja prehitro.“

Zato je mogoče na kratko razlikovati tri types de pays glede na prevladujoči odnos do sprememb:

Države, v katerih so spremembesprejete kot običajne (Danska, Združeno kraljestvo, Nizozemska, Belgija in Luksemburg).

2° Države, kjer je želja po hitrejših spremembah precej široko izražena (Nemčija, Irlande, Francija).

3° Nazadnje, država, v kateri je odpor do sprememb velik (Italija).

II Čances žensk in moških pred življenjem

1. Splošna sodba

Razvoj razprave o vlogah in položaju žensk in moških v naših družbah je bil precej dobro preučen. V ZDA so na primer raziskave, izvedene v letih 1972 in 1975, pokazale, da je med ženskami vse večje nezadovoljstvo, kar kaže na povečanje ravni njihovih pričakovanj, kljub napredku ali celo zaradi njega. Spremembe v odnosu moških se ujemajo s spremembami v odnosu žensk.

Leta 1972 je 32 % žensk v Združenih državah menilo, da imajo moški boljše življenje kot ženske, 34 % pa jih je izrazilo nasprotno mnenje; leta 1975 sta bila deleža 35 % in 26 %. Na strani moških je leta 1972 26 % vprašanih menilo, da imajo moški boljše življenje kot ženske, medtem ko jih je 36 % menilo drugače, so bila mnenja leta 1975 prav tako deljena: 30 % proti 30 %.

V tej raziskavi je bilo zastavljeno prvo vprašanje, da bi se izmerila prednost te splošne presoje o življenjskih možnostih žensk in moških:

„Kdo ima boljše življenje: Moški ali ženske?“

1. Mnenje žensk				
	Moški	Ženske	Ni razlike	Brez mnenja
1975	35 %	26 %	31 %	8 %
1972	32	34	29	5
2. Mnenje moških				
1975	30 %	30 %	31 %	9 %
1972	26	36	31	7

Vir: Gallupov indeks javnega mnenja; št. 118, april 1975, str. 18-23.

„Ali je glede na to, kar vidite okoli sebe, verjetnost, da bodo ženske uspele v življenju, enaka verjetnosti kot pri moških, večja ali manjša pri ljudeh, starih od 20 do 30 let?“

Skoraj polovica anketirancev – in toliko moških kot žensk – meni, da so ženske enako verjetne kot moški (49 %). Nekaj več kot tretjina (36 %) jih meni, da so ženske manj verjetne. Eden od desetih ljudi celo misli, da so ženske bolj verjetno ...

Samo med mladimi ženskami (starimi od 15 do 24 let) in med najbolj izobraženimi med spoloma rahlo prevladuje negativno mnenje („manj možnosti“).

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Primerjalnerazlike med ženskami in moškimi v življenju glede na spol,spolin doseženo izobrazbo
(Skupaj Skupnost)

Skupaj	Toliko možnosti 49 %	Ženske imajo:		Neodgovorjeno 6 %
		Več možnosti 9 %	manj možnosti 36 %	
Moški	49	10	36	5
Od tega: 15 do 24 let	46	7	41	6
25 do 54 let	50	10	36	4
55 let in več	49	12	31	8
Ženske	49	9	36	6
Od tega: 15 do 24 let	43	7	46	4
25 do 54 let	49	10	37	4
55 let in več	51	10	28	11
Stopnja izobrazbe:				
- nizka	51	12	29	8
- povprečje	47	7	42	4
- visoka	44	7	47	2

Na državni ravni ni jasne povezave med dojemanjem problema kot pomembnega in občutkom, da so ženske manj verjetne kot moški. Res je, da na Irskem, kjer se šteje, da je problem statusa žensk pomemben, odgovor „manj priložnosti“ prevlada nad odgovorom „toliko priložnosti“, vendar le med ženskami. V Italiji, kjer večji delež javnosti meni, da je težava pomembna, odgovor „s čim več možnostmi“ močno prevlada nad njo, tako pri ženskah kot pri moških. V slednji državi je tudi visok odstotek odzivov – moških in žensk –, ki ženskam dajejo več priložnosti kot moškim: to jasno kaže na delitev stališč med prebivalstvom, kise tega problema zelo zaveda in jeglede na spreminjajoče se navade dokajnedavno.

Razpredelnica 12

Primerjalni chancesžensk in moških v obraz življenja glede na spol

(po državah) ¹

	Toliko možnosti			Ženske imajo: Več možnosti			Manj možnosti		
	H + F	H	F	H + F	H	F	H + F	H	F
Irska	44 %	45 %	43 %	6 %	10 %	4 %	47 %	44 %	49 %
Deutschland	49	52	47	6	6	5	41	38	43
Francija	55	55	54	5	5	6	36	37	35
Luksemburg	46	57	35	3	3	3	36	30	42
Združeno Kraljstvo	48	47	49	8	8	8	35	36	34
Nederland	49	48	50	6	7	5	35	35	34
Danmark	55	56	55	3	2	3	32	31	32
Belgija/Belgija	53	55	51	6	7	6	32	30	33
Italia	42	41	44	23	23	23	31	32	30
Skupnost (tehtano povprečje)	49	49	49	10	10	9	35	35	36

Nazadnje so kategorije, v katerih je nezadovoljstvo z mnenjem, da je verjetnost uspeha žensk v življenju manjša kot pri moških, najpogostejše, naslednje:

Irski moški in ženske z visoko stopnjo izobrazbe	59 %
- Irke, mlajše od 25 let	58 %
Nemke, mlajše od 25 let	56 %
Francozi, mlajši od 25 let	55 %
Francoski moški in ženske z visoko stopnjo izobrazbe	54 %
Irke, stare od 25 do 54 let	53 %
- Irke, mlajše od 25 let	50 %

Presenečeni bomo, če ne bomo videli Italijanov na tem seznamu. Razlaga je preprosta. V kategorijah, v katerih odgovor „manj možnosti“ ni v večini, očitno prevlada seštevek odgovorov „več možnosti“ in „več možnosti“, pri čemer je zelo malo neodgovorov. Vendar lahko ti „zadovoljni“ odgovori ustrezajo dvema zelo različnim odnosoma: bodisi zadovoljstvo s težavo, ki se šteje za rešeno (Danska, Nizozemska, Združeno kraljestvo), bodisi zadovoljstvo s stanjem, ki se sploh ne želi spremeniti ali se ne želi hitro spremeniti (Italija).

¹ Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na delež odziva „manj možnosti“ (moški in ženske skupaj).

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Na drugih kmetijah je negativni odgovor („ženske so manj verjetne“) dober pokazatelj nezadovoljstva s trenutnim statusom žensk, medtem ko so drugi odgovori dvoumni.

Vsi ti podatki so zbrani v naslednji tabeli:

Razpredelnica 13

Odstotek anketirancev, ki menijo, da imajo ženske glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe manj izkušenj kot moški

(Preusmerjeno s strani PAS)

	Skupaj	Moški			Skupaj	Ženske			Stopnja izobrazbe		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	-25	25/54	55+
Irska	44 %	50 %	43 %	42 %	49 %	58 %	53 %	35 %	44 %	46 %	59 %
Deutschland	38	33	36	42	43	56	39	42	35	48	46
Francija	37	55	36	31	35	45	38	18	23	39	54
Luksemburg	30	23	28	39	41	40	47	35	35	43	30
Združeno kraljestvo	36	38	41	28	34	43	38	22	32	40	44
Nederland	35	44	40	27	34	40	38	22	28	43	42
Danmark	31	40	34	21	32	47	34	423	25	38	49
Belgija/ Belgija	30	35	31	25	33	41	35	26	24	34	42
Italia	32	37	33	26	30	40	28	23	26	35	44
Skupnost (tehtano povprečje)	35	41	36	31	36	46	37	28	29	42	47

2. Zakaj so ženske manj verjetne?

Najmanjšo možnost za ženske je mogoče pripisati najrazličnejšim vzrokom, kot so neizogibni vzroki, ki so del „nespremenljivega reda stvari“, ali družbeno-kulturnim vzrokom, ki se nanašajo na organizacijo družbe. V poskusu, da bi na tej točki pojasnili oblikovanje globalnih odnosov, je bilo zastavljeno še eno vprašanje:

Če so ženske manj verjetne, kaj je po vašem mnenju glavni razlog? In na drugem mestu? ¹

Odgovor, ki je na prvem mestu najpogostejše podan, je „družinske obveznosti“. Potem pa je prišlo: „odnos moških“, „običaji v poklicnem življenju“ in „izobraževanje v družinah“.

Z združitvijo odgovorov, podanih na prvem ali drugem mestu, je mogoče ugotoviti, da se diskriminacija žensk bolj pripisuje socialnim vzrokom. Odgovori, kot so "ženski značaj" ali "ženska fizična konstitucija", so redko podani. Toda 43% tistih, ki so izrazili mnenje, da so ženske manj verjetne kot moški, ne morejo povedati, zakaj so manj verjetne, kar lahko pomeni, da se za njih zaznana situacija obravnava kot nekakšna smrtnost z več in nerazločljivimi vzroki.²

Odzivi žensk in moških so na splošno zelo podobni. Kvečjemu je mogoče opaziti, daje pri ženskah nekoliko bolj verjetno, da bodo „obravnavale odnos moških“ ali se nanj ne bodo odzvale, pri moških pa je nekoliko bolj verjetno, da bodo navajali „navade v poklicnem življenju“ in „fizično sestavo žensk“.

Razpredelnica 14

Razlogi za najmanjše možnosti žensk glede na spol

(V Skupnosti kot celoti samo tisti, ki menijo, da so ženske manj verjetne kot moški)³

	Moški in ženske	Moški	Ženske
1. Družinske obveznosti žensk (enfants, mož, hiša, ki jo je treba hraniti, itd.)	43 %	42 %	44 %
2. Odnos moških	31	28	32
3. Navade v delovnem življenju	22	25	20
4. Izobraževanje v družinah	19	19	18
5. Zakonodaja, na primer o zakonski zvezi	11	11	11
6. Fizična konstitucija žensk	11	13	9
7. Značilnosti žensk	10	11	10
8. Poučevanje v šolah	7	7	7
9. Drugi razlogi	3	4	3
Neodgovorjeno	43	40	46

Kot bi lahko pričakovali, starostin stopnja izobrazbe anketirancev v manjši meri vnašata določeno variabilnostv odgovore. Da bi upoštevali letri najpogostejše podane odgovore,⁴ in sicer tiste, ki so mlajši od 25

1 Intervjuvancu je bil predstavljen zemljevid z devetimi odgovori, med katerimi je lahko izbral. Seveda je bilo vprašanje postavljeno le ljudem, ki so na prejšnje vprašanje odgovorili „manj verjetno kot moški“ ali pa nanj sploh niso odgovorili.

2 Glede na to, da je bilo le 42 % anketirancev vprašanih o vzrokih za nižje možnosti žensk, 43 % pa jih ne more odgovoriti, to pomeni, da se manj kot 20 % anketirancev zaveda nižjega statusa žensk in lahko prepozna vzroke.

3 42 % anketirancev, vključno s 7 %, ki seniso odzvali na prejšnje vprašalnikietionte. Odstotki v t ustrezajo total odgovorov, danih prvi ali drugi.

4 Vključeni so bili samo odgovori, ki jih je podalo vsaj 20 % posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

let– moški in ženske –, je treba opozoriti, da se ženske, stare od 25 do 54 let, najpogosteje sklicujejo na „družinske obveznosti žensk“.

Razpredelnica 15

Trije glavni razlogi zmanjšane možnosti žensk glede na spol, spol in stopnjo izobrazbe ¹

(Skupaj Skupnost)

	Moški			Ženske			Stopnja izobrazbe		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
1. Družinske obveznosti žensk	45 %	46 %	32 %	45 %	50 %	33 %	41 %	47 %	42 %
2. Odnos moških	34	29	24	36	35	24	28	3	35
3. Navade v delovnem življenju	28	28	18	22	22	15	17	25	33

¹ Prvi ali drugi odgovori ljudi, ki menijo, da so ženske manj verjetne kot moški ali ki niso odgovorili na to vprašanje.

Razlike med državami so majhne. Družinske obveznosti žensk so navedene na prvem in drugem mestu v vseh državah, razen v Luksemburgu, kjer so najpogosteje zadolžene za družinsko izobraževanje (tako sledijo odnos moških in poučevanje v šolah).

Odnos moških je na drugem mestu na Irskem navedlo 48 % anketirancev, v Združenem kraljestvu (37 %), Franciji (35 %), Luksemburgu in Italiji (27 %) ter Nemčiji (26 %).¹

Med vsemi kategorijami in državami irske ženske, mlajše od 25 let, najpogosteje kriminalizirajo odnos moških (60 % zadevnih oseb); sledijo jim Irci iste starosti (56 % zadevnih oseb).²

1 Odstotki, izračunani na podlagi vseh anketirancev v vsaki kategoriji, so naslednji: Irska 24 %, Združeno kraljestvo 16 %, Francija 14 %, Luksemburg 14 %, Italija 10 %, Nemčija 12 %.

2 37 % in 31 % vseh anketirancev v vsaki kategoriji.

Razpredelnica 16

Glavni razlogi zapolovično srčnost žensk

(Razvrščeno po činu, v vsaki državi, glede na pogostost odgovorov) ¹

Irska (47 %)	Nemčija (41 %)	Francija (36 %)
1. Družinske obveznosti (51 %)	1. Družinske obveznosti (29 %)	1. Družinske obveznosti (55 %)
2. Odnos moških (48 %)	2. Odnos moških (26 %)	2. Odnos moških (35%)
3. Izobraževanje (21 %)	3. Delovno življenje (21 %)	3. Delovno življenje (28 %)
4. Zakonodaja (20%)		4. Izobraževanje (23 %)
Luksemburg (36 %)	Združeno kraljestvo (35 %)	Nizozemska (35 %)
1. Izobraževanje (29 %)	1. Družinske obveznosti (46 %)	1. Družinske obveznosti (37 %)
2. Odnos moških (27 %)	2. Odnos moških (37%)	2. Delovno življenje (31 %)
3. Izobraževanje (25 %)		2. Odnos moških (23 %)
4. Družinske obveznosti (20 %)		3. Izobraževanje (23 %)
Danmark (32 %)	Belgija/Belgija (32 %)	Italija (31 %)
1. Družinske obveznosti (46 %)	1. Družinske obveznosti (41 %)	1. Družinske obveznosti (48 %)
2. Delovno življenje (30 %)	2. Delovno življenje (28 %)	2. Odnos moških (27 %)
3. Izobraževanje (22 %)	2. Odnos moških (22%)	3. Izobraževanje (24 %)
		4. Delovno življenje (22 %)

Struktura tega sistema, ki povzema razvrstitev držav v skladu s sodbo o najmanjši možnosti za ženske in vrstni red vzrokov, ki se pripisujejo temu položaju v vsaki državi in v Skupnosti kot celoti, nakazuje nekaj razmislekov.

Prvič, zdi se, da so družinske obveznosti povsod, ne glede na stopnjo spremembe morale in zakonodaje, prevladujoča razlaga - če ne utemeljitev - ko izražamo mnenje, da so ženske kot take diskriminirane.

V večini držav, kjer je ozaveščenost o diskriminaciji žensk zelo razširjena, se pred poklicnim življenjem navaja odnos moških: v zvezi s tem se zdi tipičen primer Irlande.

Nasprotno, poklicno življenje je navedeno pred odnosom moških v državah, kjer je diskriminacija manj opazna, verjetno zato, ker je bila večinoma odpravljena (Nizozemska, Danska, Belgija).

Dejstvo, da sta izobraževanje v družinah in izobraževanje v šolah v Luksemburgu visoko uvrščena, je posebnost, katere razvoj bo treba pozorno spremljati.²

¹ Države so razvrščene glede na pogostost odgovora „manj možnosti“ na prejšnje vprašanje; ti odstotki so navedeni poleg imena države. Poudarjene so točke, ki so najpogostejše navedene po vsej Skupnosti. Odstotki, navedeni poleg postavk, ustrezajo pogostosti odgovorov med zadevnimi osebami.

² Rezultate za Luksemburg je treba razlagati previdno glede na majhno število anketirancev (N = 311).

3. Področja diskriminacije

Nov korak pri prepoznavanju kritičnega odnosa je mogoče narediti tako, da anketirance vprašamo, na katerih specifičnih področjih je po njihovem mnenju bolj ali manj verjetno, da bodo ženske:

Natančneje, ali bi rekli, da je trenutni položaj žensk okoli vas v primerjavi s položajem moških precej boljši, precej slabši ali niti boljši niti slabši, ko gre za ...

- A. Možnost študija?
- B. Poklicno usposabljanje?
- C. Možnost iskanja zaposlitve?
- D. Delovni pogoji (utrujenost, jamice, urniki itd.?)
- E. Varnost zaposlitve?
- F. Priložnosti za napredovanje?
- G. Plača?

Kar zadeva Skupnost kot celoto, približno šest od desetih vprašanih (59 %) meni, da je plačni položaj žensk precej slabši od plač moških; približno pet od desetih jih meni, da so ženske diskriminirane v smislu možnosti napredovanja (52 %) in možnosti, da najdejo delo (46 %); štiri od desetih na enak način omenjajo varnost zaposlitve (43 %) in delovne pogoje (37 %). Po drugi strani manj kot trije od desetih menijo, da obstaja diskriminacija na področju poklicnega usposabljanja (26 %), eden od desetih pa na področju izobraževanja (11 %).

Ne preseneča, da več kot polovica vprašanih meni, da je položaj žensk na nekaterih posebnih področjih, kot so možnosti za plačilo in napredovanje, slabši od položaja moških, medtem ko, kot smo videli zgoraj, le 36 % prebivalstva meni, da je za ženske na splošno manj verjetno, da bodo uspele v življenju, kot za moške.

Jasno je, da „priložnosti za uspeh v življenju“ vključujejo priložnosti, ki niso poklicni uspeh. Zato ni presenetljivo, da obstaja široko soglasje, da so ženske v svojem poklicnem življenju prikrajšane ali diskriminirane, medtem ko večina meni, da lahko ženske kljub temu uspejo v svojem življenju.

Presenetljivo je, da so te sodbe skupne tako moškim kot ženskam. Šele ko gre za varnost zaposlitve, so ženske bistveno bolj kritične kot moški: 46 v primerjavi z 39 %. Nasprotno, moški se zdijo nekoliko bolj občutljivi za diskriminacijo žensk v poklicnem usposabljanju kot ženske.

Razpredelnica 17

Položaj žensk v primerjavi s položajem moških na različnih področjih¹

(Skupaj iz Skupnosti)

Položaj žensk v primerjavi z moškimi je naslednji:

		Precej boljše	Precej manj dobro	Niti boljše niti slabše	Neodgovorjeno
1. Plača		7 %	59 %	27 %	7 %
	Moški	7	58	29	6
	Ženske	7	60	25	8
2. Priložnosti za napredovanje		8	52	31	9
	Moški	8	51	33	8
	Ženske	7	53	30	10
3. Priložnost za iskanje zaposlitve		13	46	35	6
	Moški	14	45	36	5
	Ženske	12	47	35	6
4. Varnost delovnega mesta		9	43	40	8
	Moški	11	39	43	7
	Ženske	8	46	37	9
5. Delovni pogoji		14	37	41	8
	Moški	17	36	41	6
	Ženske	12	38	41	9
6. Poklicno usposabljanje		10	26	57	7
	Moški	10	28	56	6
	Ženske	10	25	58	7
7. Možnost študija		12	11	72	5
	Moški	14	10	72	4
	Ženske	11	12	72	5

1 Različna področja so razvrščena po padajočem vrstnem redu pogostosti „precej slabšega“ odziva.

Starost in dosežena izobrazba uvajata nekatere razlike v teh rezultatih, zlasti v smislu zaposlitvenih možnosti, poklicnega usposabljanja in možnosti napredovanja. Kot se lahko pričakuje, so mlade ženske in, splošneje, delovno sposobne ženske veliko bolj občutljive na težave, povezane z dostopom do zaposlitve in kvalifikacijami pri zaposlovanju; Enako velja za tiste, ki so bolj izobraženi (moški in ženske) v primerjavi s tistimi, ki so manj izobraženi. Promocijske priložnosti se v glavnem dojemajo kot diskriminatorne na podlagi dosežene izobrazbe; Starost, na drugi strani, uvaja malo razlike.

Razpredelnica 18

Odstotek anketirancev, ki menijo, da je trenutni položaj žensk glede na spol, spol in doseženo izobrazbo precej slabši od položaja moških

(Skupaj Skupnost)

	Moški			Ženske			Stopnja izobrazbe		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
1. Plača	61 %	59 %	54 %	63 %	63 %	54 %	56 %	64 %	64 %
2. Priložnosti za napredovanje	51	55	45	56	55	48	47	58	61
3. Priložnost za iskanje zaposlitve	49	47	41	57	49	38	40	50	61
4. Varnost delovnega mesta	38	41	37	50	49	39	39	47	48
5. Delovni pogoji	34	37	34	40	40	32	34	38	40
6. Poklicno usposabljanje	33	29	23	33	26	16	21	31	37
7. Možnost študija	14	10	9	15	12	10	10	12	14

Če so, kot smo videli, razlike med spoloma presenetljivo majhne, so razlike med državami precejšnje.

V Franciji in Nemčiji, ki jima sledi Irska, je povprečni odstotek „manj dobrih“ odgovorovna sedem postavk najvišji (52, 46 oziroma 42 %), najnižji pa je v Luksemburgu (22 %).

Kar zadeva razvrstitev držav po treh najpogostejše navedenih področjih v EU, ima Irska vodilno vlogo pri dveh od njih: možnosti za plačo in napredovanje, medtem ko je Italija na predzadnjem in zadnjem mestu zaista dva.

Kako je mogoče pojasniti, da je v teh dveh državah, na Irskem in Italiji, kjer javnost pripisuje velik pomen problemu statusa žensk, ki sta državi z določenimi skupnimi značilnostmi (nižji gospodarski razvoj, relativno nizka proizvodnja na prebivalca, katoliška tradicija), dojemanje diskriminacije žensk tako različno? Razlaga lahko izhaja le iz zgodovinskih in kulturnih vplivov, ki jih je utrpela vsaka od teh dveh držav, problem, v katerem bomo našli več prostora.

Razpredelnica 19

Glavna področja diskriminacije žensk

(razvrščeno po vrstnem redu, v vsakem pays, glede na pogostost odzivov)¹

Francija (52 %) 1. Plača (77 %) 2. Poiščite delo (77%) 3. Promocija (77 %) 4. Delovni pogoji (77%) 5. Zaposlitvena varnost (77 %) 6. Poklicno usposabljanje (77 %) 7. Študije (77%)	Nemčija (46 %) 1. Plača (75 %) 2. Promocija (64%) 3. Poišči delo (52 %) 4. Zaposlitvena varnost (50 %) 5. Delovni pogoji (43 %) 6. Poklicno usposabljanje (30 %) 7. Študije (12 %)	Irska (42 %) 1. Plača (78 %) 2. Promocija (67 %) 3. Varnost zaposlitve (48 %) 4. Poiščite zaposlitev (45%) 5. Delovni pogoji (24 %) 6. Poklicno usposabljanje (19 %) 7. Študije (11 %)
Danmark (36 %) 1. Promocija (53 %) 2. Plača (52 %) 3. Poiščite delo (38%) 4. Delovni pogoji (35%) 5. Zaposlitvena varnost (34 %) 6. Poklicno usposabljanje (23%) 7. Študije (14 %)	Belgija (34 %) 1. Plača (51 %) 2. Promocija (44 %) 3. Zaposlitvena varnost (40 %) - Poiščite delo (38%) 5. Delovni pogoji (33 %) 6. Poklicno usposabljanje (18%) 7. Študije (12 %)	Italija (32 %) 1. Plača (41 %) 2. Varnost zaposlitve (37 %) 2. Poiščite zaposlitev (37 %) 4. Delovni pogoji (36 %) 5. Promocija (34 %) 6. Poklicno usposabljanje (25 %) 7. Študije (11 %)
Nizozemska (31 %) 1. Promocija (49 %) 2. Plača (45%) 3. Zaposlitvena varnost (36 %) 4. Poiščite delo (34%) 5. Delovni pogoji (27 %) 6. Poklicno usposabljanje (17%) 7. Študije (10 %)	Združeno kraljestvo (30 %) 1. Promotion (49%) 2. Plača (48 %) 3. Poiščite delo (38%) 4. Zaposlitvena varnost (34 %) 5. Poklicno usposabljanje (16%) 6. Delovni pogoji (15 %) 7. Študije (10 %)	Luksemburg (22 %) 1. Plača (40 %) 2. Varnost zaposlitve (35 %) 3. Promocija (34 %) 4. Delovni pogoji (24 %) 5. Poiščite zaposlitev (24 %) 6. Poklicno usposabljanje (20 %) 7. Študije (12 %)

1 Države so razvrščene v skladu s povprečji odgovorov na sedem točk v „slabih razmerah“; ti povprečni odstotki so navedeni poleg imena države.

Spol, starost in dosežena izobrazba se razlikujejo v vsaki državi in v Skupnosti kot celoti: mlade ženske in izobraženi pogosteje izražajo mnenje, da je položaj žensk slabši od položaja moških glede možnosti ponovnega odprtjadel, poklicnega usposabljanja in napredovanja. Zdi se, da možnost študija ni problem, ne glede na starost ali stopnjo izobrazbe, čeprav so mladi francoski moški in ženske pogosteje kritični do tega kot njihovi starejši. Diskriminacijo plač je mogoče čutiti povsod, zlasti pa pri mladih belgijskih, nizozemskih in britanskih ženskah.

Kategorije anketirancev, ki na splošno izražajo največji delež mnenja, da so ženske diskriminirane, so naslednje:

1. V zvezi s plačo:

- Irke, mlajše od 25 let 86%

Francozi, mlajši od 25 let 84%

2 [...] Glede možnosti napredovanja:

Nemke, mlajše od 25 let 77%

Andskadekleta obeh spolov z visoko stopnjo izobrazbe 74%

3. V zvezi z možnostjo iskanja zaposlitve:

Francoske ženske, mlajše od 25 let 78%

Francoski moški in ženske z visoko stopnjo izobrazbe 74%

III Prizadevanja žensk in moških za ublažitev razlik v družbenih vlogah

Moški in ženske se zato v veliki meri zavedajo (v povprečju več kot tri od desetih ljudi v Skupnosti kot celoti), da je verjetnost, da bodo ženske uspele v življenju, manjša kot pri moških. Moški in ženske se še bolj (pet do šest od desetih) strinjajo, da so ženske obravnavane manj kot moški v smislu dostopa do dela, napredovanja pri delu in predvsem plačila za delo. Kakšna so prizadevanja obeh spolov za preoblikovanje družbe na tem področju? Ali večina želi, da bi bilo vse manj razlik? Ali so ženske, ki trdijo, da je vse manj razlik, pravilne ali napačne? Kakšne so podobe moških in žensk v nekaterih tipičnih situacijah vsakdanjega življenja?

1. Kaj hoče večina?

„Ali menite, da večina žensk želi, da bi bilo vedno manj razlik med vlogo moških in vlogo žensk v družbi?“

„Ali menite, da večina moških želi, da bi bilo vedno manj razlik med vlogo moških in vlogo žensk v družbi?“

V Skupnosti sedem od desetih moških in sedem žensk meni, da si večina žensk želi vedno manj razlik; mlade ženske se izrazijo nekoliko močneje (81 %). Po drugi strani pa le trije moški in dve ženski od desetih menijo, da večina moških želi isto stvar, z majhno razliko glede na starost. Z drugimi besedami, nekaj več kot dvakrat toliko moških in tri in pol krat toliko žensk misli, da ženske namesto moških želijo, da se razlike ublažijo. Ženske so zato bolj skeptične kot moški, vendar sta oba spola precej lucidna: na položaj, ki je naklonjen skupini družbe, veliko manj pogostovplivajo tisti, ki imajo od njega koristi, kot tisti, ki so njegove žrtve.

Razpredelnica 20

Splošna prizadevanja žensk in moških za zmanjšanje razlik med spoloma, spolovinizobrazbe

(Skupaj Skupnost)

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Večina žensk želi videti vse manj razlik											
Da	74 %	76 %	75 %	70 %	73 %	81 %	76 %	63 %	73 %	74 %	71 %
Ne	16	16	16	14	17	12	17	19	15	17	22
Neodgovorjeno	11	8	9	15	10	7	7	18	12	9	7

Večina moških želi videti vse manj razlik

Da	34	38	34	32	21	26	22	17	28	28	26
Ne	52	49	53	51	61	63	62	57	54	59	62
Neodgovorjeno	14	13	13	17	18	11	15	26	18	13	12

Na državni ravni je razpršitev mnenj neodgovorov nekoliko velika glede vprašanja o odnosu žensk: Italija, Irska in Francija obeh spolov bolj verjetno verjamejo, da večina žensk želi videti vse manj razlik. To mnenje najpogosteje izražajo Francozinje (84 %), zlasti mlade Francozinje (90 %).

Kar zadeva vprašanje odnosa moških, so na prvem mestu Irci in Luksemburžani obeh spolov, zlasti Irci, starejši od 25 let (52 %).

Ti podatki so povzeti v naslednji preglednici, iz katere je mogoče izluščiti dodatne informacije s primerjavodveh ali dveh odgovorov na vprašanje o odnosu, ki se pripisuje ženskam, in o odnosu, ki se pripisuje moškim: prav v Italiji in Franciji je med ženskami največja razlika med izraženimi mnenji o odnosu moških in žensk, kar pomeni, da imajo ženske najmanj iluzij:

	italijanščini	Francoske ženske
Večina žensk želi videti vse manj razlik.	79 %	84 %
Večina moških želi videti vse manj razlik.	20 %	25 %
Razlika	59	59

Razpredelnica 21

Splošna prizadevanja žensk in moških za ublažitev razlik

(Odgovori „da je vse manj razlik“, avtor pays)

	Večina žensk želi videti vse manj razlik.			Večina moških želi videti vse manj razlik.		
	H + F	H	F	H + F	H	F
Italia	80 %	32 %	79 %	24 %	28 %	20 %
Irska	80	50	81	40	51	31
Francija	79	75	84	33	43	25
Belgija/Belgija	74	76	73	32	41	25
Deutschland	74	76	72	25	32	19
Luksemburg	66	66	67	37	40	33
Nederland	66	67	64	27	35	20
Združeno kraljestvo	64	64	63	26	32	21
Danmark	51	51	53	30	39	23
Skupnost ¹	73	74	73	28	34	21

1 Tehtano povprečje

2. „Feminizem“

„Kaj je poveščenjenju prav ali narobe za ženske, ki trdijo, da je vse manj razlik med vlogami moških in žensk v družbi?“

Skoraj sedem od desetih ljudi v vsej Skupnosti se na splošno strinja s cilji žensk, ki trdijo, da je razlikvedno manj. ¹ Odnos moških in žensk je zelo blizu. Kot pri večini prejšnjih vprašanj se ženskebolj zavedajo problema kot ženske, stare 55 let in več. V manjšimeri ima pomembno vlogo tudi dosežena izobrazba.

¹ Opozoriti je treba, da so bilisplošni cilji gibanja, da se zmanjšajo ali odpravijo razlike med družbenimi vlogami moških in žensk, močno podprti. Ker vprašanje ni bilo postavljeno, te odobritve ni mogoče ekstrapolirati na posebna dejanja takih in takih feminističnih gibanj ali celo, kot bo prikazano v nadaljevanju, na zelo korenite spremembe v vedenju.

Razpredelnica 22

Odnos do "feminizma" po spolu, spolu in stopnji izobrazbe

(Skupaj Skupnost)

	Skupaj	Moški			Skupaj	Ženske			Stopnja izobrazbe		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Ženske, ki zahtevajo vse manj razlik:											
- imajo prav	65 %	69 %	69 %	58 %	67 %	74 %	70 %	56 %	62 %	70 %	76 %
- so napačne	23	18	22	28	20	15	20	23	23	20	17
Neodgovorjeno	12	13	9	14	13	11	10	21	15	10	7

Porazdelitev odgovorov po državah je zelo podobna porazdelitvi odgovorov na vprašanje o prizadevanjih za zmanjšanje razlik v vlogi spolov: Francija, Italija in Irska so ponovno države, v katerih se problem najbolj mobilizira, medtem ko so Nizozemska, Združeno kraljestvo in Danska tri države, v katerih se zdi, da se problem ne pojavlja - ali se ga ne čuti - z enako resnostjo. Vendar pa vsepovsod večina anketirancev – moških in žensk – meni, da imajo ženske prav, ko zahtevajo zmanjšanje (ali odpravo) razlik med vlogami moških in žensk.

Dejstvo, da posameznik ali skupina težave ne čuti subjektivno, ne pomeni, da ne nastane objektivno. Toda dejstvo, da gre za agregacijo, je kljub temu dober pokazatelj, kako posamezniki in skupine dojemajo življenjske situacije, vključno z družbenimi diskurzi, ki jih opisujejo.

Nobenega dvoma ni, da se bo ta težnja po spremembah sčasoma okrepila. V Evropi v preteklosti nismo imeli primerjalnih točk, imamo pa primerjalne točke v Združenih državah Amerike, kjer je bilo isto vprašanje zastavljeno v letih 1971, 1972 in 1975: „V zadnjih letih se je veliko govorilo o spremembi položaja žensk v današnji družbi. Ali na splošno podpirate ali nasprotujete prizadevanjem za okrepitev in spremembo položaja žensk v družbi?“

Tukaj so odgovori:

	1971	1972	1975
	%	%	%
Za	42	48	59
Nasprotovanje	41	36	28
Negotovost	17	16	13

Zdi se torej, da ima v večini držav Skupnosti „žensko gibanje“ še večjo podporo med prebivalstvom Združenih držav. Druga razlika je, da so v Združenih državah moški bolj naklonjeni gibanju (63 % za in 24 % proti) kot ženske (55 in 32 %).¹

1 Harrisova raziskava. april 1975. Glej sedanje mnenje, zvezek III, 7. julij 1975.

Razpredelnica 23

Odnos do „feminizma“ glede na spol in spol

(Preusmerjeno s strani PAS)¹

Ženske, ki zahtevajo vse manj razlik, imajo prav.

	Skupaj	Moški			Skupaj	Ženske		
		-25	25/54	55+		-25	25/54	55+
Francija	77 %	75%	80%	74 %	75 %	81 %	80%	59%
Italija	65	75	69	52	73	79	74	64
Irska	65	59	67	64	72	77	75	62
Belgija/Belgija	69	78	72	55	66	80	68	55
Deutschland	63	71	66	56	69	73	72	63
Luksemburg	60	65	62	52	62	84	64	48
Nederland	65	69	68	57	56	67	56	52
Združeno kraljestvo	59	53	63	53	56	67	60	43
Danmark	49	54	54	41	48	56	52	37
Skupnost ²	65	69	69	58	67	74	70	56

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu odstotkov zadetkov za vsako državo (moški in ženske).

2 Tehtano povprečje.

3. Trije položajivvsakdanjem življenju

„Zdaj se lahko v vsakdanjem življenju srečamos številnimi situacijami. Ali se vam osebno zdi normalno ali nenormalno:

- A. Quženska gre ven brez svojega moža zvečer nasestaneK?
- B. Da ženska spodbuja svojega moža, da zamenja službo, ker ji je ponujena boljša situacija v regiji, ki ni regija, v kateriživi?
- C. Da starši, ki lahko plačajo za izobraževanje samo enemu od svojih otrok, odločijo v korist deklice, če je v šoliboljšaod fanta? »

V celotni Skupnosti sedem od desetih ljudi (moški ali ženske, brez bistvene razlike) meni, da je normalno, da ženska zvečer odide ven brez moža, šest od desetih pa, da se starši odločijo, da bo deklica nadaljevala izobraževanje, če ji bo uspelo bolje kot fantu. Po drugi strani pabi običajno le trije od desetih ljudi verjeli, da poklicna kariera ženske presega kariero moža. Kar zadeva izbiro prebivališča, obstaja podjac ente, i mage zadevnih vlog, kar pomeni, da se poklic poročene ženske šteje za drugotnega pomena v gospodinjstvu (tudi če „dodatna“ plača ni zanemarljiva). Ta čarovnik je skupen obema spoloma, vendar se razlikuje glede na državo, starost in stopnjoizobrazbe.

osem ali devet od desetih ljudi na Irskem(94 %), v Združenem kraljestvu (85%), na Danskem (82 %), v Franciji in na Nizozemskem (76%) meni, da je način, kako lahkoženskaponoči odide ven brez moža, običajen; le Italija (58 %) in Luksemburg (57 %) sta precej neustrezna. Starost in v manjši meri stopnja izobrazbe sta najbolj razširjeni v Italiji, Belgiji in Nemčiji. Šest ali sedem od desetih ljudi v Nemčiji (68 %), Franciji (67 %),Italiji inna Danskem (63%) meni, da je normalno, da se starši odločijo v korist deklice in ne fanta; vendar le za štiri od desetih ljudi v Luksemburgu (38 %). Obstajajo nekatere razlike glede na starost žensk v Belgiji in na Nizozemskem ter glede na stopnjo izobrazbe v Belgiji in Združenem kraljestvu.

Nazadnje, dejstvo, da ženska svojega moža spodbuja k zamenjavi delovnega mesta, se šteje za normalno le za dva do tri od desetih ljudi, razen v Franciji (35 %) in Italiji (48 %).

Pomen teh odgovorov je lahko vprašljiv v vsaki državi. Irska je na prvem mestu, Italija pa na drugem mestu za točko „odhod zvečer brez moža“; Italija je na prvem mestu,Irska pa na zadnjem mestu pri postavki „sprememba delovnih mest, če ženske najdejo boljši položaj“.

Na dejstvo, da so Italijani verjetno bolj naklonjeni problemom migracij, se ni mogoče sklicevati, ker imajo to izkušnjo tudi Irci.

Ali bi morali dvomiti v iskrenost nekaterih odgovorov? V celotni preiskavi ni ničesar, kar bi podpiralo primer. In medtem ko v nekaterih državah (Danska, Luksemburg) skoraj 30 % anketirancev ne odgovori na vprašanje, Italijani in Irciodgovorijo nestrpno, vendar na različnenačine.¹

Naj na tej stopnji analize samo opozorimo,da se na splošno zdi, da so Irci bolj odprti za družbene spremembe, pri katerih je razvoj statusa žensk pomemben vidik, kot bi bilo mogoče pričakovati.

¹ Odgovore v zvezi z odnosom ob hipotetičnem položaju je pogosto težko razlagati. Nekateri se lahko odzovejo tako, da si resnično predstavljajo situacijo, drugi pa si lahko dajo dobro vest in izgledajo dobro z izražanjem normativnega odziva, ne da bi se počutili vpletene.

Razpredelnica 24

Moški in ženske se soočajo s tremi situacijami vsakdanjega življenja, odvisno od spola

(Skupaj Skupnost)

	Šteje se za:		neodgovorjeno
	normalen	ni normalno	
... da gre ženska zvečer ven brez moža, da bi se udeležila sestanka	71%	24%	5,00 %
Moški	70	25	5
Ženske	72	23	5
... da starši, ki lahko plačajo za izobraževanje samo enemu od svojih otrok, odločijo v korist deklice, če je boljša v šoli kot fant	61	29	10
Moški	61	29	10
Ženske	61	28	11
... da ženska spodbuja svojega moža, naj zamenja službo, ker ji je ponujena boljša situacija v regiji, ki ni regija, v kateri živijo	31	55	14
Moški	32	55	13
Ženske	30	55	15

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 25

Moški in ženske se soočajo s tremi vidikivsakdanjega življenja, ki se štejejo za normalne glede na spol,spolin stopnjo izobrazbe.¹

(Preusmerjeno s strani PAS)

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
„da gre ženska zvečer ven brez moža“											
Irska	93%	93%	94 %“	94%	96%	98%	95%	93%	92%	96%	96%
Ited kraljestvo	85	84	89	78	84	81	89	79	90	90	81
Danmark	80	87	82	72	85	94	89	73	78	87	90
Francija	76	83	78	69	76	70	83	59	67	77	88
Nederland	75	75	80	66	76	88	81	62	69	84	86
Deutschland	59	62	64	51	65	75	73	46	57	66	77
Belgija/Belgija	64	78	69	49	59	83	63	40	47	67	86
Italia	57	79	60	38	60	77	63	37	49	66	81
Luksemburg	60	73	62	50	53	72	51	48	53	69	47
Skupnost ²	70	79	73	59	72	78	77	57	64	76	84

Starši se odločijo v prid dekletu											
Deutschland	67%	81 %	68%	63%	68%	69 %	74%	58%	65%.	69%	77 %
Francija	67	67	65	71	66	60	68	68	63	68	71
Italia	64	63	68	58	65	72	63	61	62	68	69
Danmark	59	55	62	57	67	62	73	58	60	66	68
Irska	56	47	57	60	54	55	55	51	54	54	59
Ited kraljestvo	50	56	49	49	53	48	66	44	49	53	66
Nederland	50	46	52	48	48	59	49	39	46	52	55
Belgija/Belgija	51	54	53	44	46	57	47	36	39	51	62
Luksemburg	36	54	32	34	40	40	44	33	43	44	26
Skupnost	61	64	62	59	61	62	65	54	58	63	70

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
„da ženska svojega moža spodbuja k zamenjavi delovnega mesta“											
Italia	48%	56%	51%.	40%	50%	57%	51%	38%	47%	53%.	53%,
Deutschland	32	44	33	26	38	45	42	27	33	34	-48
Francija	35	42	35	29	31	29	34	23	30	33	38
Belgija/Belgija	27	40	24	22	21	30	23	13	20	23	36
Danmark	24	36	25	16	21	35	23	12	19	26	35
Nederland	15	29	21	19	14	20	14	12	15	19	29
Luksemburg	21	15	17	25	14	.	16	19	18	14	16
Ited kraljestvo	19	24	17	20	13	24	13	7	14	19	24
Irska	17	16	14	16	10	14	10	6	10	14	15
Skupnost	32	41	32	28	30	38	33	21	29	30	41

1 Države so za vsako postavko razvrščene v padajočem vrstnem redu glede na odstotke „običajnih“ odgovorov.

2 Tehtano povprečje

IV Ustrezen in vzajemen odnos žensk in moških do poklicnega dela

Kot je navedeno zgoraj, je eden od glavnih vzrokov, ki se pripisuje dejstvu, da je za ženske manj verjetno, da bodo uspele v življenju, takoj za družinskimi obveznostmi in odnosom moških, navade v poklicnem življenju. Po drugi strani pa je bilo ugotovljeno, da diskriminacijo žensk močno občutijo tako moškokot ženske na področjih, povezanih z delovnim življenjem: plače, napredovanja, dostopa do zaposlitve, varnosti zaposlitve itd.

V tej raziskavi je bilo zastavljenih več vprašanj, da bi hkrati poglobili odnos žensk in moških do poklicnega dela ter odnos, ki ga moški pripisujejo ženskam, in obratno v zvezi s tem.

Zaporedje vprašanj je bilo naslednje:

V vse

Ali delate s polnim delovnim časom (vsaj 30 ur na teden) ali s krajšim delovnim časom (od 8 do 29 ur na teden)? Čene, ali ste brezposelni ali upokojeni?

- Si DA: „Ali ste na splošno zadovoljni s svojim delom ali ne? Ali mi lahko na tej lestvici poveste, koliko ste zadovoljni ali ne?“

- "Ali je vaš zakonec zaposlen za polni delovni čas (...)?"

- če je odgovor DA: Ali je po vašem mnenju vaš zakonec zadovoljen ali nezadovoljen s svojim delom ...? ¹

¹ Vprašanja, zastavljena moškim oziroma ženskam, so strogo simetrična, razen da se – v primeru raziskave, ki se osredotoča predvsem na status žensk – ni zdelo potrebno raziskati preferenc moških za lastno delo ali preferenc žensk za delo njihovega zakonca.

Za moške

„Če bi imeli možnost izbire, kaj bi si želeli: ali vaša žena opravlja poklicno dejavnost?“

„In vaša žena, kaj bi ji bilo po vašem mnenju ljubše, če bi imela izbiro: opravljajo poklicno dejavnost ali ne opravljajo poklicne dejavnosti?“

Za ženske

Če bi imeli izbiro, kaj bi raje: opravljajo poklicno dejavnost ali ne?“

„Kaj bi po vašem mnenju vaš mož raje: Ali opravljate poklicno dejavnost ali ne?“

1. Zaposlitev in nezaposlitev

Preden se podrobno lotimo preučevanja odnosa do dela, je treba maja 1975 predstaviti nekaj informacij o zaposlovanju moških in žensk v vsej Skupnosti.¹

V celotni Skupnosti je sedem od desetih moških (70 %) in štiri od desetih žensk (38 %) zaposlenih s plačano zaposlitvijo: s krajšim delovnim časom (66 % in 26 %) ali s krajšim delovnim časom (4 % in 12 %). Z drugimi besedami, od 100 ljudi, ki „delajo“ v zdravem pomenu besede, je 63 moških in 37 žensk.

¹ Te informacije so ob upoštevanju števila osebja, vključenega v raziskavo, v vsaki državi okvirne; nikakor ne morejo nadomestiti statističnih podatkov, ki jih je objavila Evropska komisija, zlasti v svojem dokumentu „Exposure on the evolution of the social situation in the Community in 1974“ (Izpostavljenost razvoju socialnih razmer v Skupnosti leta 1974). Bruselj – Luxembourg, marec 1975.

Razpredelnica 26

Zaposlenost in nezaposlenost v celotnem prebivalstvu po spolu, spolu in doseženi izobrazbi

(Skupaj Skupnost)

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Dejavnost s polnim delovnim časom	66	54	90	33	26	38	31	9	42	54	44
Delo s krajšim delovnim časom	4	2	4	4	12	9	15	8	9	7	8
Brezposelni	3	7	2	2	5	8	5	1	3	5	3
Upokojen	18	-	1	55	15		2	51	22	11	7
Brez plačane zaposlitve	8	35	2	5	40	43	45	30	23	22	37
Neodgovorjeno	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Še bolj zanimivi so podatki o strukturi delovne sile, vključno z brezposelnimi:

1° Delovna sila žensk (vključno z brezposelnimi) predstavlja približno 39 % celotne delovne sile.

Ker je v skupnem vzorcu 48 % moških in 52 % žensk, je zaposlenost moških 73 % moške populacije, zaposlenost žensk pa 43 % ženske populacije, je stopnja zaposlenosti žensk torej:

$$\frac{\frac{52 \times 43}{100}}{\frac{52 \times 43}{100} + \frac{48 \times 73}{100}}$$

Ta rezultat je nekoliko višji od rezultata, ki ga je spomladi 1973 pridobil Statistični urad Skupnosti za prebivalstvo, staro 14 let in več (34 %). Glej „Vzorčna raziskava delovne sile“ Eurostat 1/1975, str. 654.

Stopnja brezposelnosti je višja med "aktivnimi" ženskami (11 %) kot med zaposlenimi moškimi (4 %) in višja med mladimi ženskami (15 %) kot med mladimi moškimi (11 %). Od sto mladih (15–25 let), ki niso „brez plačane zaposlitve“, jih je torej 13 brezposelnih, vključno z osmimi ženskami in petimi moškimi.

3 ° Delo s krajšim delovnim časom je predvsem dejavnost žensk (tri od štirih žensk delajo s krajšim delovnim časom) in dejavnost, ki jo pogosteje opravljajo ženske v višji starostni skupini.

Razpredelnica 27

Aktivnost in brezposelnost delovne sile¹ po spolu, spolu in doseženi izobrazbi

(Skupaj Skupnost)

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbe ni razlog	Visoka
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Dejavnost s polnim delovnim časom	91	85	94	84	61	69	61	50	78	82	81
Delo s krajšim delovnim časom	5	4	4	11	28	16	29	44	16	10	14
Brezposelni	4	11	2	5	11	15	10	6	6	8	5
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% celotnega prebivalstva	73 %	63 %	96 %	39 %	43 %	55 %	51 %	18 %	54 %	66 %	55 %

¹ Delovna sila vključuje osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost ali so brezposelne.

2. Zadovoljstvo z lastnim delom

Po vsej Skupnosti je nekaj več kot polovica vprašanih zelo zadovoljnih s svojim delom, 46 % je zelo zadovoljnih s svojim delom, 6 % je zelo nezadovoljnih in 47 % je zmerno zadovoljnih.¹ Ženske so nekoliko manj zadovoljne s svojim delom kot moški (povprečna ocena 6,75 v primerjavi s 7,03).

Starost predstavlja majhno razliko med moškimi, vendar starejše ženske (15-24 let) nekoliko manj vplivajo na njihovo delo kot starejše ženske.

Ljudje obeh spolov s srednjo ali visoko stopnjo izobrazbe so nekoliko bolj verjetni kot tisti z nižjo izobrazbo;

Zdi se, da velikost aglomeracije prebivališča ne vpliva bistveno na zadovoljstvo pri delu; vendar se v mestih kaže rahla težnja k večjemu zadovoljstvu na delovnem mestu.

Analiza po socialno-poklicnih kategorijah kaže, da sovišji vodstveni delavci in pripadniki svobodnih poklicev na splošno veliko bolj zadovoljni kot druge kategorije prebivalstva in da so kmetje še manj zadovoljni kot delavci.

Po drugi strani pa je velikost obrata, v katerem se dela, le malo povezana z zadovoljstvom, razen v majhnih obratih (manj kot 50 zaposlenih), to pomeni, da je v množici kmetijskih, trgovskih in obrtnih gospodarstev zadovoljstvo manjše kot v srednje velikih obratih in celo v velikih.

¹ Anketiranci so morali poročati o stopnji zadovoljstva na lestvici od 0 do 10. Za predstavitev rezultatov so bili odgovori razvrščeni v tri kategorije: Visoko zadovoljstvo za ocene od 10 do 8, povprečno zadovoljstvo od 7 do 3, nizko zadovoljstvo od 2 do 0.

Razpredelnica 28

Zadovoljstvo zlastnim delom glede naspol, stopnjo izobrazbe in vrsto habitata

(Skupnost kot celota: osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost)¹

		Močan (ocene od 8 do 10)	Povprečje (ocene od 3 do 7)	Nizka (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena ²
Skupaj		46%	47 %	6 %	6,93
Moški		49	45	5	7,03
Od tega:	15 do 24 let	46	44	8	6,6
	25 do 54 let	50	44	4	7,11
	55 let in več	46	47	7	6,97
Ženske		42	50	7	6,75
Od tega:	15 do 24 let	39	53	8	6,48
	25 do 54 let	43	49	7	6,77
	55 let in več	45	48	5	7,16
Stopnja izobrazbe:					
	- nizka	43	51	5	6,83
	- povprečje	50	42	6	7,08
	- visoka	50	43	7	6,95
Nastanitev:					
	- vas	48	46	5	7,08
	- majhno mesto	47	45	7	6,86
	- veliko mesto	43	50	6	6,82

¹ Odstotki neodgovorov (0,6 % za vse zadevne osebe, tj. zaposlene) niso vključeni.

² Tehtano povprečje odstotkov, ki ustrezajo posameznemu rezultatu: 10. 9, 8....0. Osrednja točka je ocena 5.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 29

Zadovoljstvo z lastnim delom po poklicu intervjuevanca

(Skupaj Skupnost; osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost)

	Močan (ocene od 8 do 10)	Povprečje (ocene od 3 do 7)	Nizka (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena
Skupaj	46%	47%	6%	6,93
Višji vodstveni delavci	65	32	2	7,86
Svobodni poklici	67	27	4	7,55
Zaposleni, srednji vodstveni delavci, javni uslužbenci	49	44	6	7,06
Trgovci, obrtniki (zavetniki)	45	49	6	6,94
Delavci	42	50	7	6,66
Kmetje, ribiški šefi	42	52	4	5,66

Zadovoljstvo z lastnim delom glede na velikost poslovne enote, v kateri toženec dela
(Skupaj Skupnost; osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost)

	Močan (ocene od 8 do 10)	Povprečje (ocene od 3 do 7)	Nizka (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena
Skupaj	46%	47%	6%	6,93
Manj kot 5 zaposlenih	43	49	7	5,14
5 do 50 zaposlenih	46	48	5	7,01
51 do 500 zaposlenih	51	44	4	7,11
Več kot 500 zaposlenih	52	41	7	6,98

Kot smo videli, na zadovoljstvo z lastnim delom slabo vplivajo spremenljivke, ki ustrezajo osebnemu položaju anketiranca (spol, starost, stopnja izobrazbe, stanovanje), razen poklicne dejavnosti. Razlika med povprečnimi ocenami zadovoljstva višjih vodstvenih delavcev in kmetov v Skupnosti kot celoti je 2,20.

Nasprotno, nacionalno članstvo uvaja veliko variation. Zdi se, kot da je občutek zadovoljstva, vključno z zadovoljstvom lastnega dela, v veliki meri odvisen od družbeno-kulturnega ozračja, v katerem človek živi.

Če pogledamo rezultate po državah, vidimo, da je med povprečnimi stopnjami zadovoljstva Dancev in Italijanov skoraj toliko razlik kot med stopnjami zadovoljstva višjih vodstvenih delavcev in kmetov. Izkušen prostor na nacionalni ravni in, kot je bilo že prikazano v drugih delih, tudi na regionalni ravni močno določa, kako se dojemajo objektivne situacije.¹

Povprečne ocene zmanjšanja delovne sile
(po državah; osebe plačano zaposlitvijo)

1. Danmark	8,34
2. Irska	8,16
3. Belgija/Belgija	7,94
4. Luksemburg	7,82
5. Nederland	7,62
6. Združeno kraljestvo	7,18
7. Deutschland	6,93
Povprečje Skupnosti	6,93
8. Francija	6,62
9. Italija	6,34

Kot je razvidno, so na vrhu vse „majhne“ države Skupnosti, sledita jim Združeno kraljestvo in Nemčija, na dnu pa Francija in Italija.

¹ Glej „Zadovoljstvo in nezadovoljstvo z življenjskimi razmerami v državah članicah Evropske skupnosti“. Komisija Evropskih skupnosti, junij 1974, str. 65-66.

Spol, kot je tel, ni pomembna spremenljivka; razen v Nemčiji, kjer so ženske bistveno manj zadovoljne s svojim delom kot moški.

Po drugi strani pa je razmeroma malo diskriminatoren, razlaga razlik pa je brezpredmetna. Kar zadeva moške, je mogoče opaziti, da so starejši na Danskem in v Združenem kraljestvu bistveno manj zadovoljni s svojim delom, medtem ko se v Franciji zadovoljstvo povečuje s starostjo. Kar zadeva ženske, je starost očitno prisotna na Irskem in v Združenem kraljestvu; Starejše ženske so najbolj zadovoljne s svojim delom.

Stopnja izobrazbe v iscrimini bistveno višja v Združenem kraljestvu in Belgiji: Višja kot je stopnja, večje je zadovoljstvo pri delu.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 31

Odstotki zaposlenih oseb, ki kažejo visokostopnjo oslabitve pri svojem delu glede na spol, spolin doseženo izobrazbo

(s plačilom)¹

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Danmark	71%	79 %	73%	61%	69%	61%	72%	53%	65%	77%	73
Irska	69	60	73	68	69	70	61	88	66	72	75
Belgija/Belgija	68	69	66	74	69	60	73	67	64	57	79
Luksemburg	57	pm	pm	pm	62	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Nederland	58	56	58	61	60	59	61	57	55	61	64
Združeno kraljestvo	54	55	58	41	50	42	52	57	49	58	66
Deutschland	52	45	52	54	36	32	37	38	41	48	49
Francija	43	36	43	50	39	32	41	37	41	40	46
Italija	36	31	39	28	32	36	30	37	33	40	36
Skupnost ²	49	46	50	46	42	39	43	45	43	50	50

1 Države so razvrščene v padajočem vrstnem redu glede na povprečno oceno zadovoljstva.

2 Tehtano povprečje.

3. Zadovoljstvo zakonca glede dela, ki ga opravlja

Osebe, na katere se nanaša to vprašanje, sovečinoma moški. Dejansko je namenjen osebam, ki imajo zakonca, ki opravlja poklicno dejavnost, in zgoraj je bilo ugotovljeno, da imajo le štiri od desetih žensk tak poklic v primerjavi s sedmimi od desetih moških.

Po vsej Skupnosti to prebivalstvo sestavlja 68 % žensk in 32 % moških.

Prva ugotovitev pri primerjavi zadovoljstva z lastnim delom in zadovoljstva, za katero se šteje, da ga ima zakonec v razmerju do svojega dela, je, da sta si izraza zelo blizu.

Za to je mogoče podati dve razlagi, od katerih ena krepi drugo. Prvi je, da zakonca sprejmeta občutek zadovoljstva, ki ga izrazi eden od njiju, ali pa svoj občutek projicirata na drugega. Druga je, da je, kot smo predlagali, občutek zadovoljstva vsaj toliko odvisen od psihosocialnih značilnosti okolja, v katerem človek živi, kot od objektivnih pogojev opravljenega dela.

Vendar bi bilo nespametno, če bi tem rezultatom pripisovali prevelik pomen. To sopovprečne ocene za vsako kategorijo, ki nam dajejo splošne informacije o odnosu moških in žensk, vendar nam ne omogočajo, da bi na ravni vsakega para primerjali ustrezne in vzajemne odnose.¹

¹ Metoda vzorčenja, ki se uporablja pri vzorčnih raziskavah, prepoveduje anketiranje članov iste družine. Tehnično bi bilo seveda mogoče opraviti razgovore z moškimi in ženskami, vendar bi raziskava nato zahtevala veliko večji vzorec v vsaki državi, da ne bi bila pristranska do splošnih rezultatov, hkrati pa bi omogočala primerjave na ravni vsakega para.

Razpredelnica 32

Zadovoljstvo, pripisano zakoncu v zvezi z delom, ki ga opravlja, v primerjavi z zadovoljstvom, ki ga izrazi zakonec

(Povprečne vrednosti. Skupnost kot celota: osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost)

		Opomnik: Odzivi žensk iste starosti	Poročilo	
Zadovoljstvo, ki ga moški pripisujejo ženskam		6,87	6,75	1,02
Od tega:	15 do 24 let	6,88	6,48	1,06
	25 do 54 let	6,89	6,77	1,02
	55 let in več	6,71	7,16	0,94
		Opomnik: Odzivi moških iste starosti		
Zadovoljstvo, ki ga moški pripisujejo ženskam		6,98	7,03	0,99
Od tega:	15 do 24 let	6,82	6,6	1,03
	25 do 54 let	6,98	7,11	0,98
	55 let in več	7,27	6,97	1,04
Skupaj		6,95	6,93	1

4. Poklicna dejavnost žensk

Ali morajo biti ženske zaposlene? To je eno od vprašanj, v zvezi s katerim se spopadajo „feministi“ in „protifeministi“. Za nekatere ženske lahko neodvisnost pridobijo le z opravljanjem poklicne dejavnosti; Za druge je tradicionalni kraj ženske doma. Odgovori na vprašanja, zastavljena v tej raziskavi, nam omogočajo zbiranje in primerjavo pomembnih informacij o tem, kaj moški mislijo o poklicnem delu žensk, kaj ženske mislijo o poklicnem delu žensk, kaj moški mislijo, da imajo njihove žene raje in kaj ženske mislijo, da imajo njihovi možje raje. Z drugimi besedami, poskušali smo olajšati odnos med samopodobo in podobo drugih, ko gre za delo žensk.

Začnimo to vzporedno zrcalno igro s primerjavo, kaj moški in ženske mislijo o ženskem delu;

Na splošno bi 60 % anketiranih žensk, če bi imele izbiro, raje opravljalo poklicno dejavnost, medtem ko bi samo 35 % moških želelo, da bi to dejavnost opravljala njihova žena. Zato ženske zelo cenijo poklicno delo žensk, moški pa ga razvrednotijo.

Na razliko med preferencami obeh spolov močno vplivata starost in v manjši meri stopnja izobrazbe. Med mladimi ženskami in celo med ženskami, starimi od 25 do 55 let, se jih sedem od desetih odloči za poklicno delo; Med mladimi moškimi (starimi od 15 do 24 let) večina tistih, ki podpirajo poklicno delo žensk, to počne.

Razpredelnica 33

Moške in ženske preference za žensko delo

(Skupaj Skupnost)

	Moške preference			Ženski preferenciali		
	Da ima njuna žena poklicno dejavnost	Da njuna žena nima poklicne dejavnosti	Brez odgovora	Opravljaljate poklicno dejavnost	Brez poklicne dejavnosti	Brez odgovora
Skupaj	35%	46%	19%	60%	27%	13%
Starost						
15–24 let	44	26	30	73	14	13
25–54 let	38	46	16	67	26	7
55+	24	59	17	41	36	23
Stopnja izobrazbe						
- nizka	32	51	17	57	29	14
- povprečje	34	49	17	62	27	11
- visoka	43	32	25	73	15	12
Poklic vodje gospodinjstva						
- neodvisno	36	48	16	63	27	10
- zaposleni	38	45	17	67	24	9
- neaktivni	27	50	23	45	33	22
Prebivalci:						
- vas	35	47	18	59	26	15
- majhno mesto	35	48	17	63	26	11
- veliko mesto	34	45	21	61	28	11

V vseh državah je verjetnost, da bodo ženske podpirale poklicno delo žensk, večja kot pri moških, vendar je razlika med odzivi obeh spolov velikav Italiji in Nemčiji.

Vpliv starosti je skoraj povsod – razen na Danskem – enak in močnejši pri ženskah kot pri moških. Primerjava stališč obeh spolov po starostnih skupinah v vsaki državi kaže, da so razlike med moškimi in ženskami največje med Irce, starimi od 15 do 24 let, Italijani, starimi od 15 do 24 let, in Nemci, starimi od 25 do 54 let.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 34

Moške in ženske preference za žensko delo

(s plačilom)¹

		Moški, ki bi raje svoje žene, da delajo	Ženske, ki bi raje delale	Razlika med odzivi žensk in moških
Italia		42 %	76 %	34 %
	15–24 let	46	84	38
	25–54 let	48	81	33
	55 let in več	32	57	25
Deutschland		26	56	30
	15–24 let	42	56	30
	25–54 let	27	65	38
	55 let in več	18	35	17
Irska		36	63	27
	15–24 let	38	80	42
	25–54 let	42	63	21
	55 let in več	26	48	22
Francija		43	66	23
	15–24 let	55	72	17
	25–54 let	45	67	22
	55 let in več	32	58	26
Združeno kraljestvo		32	54	22
	15–24 let	35	69	34
	25–54 let	40	62	22
	55 let in več	17	34	17
Belgija/Belgija		34	52	18
	15–24 let	52	75	23
	25–54 let	34	54	20
	55 let in več	20	37	17
Nederland		25	41	24
	15–24 let	35	63	28
	25–54 let	31	46	15
	55 let in več	14	22	8
		28	40	12
Danmark	15–24 let	19	50	11
	25–54 let	37	57	20
	55 let in več	20	17	-3
Luksemburg		28	32	4
	15–24 let	35	40	5
	25–54 let	31	36	5
	55 let in več	18	22	4

1 Države sorazvrščene v padajočem vrstnem redu glede na razliko med odstotki odgovorov obeh spolov.

Zdaj se obrnimo na preference, ki jih moški pripisujejo svojim ženam, ženske pa svojim možem v zvezi z opravljanjem plačanega poklica žensk.

Ta analiza je smiselna le, čese upoštevamo poklicni položaj anketiranega moškega ali ženske – ali je „aktiven“? Ali je „aktiven“? in zakonca¹.

Tako je mogoče razlikovati dvanajst segmentov prebivalstva:

1. Aktivni moški z aktivnimi ženami	1030
2. Aktivni moški z neaktivnimi ženami	1440
3. Aktivni moški brez žen	690
4. Neaktivni moški z aktivnimi ženami	80
5. Neaktivni moški z neaktivnimi ženami	740
6. Neaktivni moški brez žen	490
7. Aktivne ženske z aktivnimi zakonci	1000
8. Aktivne ženske z neaktivnimi zakonci	100
9. Zaposlene ženske brez zakoncev	750
10. Neaktivne ženske z aktivnimi zakonci	1420
11. Neaktivne ženske z neaktivnimi zakonci	480
12. Neaktivne ženske brez zakoncev	1070

Prva ugotovitev je, da si velika večina žensk – poročenih ali neporočenih – želi delati:

80 % žensk v gospodinjstvu, v katerem delata oba zakonca;

75 % zaposlenih žensk živi samih;

56 % žensk, katerih zakonec je aktiven, vendar ne delajo same;

50 % žensk, ki živijo same in ne delajo.²

Po drugi strani pa so ženske vedno bolj pripravljene delati, kot si moški predstavljajo.

v gospodinjstvih, kjer delata oba zakonca, medtem ko 80 % žensk raje dela, samo 63 % moških meni, da njihova žena dejansko raje dela;

- v gospodinjstvih, kjer delajo samo moški, bi 56 % žensk raje delalo, le 45 % moških pa jim pripisuje to prednost.

Tretjič, moški v vsakem primeru pogosteje menijo, da ženske raje delajo (ali bi raje delale), kot želijo zase, vendar podcenjujejo pomen tega zmanjšanja:

1 Izraz "aktiven" ali "aktivni" bi bilo treba razumeti, kot da opravlja pridobitno dejavnost (razen brezposelnih). „Delo“ ima tukaj enak pomen kot „aktivno“ ali „aktivno“.

2 V kategoriji neaktivnih žensk, katerih mož je neaktiven, se delež zmanjša na 37 %: Večinoma so to domovi, ki jih sestavljajo starejši ljudje.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

- v gospodinjstvih, kjer delata oba zakonca, 63 % moških meni, da njihova žena raje dela, vendar jo le 51 % resnično raje dela; podcenjujejo neskladje, saj 80 % žensk želi delati, 62 % pa jih meni, da želi njihov zakonec delati zanje.

v gospodinjstvih, kjer delajo samo moški, 45 % moških meni, da bi žena rada delala, 27 % bi jo raje delalo, medtem ko bi 56 % žensk želelo delati, le 28 % pa jih meni, da se njihovi možje strinjajo.

Nazadnje, v primerih, ko so zaposleni tako moški kot ženske, ženske podcenjujejo željo moških, da bi ostali doma:

27 % žensk verjame, da bi njihovi možje želeli, da njihove žene nebi delale, medtem ko bi v resnici 40 % mož raje videlo, da bi njihove žene ostale doma.

Ta dolga analiza je povzeta v naslednji tabeli. Iz tega lahko sklepamo, da so stališča in predpostavke feminističnih gibanj glede tega potrjena: velika večina zaposlenih žensk želi delati incelo nekaj več kot polovica žensk, katerih zakonci delajo in ki ne delajo same; moški podcenjujejo to težnjo žensk, ki odraža tradicionalno podobo gospodinje, ki je v njih bolj ponotranjena, kot si ženske same predstavljajo.

Razpredelnica 35

Ustrezne in vzajemne preference žensk in moških v zvezi spoklicnim delom žensk

(Skupaj Skupnost)¹

		Ženska raje		Moški raje	
		delovno	Ne za delo	da ženska dela	da ženska ne dela
Gospodinjstva, v katerih delajo moški in ženske:					
	ženske (1000)	80%	15%	62%	27%
	Moški (1030)	63	27	51	40
Gospodinjstva, kjer dela moški, medtem ko ženska ne dela:					
	Ženske (1420)	56%	38%	28%	61%
	Moški (1440)	45	44	27	64
Domovi, kjer ne delajo ne moški ne ženske:					
	Ženske (480)	37%	AT %	17%	63%
	Moški (740)	30	51	22	62
Osebe, ki živijo same:					
	Aktivne ženske (750)	75%	11%		
	Neaktivne ženske (1070)	50	26		
	Aktivni moški (690)			36%	23%
	Neaktivni moški (490)			38	23

¹ Zaradi poenostavitve ni bilo iz preglednice izpuščeno nobeno mnenje.

Kot je mogoče pričakovati, starost močno vpliva na ta vzajemen odnos do poklicnega dela žensk. Za ponazoritev te ugotovitve se bom omejil na dva primera:

– V gospodinjstvih, v katerih delajo moški in ženske, pozitiven odnos žensk do dela znaša od 87 % za ženske, stare od 15 do 24 let, do 70 % za ženske, starejše od 55 let; v teh istih gospodinjstvih 76 % moških, starih od 15 do 24 let, meni, da želijo njihove žene delati, v primerjavi z 58 % moških, starejših od 55 let; Poleg tega bi 58 % moških, starih od 15 do 24 let, želelo, da njihove žene delajo, v primerjavi s 40 % moških, starih 55 let in več.

- V gospodinjstvih, v katerih delajo samo moški, bi želelo delati 59 % žensk, starih od 15 do 24 let, in 50 % žensk, starih 55 let in več; v teh istih gospodinjstvih 55 % moških, starih od 15 do 24 let, in 33 % moških, starih 55 let in več, meni, da bi njihova žena želela delati; 33 % moških, starih od 15 do 24 let, in 22 % moških, starih 55 let in več, bi si želelo, da bi delala sama.

V naslednji preglednici je za vsako starostno skupino povzeta razlika med tem, kaj ženske in moški dejansko mislijo, in vrzel med tem, kar mislijo drugi.

- V gospodinjstvih, kjer oba zakonca delata počasi, je razlika med tem, kaj ženske in moški dejansko mislijo o ženskem delu (stolpca A in D), približno stalna, ne glede na starostno skupino: 29, 26 in 30; na druge načine se zdi, da je relativna sovražnost moških do ženskega dela globoko zakoreninjen kulturni pojav. V teh istih gospodinjstvih je razlika med tem, kar moški misli, da je prednost njegove žene, in tem, kar ženska misli, da je prednost njegovega zakonca (stolpca B in C), nekoliko večja med starejšimi: območja 5, 3 in 12; razen pri slednjih obstaja torej relativna harmonija podob, če ne globokih odnosov, med zakoncema.

– V gospodinjstvih, v katerih moški delajo sami, je razlika v odnosu do dela žensk (stolpca A in D) v različnih starostnih skupinah približno stalna: 26, 29 in 28; To potrjuje prejšnjo ugotovitev, da so odnosi dobro zakoreninjeni, ne glede na starost, ne glede na to, ali ženska dela ali ne. V istih gospodinjstvih je razlika med slikama (stolpca B in C) izrazitejša kot v gospodinjstvih, v katerih delata oba zakonca, razen starejših: 23, 21 in 8; z drugimi besedami, pri starejših so slike skladne (neugodne za delo žensk), medtem ko si v mlajših gospodinjstvih ženske (večina jih želi delati) predstavljajo, da so moški večinoma neugodni za delo žensk, zato imajo prav.

Razpredelnica 36

Ustrezne in vzajemne preference žensk in moških v zvezi s poklicnim delom žensk glede na delovno mesto anketiranca

(Skupaj Skupnost)

	Ženska raje dela (A)	Moški misli, da ženska raje dela (B)	Ženska misli, da moški raje dela (C)	Moški raje žensko, da dela (D)
Domovi, kjer delajo moški in ženske	80 %	63 %	62 %	51 %
15–24 let	87	76	71	58
25–54 let	79	64	61	53
55 let in več	70	58	46	40
Gospodinjstva, kjer dela moški, medtem ko ženska ne dela:	56 %	45 %	28 %	27 %
15–24 let	59	55	32	33
25–54 let	58	49	28	29
55 let in več	50	33	25	22

Nadaljnja analiza je bila opravljena, odvisno od poklica, ki ga je opravljal anketiranec, v gospodinjstvih, v katerih oba zakonca opravljata poklicno dejavnost.

Ta analiza najprej kaže, da velika večina zaposlenih žensk v vseh poklicih dejansko raje dela (stolpec A). Po drugi strani pa med moškimi obstajajo precejšnje razlike: Vsak drugi delavec in velika večina kmetov si želi, da njihove žene ne bi delale (stolpec D).

V vseh kategorijah, razen v svobodnih poklicih, moški podcenjujejo naklonjenost žensk poklicnemu delu (stolpca B in A).

V vseh kategorijah, razen pri kmetih, je verjetneje, da bodo zaposleni moški kot ženske (stolpca B in C).

Ti rezultati jasno kažejo vpliv različnih vrst kulture na vrednostne sisteme moških in žensk; dve ozadji imata zelo različne odnose in stališča med moškimi in ženskami: svobodni poklici in kmetje

V najbolj oddaljenih družbeno-kulturnih krogih je razlika med odnosoma obeh spolov do ženskega dela (stolpca A in D) minimalna; v svobodnih poklicih bocelo malo več moških, ki želijo, da njihove ženske delajo zame, kot žensk, ki dejansko želijo delati. Nasprotno, skoraj vse kmetice želijo delati, medtem ko samo ena od štirih kmetic želi, da dela njegova žena.

Kar zadeva slike (stolpca B in C), je v svobodnih poklicih sorazmerno malo več moških kot v drugih poklicih, razen med kmeti, ki menijo, da njihove žene raje delajo, če obstajajo le domiselne ženske. Nasprotno, med kmeti obstaja precejšnja in nasprotna razlika med odstotkom moških, ki mislijo, da želi njihova žena delati, in odstotkom žensk, ki to misel pripisujejo svoji materi. Slednja anomalija verjetno izraža razliko v sistemih vrednot glede na delo žensk na podeželju in morda tudi v dojetanju postavljenega vprašanja: kmetica (95%) raje dela, ampak ali je to res v kmetijstvu? meni, da ima njen mož raje, da dela (76 %); kar zadeva kmeta, ga njegov sistem vrednot zelo pogosto vodi k temu, da njegova žena ne dela (trije od štirih primerov, vključno z neodgovori) in da misli, da raje ne bi delala, ne da bi bilo znano, ali se zavestno sklicuje na delo na kmetiji ali na delo zunaj.

Razpredelnica 37

Ustrezen in vzajemen odnos žensk in moških do poklicnega dela žensk vpoklicuanketiranca

(Skupnostkot celota: domovi, v katerih delataoba zakonca)

	Ženska raje dela (A)	Moški misli, da ženska raje dela (B)	Ženska misli, da moški raje dela (C)	Moški raje žensko, da dela (D)
Skupaj	80 %	63 %	62 %	51 %
Poklic anketiranca (moškega ali ženskega)				
Kmet	95	40	76	24
Svobodni poklici	89	95	79	100
Trgovec, obrtnik	80	62	59	57
Delavec	79	60	59	45
Zaposleni	81	58	64	58
Višje vodstvo	91	85	77	63

Odnos kmetijskih krogov do dela žensk – in splošneje do družbenih sprememb – bo treba dodatno raziskati.

Čevzamemo še zadnji primer inv gospodinjstvih, kjer so zaposleni samo moški, je razvidno, da so moški v skoraj vseh poklicih bistveno ugodnejši za delo žensk, kadar delajo njihove žene, kot če niso: Čelahkogovorimo o odločitvah, je to izbira gospodinjstva. Edina izjema je v primeru kmetov, ne glede na to, ali njihova žena dela ali ne, le četrtna kmetov pravi, da podpirajo njeno delo.

Razpredelnica 38

Odnos moških do poklicnega dela žensk v skladu s poklicem vprašanega moškega

(Skupaj Skupnost)

	Domovi, kjer delajo moški in ženske		Domovi, kjer dela samo človek	
	Za	Proti	Za	Proti
Skupaj	51 %	40 %	27 %	64 %
Kmet	24	65	27	61
Svobodni poklici	100	.	26	70
Trgovec, obrtnik	57	34	24	69
Delavec	45	46	26	65
Zaposleni	58	34	35	58
Višje vodstvo	63	21	23	63

V. Socialneoblike, ki veljajo za pomembne za izboljšanje položaja žensk

Družbena razprava o položaju žensk je v vseh državah, v katerih se razvija, spodbudila reforme in reformne projekte, od katerih so nekateri zakonodajne narave, drugi pa se bolj neposredno ukvarjajo z odnosom in vedenjem, moralo.

Da bi preizkusili številne od teh reform, je bilo vsem anketirancem zastavljeno vprašanje:

Kateri od naslednjih ukrepov je po vašem mnenju najpomembnejši?

- A. Lažji in cenejši dostop do jasli, centrov za dnevno varstvo in centrov za dnevno varstvo, da lahko matere, ki želijo delati, to storijo.
- B. Večja prožnost delovnega časazamater, ki želijo delati.
- C. Lažji dostop do dela za matere, ki so prenehale delati, ko so imele majhne otroke.
- D. Dajati ženskam, ki želijo ostati doma, fiksno plačilo, ki ustreza njihovim gospodinjskim obveznostim, tako da so manj odvisne od svojih mož.
- E. Lažji dostop do dela za razvezane ali ločene ženske.
- F. Poskusite zagotoviti, da so gospodinjska opravila bolje porazdeljena med moškimi in ženskami. »

Najpogostejši odgovor žensk in moških je dostop do jasli, vrtcev in vrtcev (26 %); Sledita organizacija tedenskega delovnega časa (23 %) in odobritev plačila za gospodinjske naloge (18 %).

Če združimo odgovore na prvo ali drugo vprašanje, lahko ugotovimo, da sta organizacija tedenskega delovnega časa in dostop do jasli po prednostnem vrstnem redu skoraj enakopravna, in sicer 42 % oziroma 40 %; moški pri organizaciji delovnega časa govorijo nekoliko pogosteje kot ženske. Sledijo in brez bistvenih razlik med odzivi moških in žensk: plačilo zadružinske naloge (33 %), dostop do dela za matere, ki so morale prenehati delati (26 %), delitev gospodinjskih nalog (22 %) in dostop do dela za razvezane ali ločene ženske (19%).

Odsotnost razlik med odzivi moških in žensk kaže, da je odnos razširjen v celotni družbi, verjetno zato, ker odraža informacijska sporočila, ki jih posredujejo glavni mediji: tisk, radio in televizija.

To široko soglasje je potrjeno s preučitvijo odgovorov glede na starost ali stopnjo izobrazbe. Kvečjemu je mogoče ugotoviti, da mlade ženske, ki so očitno še posebej zaskrbljene, postavljajo na prvo ali drugo mesto med svojimi zahtevami dostop do jasli, vrtcev in vrtcev ter da so najbolj izobraženi ljudje malo manj pogosto naklonjeni ideji plačevanja za gospodinjska dela matere. Po drugi strani pa je želja po boljšem dostopu do jasli, centrov za dnevno varstvo in centrov za dnevno varstvo otrok, kot bi lahko pričakovali, nekoliko močnejša v mestih kot v vaseh.

Razpredelnica 38

Najpomembnejše družbeneoblikeza izboljšanje položaja žensk

(Odgovori, ki so jih na prvem ali drugem mestu podalivsi anketiranci v Skupnosti)

	Moški in ženske	Moški	Ženske
1. Urejanje delovnega časa	42 %	45 %	40 %
2. Lažji in cenejši dostop do jasli, centrov za dnevno varstvo itd.	40	40	40
3. Plačilo za gospodinjska opravila	33	32	33
4. Lažji dostop do dela za matere, ki so prenehale delati	26	27	26
5. Poskušamo narediti gospodinjska opravila bolj deljena	22	20	23
6. Olajšanje dostopa do dela za razvezane ali ločene ženske	19	19	20
Neodgovorjeno	18	17	18

Razlike med državami so majhne. Skoraj povsod je organizacija tedenskega delovnega časa za matere, ki želijo delati, na prvem ali drugem mestu na seznamu zelenih reform; edina izjema je Italija, kjer je ta ukrep na tretjem mestu. Pomanjkanje dostopa do jasli, jasli in vrtcev je poudarjeno povsod, razen v Irlande, zlasti pa v Italiji (57 % anketirancev in celo 66 % v velikih mestih). Plačevanje žensk, ki želijo ostati doma, je na prvem ali drugem mestu v Belgiji(47 %), Franciji (42 %), na Irskem(37 %) in v Italiji (50 %), tj. predvsem v državah, kjer je splošni odnos do statusa žensk še vedno precej tradicionalen.

Če povzamemo, v vsej Skupnosti obstajajo tri jasne zahteve ali pričakovanjaza izboljšanje položaja žensk: dve sta tesno povezani: prožnejši delovni čas in boljši dostop do jasli, centrov za dnevno varstvo in centrov za dnevno varstvo otrok,ki so verjetno podprti s svobodo žensk do poklicnega dela; tretjič, dodelitev družinske plače ženskam, ki želijo ostati doma, se zdienako povezana med seboj, vendar manj pomembnakotmed seboj in verjetno ustreza drugi, bolj tradicionalni ženski plači.¹

¹ Za vse anketirance obstaja vsaka tretja možnost, da jim bo eden od anketirancev, ki daje prednost prožnemu delovnemu času, omogočil tudi boljši dostop do jasli, in obratno. Malo manj kot vsaka tretja možnost je, da bo eden od anketirancev, ki bo izbral družinsko plačilo, dal prednost tudi vsaki od drugih dveh reform.

Razpredelnica 40

Najpomembnejše družbeneoblike za izboljšanje položaja žensk
(po državah)¹

Belgija/Belgija	Danmark	Deutschland
1. Plačilo v gospodinjstvu (47 %)	1. Delovni čas (46 %)	1. Delovni čas (34 %)
2. Delovni čas (42 %)	2. Dostop do jasli (32 %)	2. Dostop do las (31 %)
3. Dostop do jasli (40 %)	3. Ponovna vključitev prof. dr. (30%)	3. Plačilo v gospodinjstvu (22 %)
4. Reintegracija prof. (29 %)	4. Plačilo v gospodinjstvu (25 %)	4. Reintegracija prof. (22 %)
5. Delitev šaha (21 %)	5. Dostop za razvezane ženske (23 %)	5. Delitev nalog (21 %)
6. Dostop za razvezane ženske (16 %)	6. Delitev šaha (21 %)	6. Dostop za razvezane ženske (18 %)
Francija	Irska	Italia
1. Delovni čas (48 %)	1. Delovni čas (37 %)	1. Dostop do jasli (57 %)
2. Plačilo v gospodinjstvu (42 %)	2. Plačilo v gospodinjstvu (37 %)	2. Plačilo v gospodinjstvu (50 %)
3. Dostop do las (40%)	3. Reintegracija prof. (34 %)	3. Delovni čas (39 %)
4. Reintegracija prof. (31 %)	4. Dostop za razvezane ženske (32 %)	4. Ponovna vključitev prof. dr. (23 %)
5. Dostop za razvezane ženske (21 %)	5. Delitev nalog (31 %)	5. Delitev šaha (16%)
6. Delitev šaha (16%)	6. Dostop do jasli (28 %)	6. Dostop za razvezane ženske (15 odstotkov)
Luksemburg	Nederland	Združeno kraljestvo
1. Dostop do las (41%)	1. Delovni čas ?? (47 %)	1. Delovni čas (50 %)
2. Delovni čas (40 %)	2. Dostop do jasli (34 %)	2. Dostop do jasli (36 %)
3. Dostop za razvezane ženske (26 %)	3. Delež šaha (27 %)	3. delež šaha (31 %)
4. delež šaha (25%)	4. reintegracija prof. (26 %)	4. reintegracija prof. (29 %)
5. Reintegracija prof. (24 %)	5. Plačilo gospodinjstvom (19%)	5. Dostop za razvezane ženske (24 %)
6. Plačilo v gospodinjstvu (22 %)	6. dostop za razvezane ženske (15 odstotkov)	6. Plačilo v gospodinjstvu (21 %)

¹ Države so navedene po abecednem vrstnem redu. Poudarjene so točke, ki so najpogostejše navedene po vsej Skupnosti. Odstotki ustrezajo pogostosti izbire pomembnosti, izraženi v vsaki državi v odgovorih na prvo ali drugo mesto.

VI Odnos do politike in oblike družbene participacije

Splošno in globoko zakoreninjeno je, da „politika bolj zadeva moške“. Nekateri moški in ženske, kiso v našem času verjetno manj številni kot pred 30 ali 50 leti, to postanejo norma; drugi zgolj ugotavljajo dejansko stanje in ga poskušajo pojasniti, da bi ga bilo mogoče spremeniti. Ne glede na napredek, ki soga ženske dosegle v smeri enakih možnosti za sodelovanje v družbeno-političnem življenju, je tisto, karje Maurice Duverger zapisal v svojem poročilu Unescu leta 1955, ostalo v veliki meri veljavno:

- število vzdržanih ženskih volitev je v povprečju večje od števila vzdržanih moških, tudi ob upoštevanju pomembnih korektivnih ukrepov, kot so starost, stopnja izobrazbe, socialno-poklicna kategorija itd.;

udeležba žensk v „vladnem krogu“, tj. pri izvajanju politične oblasti in političnem odločanju, je manjša od udeležbe moških.¹

V nedavnem dokumentu, dvajset let po mednarodni preiskavi DUVERGERJA, so Združeni narodi ponovno poudarili veliko razliko med „uradnim priznanjem političnih pravic, ki je praktično univerzalno, in pomenom neposredne vloge žensk v vladi“. V nadaljevanju dokumenta je navedeno: „Z nekaj izjemami se dejanska politična udeležba žensk, ki je na lokalni ravni že tako nizka, še dodatno zmanjšuje, ko se približujemo središču političnega odločanja.“²

Samo v državah Evropske skupnosti je delež žensk, izvoljenih v nacionalne parlamente, od 3 % (v Belgiji in Italiji) do 9 % (na Nizozemskem) in 17 % samo v eni državi: Danska.³

Po mnenju družbe DUVERGER, katere delo je še vedno pomembno, je „ta nizka stopnja vpliva žensk [...] najprej posledica nasprotovanja moških. Na volilni fronti je bila ta opozicija že precej močna (...). Kljub temu se moška opozicija v zvezi s tem postopoma umika, saj so rezultati volilne pravice žensk razkrili nekaj sprememb, ki jih prinaša v primerjavi s prejšnjim stanjem. Na vladni ravni je tonasprotovanje še vedno zelo močno, saj ima bistven konkurenčni značaj (...). Izkoreninjenje žensk, ki temelji predvsem na konkurenčnosti, je skrito (...) za zelo učinkovitim mehanizmom upravičenosti: cilj je pokazati, da je politika po svojinaravi predvsem moško področje, na katerem je treba ženske sprejeti le izjemoma in na strogo omejenih področjih (...). Tunc gre več za ugotavljanje neenakosti med moškimi in ženskami, temveč za to, da se med njimi ohrani nekakšna delitev dela, ki temelji na različnih sposobnostih.“

Avtorica preudarno dodaja, da „ne glede na to, kako subtilne so utemeljitve, moško nasprotovanje udeležbi žensk v politiki ne bi moglo biti tako uspešno, če bi se soočilo z zelo močnim ženskim odporom. Vendar je slednji na splošno še vedno nizek (...). Opozoriti je treba, da šibek vpliv žensk na vodenje držav v veliki meri temelji na inerciji žensk. Dejstvo, da se ženske manj zanimajo za politiko kot moški, je nesporno prvo dejstvo (...). Ženske nimajo le majhnega okusa za vstop v „vladni krog“, temveč v veliki meri sprejemajo sistem upravičevanja, ki so ga moški iznašli za racionalizacijo tega vzdržanja.“⁴

V tej raziskavi o devetih državah Skupnosti so bila zastavljena tri vprašanja, da bi opredelili in izmerili odnos moških in žensk do posameznih vlog v političnem življenju.

1 Politična participacija žensk. Unesco leta 1955.

2 Dokument E/CONF.66/3 Svetovne konference mednarodnega leta žensk. Točka 9 začasnega dnevnega reda. Združeni narodi, 1975, str. 12.

3 Glej zgoraj navedeni dokument (str. 13) in za Dansko opombo IWY/15, „Status in status žensk v današnjem svetu: nekatera bistvena dejstva“, Center Združenih narodov za ekonomske in socialne informacije, december 1974, (str. 9).

4 Maurice DUVERGER, op. cit., str. 127-131.

Poleg tega nam bodo dodatna vprašanja o politični participaciji, ki so bila zastavljena vsem anketirancem, omogočila, da pojasnimo podatke o tem družbenem problemu.

1. Kaj mora biti v prvi vrsti stvar moških?

„Včasih je rečeno, da „mora biti politika bolj osredotočena na moške kot na ženske“. Ali se osebno močno strinjate, se bolj strinjate, se ne strinjate ali se sploh ne strinjate?“

Po vsej Skupnosti se je 35 % vprašanih strinjalo, da bi morali v politiki prevladovati moški, 61 % pa se jih s tem ni strinjalo. Medodzivi moških in žensk ni bistvene razlike.

Razpredelnica 41

Bi moral biti politika bolj stvar moških?

(Skupaj Skupnost)

	Moški in ženske	Moški	Ženske
Močno se strinjam	15%	15%	15%
Precej se strinjam	20	21	19
Precej nestrinjanje	22	23	20
Nestrinjanje sploh	39	37	41
Neodgovorjeno	4	4	5
Skupaj	100	100	100

Vpliv starosti, zlasti med ženskami, in dosežene izobrazbe je za vse anketirance zelo velik.

42 % mladih moških (starih od 15 do 24 let) se sploh ne strinja s predsodki do žensk; med ženskami iste starosti je ta delež 52 %. Nasprotno pa med osebami, starimi 55 let in več, le 33 % moških in 30 % žensk močno nasprotuje pristranskosti. Negativen odnos žensk do politične participacije njihovega spola, o kateri je govoril Maurice DUVERGER, je zato delno preverjen: starejše ženske, ki imajo močno mnenje, so manj ugodne za enako udeležbo žensk kot moški iste starosti; Vendar tudi med njimi majhna „progresivna“ večina (48 % se jih ne strinja ali se sploh ne strinja) prevlada nad „tradicionalisti“ (45 %).

Pomembno vlogo ima tudi dosežena izobrazba, saj se odziv z „močno nestrinjanjem“ poveča z 32 na 43 in 56 %, odvisno od dosežene izobrazbe. Ker so mlade ženske na splošno bolj izobražene kot starejše ženske, ni dvoma, da imata obe spremenljivki – starost in dosežena izobrazba – aditiven učinek.

Druge preučene spremenljivke (socialno-poklicna kategorija, velikost prebivališča) nimajo pomembnega učinka.

Razpredelnica 42

Ali bi morala biti politika bolj osredotočena na moške glede na spol, spolni stopnjo izobrazbe?

(Skupaj Skupnosti)-

	Moški			Ženske			Stopnja izobrazbe		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Močno se strinjam	11 %	14 %	20 %	8 %	13 %	23 %	20 %	11 %	5 %
Precej se strinjam	19	21	22	14	19	22	21	20	14
Precej nestrinjanje	24	23	21	21	22	18	21	22	23
Nestrinjanje sploh	42	38	33	52	42	30	32	43	56
Neodgovorjeno	4	4	4	5	4	7	6	4	2
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kot je mogoče pričakovati, so razlike med državami precejšnje. Poleg tega se zdi, da so tukaj izmerjeni odnosi neodvisni od tistih, ki smo jih do zdaj preučili v zvezi s statusom žensk. Po eni strani najdemo države, kot so Danska, Združeno kraljestvo, Irska in Francija, v katerih zelo prevladuje nestrinjanje z zastavljenim vprašanjem in s tem naklonjenost politični udeležbi žensk. Sledi Italija, ki je precej blizu povprečja Skupnosti. Po drugi strani pa najdemo Nizozemsko in Nemčijo, kjer je odnos do udeležbe žensk še vedno v večini, ter Belgijo in Luksemburg, kjer je odnos do udeležbe žensk v večini.

Za večjo jasnost in upoštevanje intenzivnosti izraženih stališč bomo najprej predstavili indeks, izračunan z dodelitvijo koeficienta -2 ali 2 odgovorom, ki se „zelo strinjajo“ ali „zelo ne strinjajo“, in koeficienta -1 ali 1 vmesnim odgovorom, pri čemer je dobljeni skupni znesek povezan z odstotkom anketirancev v eni ali drugi smeri. Po konstrukciji je maksimalna ocena +2 in minimalna ocena -2.

Porazdelitev držav po padajočem vrstnem redu točk, tj. držav, v katerih je odnos do politične udeležbe žensk bližje največjemu, je naslednja:

1. Danmark	1,03
2. Združeno kraljestvo	0,85
3. Irska	0,75
4. Francija	0,69
5. Italija	0,56
Povprečje Skupnosti	0,52
6. Nederland	0,44
7. Deutschland	0,11
8. Belgija/Belgija	-0,13
8. Luksemburg	-0,16

Če vzamemo devet držav Skupnosti eno za drugo in v enakem vrstnem redu, lahko vidimo, da v skoraj vseh državah starost močneje vpliva na odnos žensk kot moških; Mladiskoraj vedno bolj podpirajo politično udeležbo žensk kot starejši.

Pri moških je razlika med najstarejšim in najmlajšim izrazitejša v Luksemburgu in na Nizozemskem kot v drugih državah. V obeh državah, pa tudi na Danskem, je vpliv starosti celo nekoliko močnejši pri moških kot

pri ženskah. Nazadnje, v dveh državah, Združenem kraljestvu in na Irskem, je zanimivo, da mladi moški nekoliko manj podpirajo udeležbo žensk kot starejši moški.

Kar zadeva ženske, je vpliv starosti vednov isti smeri: Mlajši kot so, bolj so naklonjeni politični participaciji žensk. Razlika med najmlajšim in najstarejšim je še posebej izrazita v Belgiji, Franciji in Italiji.

Vpliv dosežene izobrazbe je manjši od vpliva starosti v skoraj vseh državah, razen v Združenem kraljestvu in Nemčiji. V treh državah je močnejša kot v drugih: v Belgiji, Italiji in Franciji; or to so tri države z največjim vplivom starosti na odnos žensk; zato je mogoče sklepati, da sta obe spremenljivki delovalivisti smeri: mladi in v manjši meri dosežena izobrazba določajo določeno vrsto odnosa med ženskami, ki spodbuja spremembe v družbi, tj. večjo udeležbo žensk v političnem življenju.

Skratka, v državah, kjer je politična udeležba žensk širše sprejeta, niti starost niti dosežena izobrazba ne vplivata močno na izmerjen odnos: to velja za Dansko, Združeno kraljestvo in Irsko.

Nasprotno, v državah, kjer se zdi, da še vedno prevladuje moška podoba političnega življenja, imata starost in/ali dosežena izobrazba, zlasti med ženskami, zelo pomembno vlogo pri oblikovanju odnosa, ki je za ženske ugodnejši.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 43

Ali bi morala biti politika bolj osredotočena na moške glede na spol, spolinstopnjo izobrazbe (po državah)?

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	25/54	55+	Skupaj	-25	25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Dvignjen
Danmark	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
++	11	5	8	15	7	5	5	9	10	7	5
++	8	8	9	11	8	6	7	11	9	9	9
-	29	27	28	33	30	21	31	31	32	25	24
--	44	49	50	32	47	63	51	35	40	55	58
?	8	11	5	8	8	5	5	14	9	4	4
Indeks	0,94	1,2	1,07	0,6	1,26	1,38	1,19	0,84	0,93	1,17	1,29
Združeno kraljestvo											
++	11	12	10	13	15	11	12	20	16	9	3
++	15	18	16	10	10	9	10	12	14	9	9
-	23	25	21	25	17	20	16	16	20	19	21
--	46	36	49	47	53	54	59	45	44	60	66
?	5	9	4	5	5	6	3	7	6	3	1
Indeks	0,81	0,59	0,85	0,85	0,89	1,02	1,04	0,56	0,65	1,15	1,42
Irska											
++	17	17	16	16	14	6	14	23	20	15	2
++	15	17	14	15	13	10	12	16	14	13	16
-	24	29	23	18	17	21	13	18	19	18	25
--	43	32	46	49	55	61	60	41	45	53	55
?	1	5	1	2	1	2	1	2	2	1	2
Indeks	0,51	0,43	0,7	0,7	0,86	1,25	1,05	0,39	0,45	0,82	1,17
Francija											
++	11	4	9	16	13	4	11	27	21	7	4
++	19	21	18	20	19	14	18	23	21	19	15
-	23	17	27	21	23	15	27	20	26	22	20
--	44	55	44	39	43	62	42	29	29	50	57
?	3	3	2	4	2	5	2	1	3	2	4
Indeks	0,73	1,02	0,8	0,46	0,66	1,24	0,74	0,02	0,22	0,92	1,16
Italia											
++	18	11	16	25	15	8	15	24	22	7	6
++	17	12	16	20	19	9	20	26	20	21	10
-	21	22	21	20	19	22	21	13	19	22	23
--	42	52	44	33	43	59	41	31	35	48	61
?	2	3	3	2	4	2	3	7	4	2	+
Indeks	0,54	0,93	0,63	0,17	0,57	1,17	0,54	0,01	0,26	0,85	1,25
Nederland											
++	16	13	16	17	15	11	14	19	17	16	7
++	21	10	19	27	22	12	25	21	23	20	16
-	15	10	18	11	14	13	15	12	12	18	15
--	40	52	42	33	37	60	36	29	33	42	57
?	8	15	5	12	12	4	10	19	15	4	5
Indeks	0,45	1,14	0,54	0,2	0,42	1,04	0,4	0,13	0,23	0,51	1,05
Deutschland											
++	18	13	16	23	16	6	15	23	21	15	7
++	33	29	33	34	26	24	25	29	31	29	23
-	25	35	25	22	22	26	22	20	22	24	26
--	21	23	22	19	29	37	32	20	21	25	43
?	3	+	4	2	7	7	6	8	5	7	1
Indeks	-0,01	0,25	0,04	-0,2	0,23	0,69	0,33	-0,17	-0,07	0,18	0,76
Belgija/Belgija											
++	26	18	24	36	29	12		25	42	37	24
++	22	21	25	18	21	19	26	16	21	23	20
-	24	30	24	18	23	33	24	19	18	26	33
--	22	26	21	21	18	31	19	9	13	22	33
?	6	5	6	7	9	5	6	14	11	5	3
Indeks	-0,07	0,28	-0,06	-0,34	0,21	0,56	-0,15	-0,72	-0,58	-0,02	0,59
Luksemburg											
++	25	27	17	39	20	8	22	22	23	23	21
++	28	31	27	29	25	24	26	26	33	28	17
-	19	23	19	18	21	32	21	15	20	22	18
--	16	15	21	7	22	36	19	20	13	22	24
?	11	4	16	7	12	+	12	17	11	5	20
Indeks	-0,32	-0,32	-0,02	-0,8	0	0,64	-0,14	-0,18	-0,38	-0,09	-0,07

2. Ustrezne politične vloge

Ena stvar je reči, da politika ne bi smela biti stvar moških samih. Ali morajo imeti enako ali drugačno vlogo v politiki? Zato še eno vprašanje:

Ali menite, da bi morale ženske v politiki igrati enako vlogo kot moški ali drugačno vlogo?

Velika večina javnosti v vseh državah Skupnosti (57 %) meni, da bi morale imeti ženske v politiki enako vlogo kot moški. Vendar velika manjšina (34 %) podpira drugačno vlogo.

Tudi tu so razlike v odzivih med moškimi in ženskami majhne, vendar starost, zlasti med ženskami, in dosežena izobrazba močno diskriminirata: 7 od 10 žensk v starostni skupini od 15 do 24 let in 7 od 10 najbolj izobraženih žensk podpira „enako vlogo“.

Razpredelnica 44

Politične vloge moških in žensk glede na spol, spolni doseženo izobrazbo

(Skupaj Skupnost)

	Enaka vloga	Različne vloge	Neodgovorjeno
Skupaj	57 %	34 %	9 %
Moški	57	36	7
Od tega: 15 do 24 let	63	29	8
25 do 54 let	59	35	6
55 let in več	51	42	7
Ženske	57	32	11
Od tega: 15 do 25 let	70	21	9
25 do 54 let	60	32	8
55 let in več	45	40	15
Stopnja izobrazbe:			
- nizka	53	36	11
- povprečje	59	34	7
- visoka	69	26	5

Razlike med plačami so precejšnje in zelo skladne s tistimi, ki smo jih videli v zvezi s „politiko, moškimi zadevami“:

- odnos, ki je najugodnejši za enake vloge, je opazen na Danskem (78 %), v Združenem kraljestvu (68 %), na Irskem (65 %) in Nizozemskem (61 %);

Italija je blizu povprečja Skupnosti (58 %)

- sledijo Francija (52 %), Nemčija (50 %), Luksemburg (47 %) in Belgija (45 %).

Zato v Skupnosti še vedno obstajata dve državi, v katerih večina javnosti ne sprejema enake politične udeležbe na istih področjih kot ženske in moški: Luksemburg in Belgija.

V središču vsake nacionalne kulture je vpliv starosti in dosežene izobrazbe.

Vpliv starosti je močnejši pri ženskah kot pri moških. Med moškimi in ženskami je razlika v odnosu med starejšimi in mlajšimi še posebej izrazita v Italiji.

Starost je očitno diskriminatorna le v Belgiji in Italiji.

Razpredelnica 45

Spol, spolni izobraževalne politične vloge (po državah)¹

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Danmark											
Ista vloga	80 %	73 %	86 %	73 %	76 %	86 %	84 %	60 %	76 %	81 %	84 %
Različne vloge	12	8	10	18	15	10	11	25	14	15	9
- Brez odgovora	8	15	4	9	9	4	5	15	10	4	7
Združeno kraljestvo											
Ista vloga	69	63	69	70	68	72	74	59	63	77	82
Različne vloge	24	24	24	25	23	18	21	28	27	19	16
- Brez odgovora	7	13	7	5	9	10	5	13	10	4	2
Irska											
Ista vloga	63	57	67	64	65	73	68	57	59	68	75
Različne vloge	31	30	31	31	30	22	29	36	35	28	21
- Brez odgovora	6	13	2	5	5	5	3	7	6	4	4
Nederland											
Ista vloga	61	60	65	56	61	83	62	47	55	67	71
Različne vloge	28	25	28	28	24	9	25	30	27	25	23
- Brez odgovora	11	15	7	16	15	8	13	23	18	8	6
Italiaa											
Ista vloga	59	66	64	45	57	79	58	35	49	72	75
Različne vloge	35	29	30	48	33	14	34	49	41	23	4
- Brez odgovora	6	5	6	7	10	7	8	16	10	5	4
Francija											
Ista vloga	56	65	53	54	49	61	50	36	47	52	61
Različne vloge	40	29	42	43	41	32	41	51	43	44	33
- Brez odgovora	4	6	5	3	10	7	9	13	10	4	6
Deutschland											
Ista vloga	47	56	51	38	53	65	55	43	50	47	63
Različne vloge	47	38	45	54	35	23	35	43	41	43	32
- Brez odgovora	6	6	4	8	12	12	10	14	9	10	5
Luksemburg											
Ista vloga	47	54	48	41	47	68	47	37	49	50	41
Različne vloge	37	35	33	45	33	28	31	39	39	39	35
- Brez odgovora	16	11	19	14	20	4	22	24	12	20	24
Belgija/Belgija											
Ista vloga	48	55	51	38	43	66	42	31	36	47	63
Različne vloge	38	32	38	44	37	26	42	37	40	39	31
- Brez odgovora	14	13	11	18	20	8	16	32	24	14	6

¹ Države so razvrščene glede na vse manjšo pogostost odziva na „enako vlogo“.

3. Stopnja zaupanja v moškega ali žensko kot političnega predstavnika v parlamentu

Po globalnidobisveta politike in političnih vlog je tukaj odločilno vprašanje, če verjamemo Mauriceu DUVERGERJU in mnogim drugim avtorjem: Ali moški in ženskebolj zaupajo moškemu ali ženski, da ju bo zastopala v Parlamentu?

„Ali bi na splošno bolj zaupali moškemu ali ženski, ki bi vas politično zastopala v Parlamentu?“¹

Po vsej Skupnosti skoraj polovica vprašanih (48 %) pravi - morda z dobro vestjo -, da ne delajo sprememb. Toda 38 % jih priznava, da bi imeli več zaupanja v moškega.

Ženske se nekoliko pogosteje kot moški (50 %) odzovejo, da ne naredijo razlike, vendar veliko manj pogosto, da bi bolj zaupale moškemu (33 %). Poleg tega približno ena od desetih žensk pravi, da bi bolj zaupala ženski.

Starost in dosežena izobrazba, kot se lahko pričakujeta, vplivata na ta odnos:

50 % moških in 46 % žensk, starih 55 let in več, bi bolj zaupalo moškemu;

37 % moških in le 21 % žensk, starih od 15 do 24 let, bi bolj zaupalo moškemu.

Po drugi strani pa bi 44 % najmanj izobraženih ljudi bolj zaupalo moškemu v primerjavi s 24 % najbolj izobraženih ljudi.

Izobraževalna spremenljivka bo verjetno imela preveč odločilno vlogo pri oblikovanju odnosa do starosti, zlasti med mladimi.

¹ Preiskovalec je opozoril na odgovor „brez razlike“, ki pa v besedilu vprašanja ni bil predlagan.

Razpredelnica 46

Izbira predstavnika v parlamentu glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe

(Skupaj Skupnost)

		Več zaupanja v moškega	Več zaupanja v žensko	Ni razlike	Neodgovorjeno
Skupaj		38%	8%	48%	6%
Moški		42	6	46	6
Od tega:	15 do 24 let	37	7	49	7
	25 do 54 let	39	6	50	5
	55 let in več	50	5	39	6
Ženske		33	11	50	6
Od tega:	15 do 24 let	21	16	57	6
	25 do 54 let	31	10	54	5
	55 let in več	46	9	39	6
Stopnja izobrazbe:					
	- nizka	44	8	42	6
	- povprečje	33	9	52	6
	- visoka	24	8	63	5

Razlike med državami so manjše kot pri prejšnjih dveh vprašanjih. To pomeni, da moška podoba političnega predstavnika verjetno ustreza sistemu vrednot, katerega vrednote so zdaj v manjšini, vendar je še vedno skupen trem ali večosebam od desetih v skoraj vseh državah Skupnosti, razen na Danskem.

Vpliv starosti na moč političnega predstavnika je ponovno močnejši v vseh državah za ženske kot za moške; v Italiji je močnejša kot kjerkoli drugje; Na Irskem se zdi, da so mladi moški spet bolj tradicionalni kot njihovi starejšine.¹

Vpliv dosežene izobrazbe je nižji od starosti in se pojavlja predvsem v Italiji in Nemčiji.

¹ Glede Luksemburga ni pripomb zaradi majhnega števila anketirancev.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 47

Izbira predstavnika v parlamentu glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe (na plačo)¹

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Danmark											
+ Človekovo zaupanje	20	18	14	31	15	4	11	28	20	13	12
+ Zaupanje žensk	4	1	4	6	6	5	8	3	5	5	6
Ni razlike	70	70	78	58	73	81	76	62	69	77	74
Neodgovorjeno	6	11	4	5	6	10	5	7	6	5	8
Nederland											
+ Človekovo zaupanje	28	19	26	34	23	13	22	29	27	27	14
+ Zaupanje žensk	3	2	3	4	4	3	4	4	4	2	3
Ni razlike	57	56	61	51	59	72	61	50	54	63	67
Neodgovorjeno	12	23	10	11	14	12	13	17	15	8	16
Francija											
+ Človekovo zaupanje	35	32	31	43	28	19	26	42	41	26	22
+ Zaupanje žensk	7	7	8	7	9	11	7	12	7	12	5
Ni razlike	51	54	53	46	56	58	60	41	44	54	69
Neodgovorjeno	7	7	8	4	7	12	7	5	8	8	4
Združeno kraljestvo											
+ Človekovo zaupanje	37	38	34	44	31	17	28	42	37	28	22
+ Zaupanje žensk	5	5	4	6	12	18	11	11	9	9	6
Ni razlike	53	48	58	45	52	58	58	41	48	59	67
Neodgovorjeno	5	9	4	5	5	7	3	6	6	4	5
Luksemburg											
+ Človekovo zaupanje	44	62	36	48	26	20	31	21	40	34	21
+ Zaupanje žensk	12	11	16	7	12	12	12	11	13	12	11
Ni razlike	32	27	34	29	47	64	42	46	37	43	39
Neodgovorjeno	12	.	14	16	15	4	15	22	10	11	23
Irska											
+ Človekovo zaupanje	42	48	38	45	33	23	30	47	42	36	26
+ Zaupanje žensk	10	11	8	9	24	28	26	18	19	16	14
Ni razlike	45	37	50	44	40	45	42	34	37	45	53
Neodgovorjeno	3	4	4	2	3	4	2	1	2	5	7
Belgija/Belgija											
+ Človekovo zaupanje	42	34	42	46	35	19	35	44	45	35	27
+ Zaupanje žensk	4	5	4	3	8	15	7	4	4	8	7
Ni razlike	46	53	48	39	48	61	51	39	38	51	61
Neodgovorjeno	8	8	6	12	9	5	7	13	13	6	5
Italia											
+ Človekovo zaupanje	47	36	42	61	41	25	39	63	51	35	28
+ Zaupanje žensk	9	10	9	8	15	23	14	9	11	12	16
Ni razlike	38	46	45	24	40	50	42	26	33	49	52
Neodgovorjeno	6	8	4	7	4	2	5	2	5	4	4
Deutschland											
+ Človekovo zaupanje	53	50	50	59	37	26	34	47	48	44	26
+ Zaupanje žensk	2	4	4	.	8	14	7	7	7	6	2
Ni razlike	41	46	41	38	50	57	54	40	42	45	66
Neodgovorjeno	4	.	5	3	5	3	5	6	3	5	6

1 Države so razvrščene po naraščajočem vrstnem redu pogostosti odziva „Več zaupanja v človeka“.

Tako so nam tri vprašanja o podobi politike ponovno pokazala, da so razlike med nacionalnimi kulturami veliko bolj izrazite kot razlike med spoloma, tudi ob upoštevanju starosti anketirancev.

V zadevi št.48 so povzete te razlike med državami. Danska jasno izstopa kot najbolj „feministična“ država, sledi ji Irska, medtem ko so Luksemburg, Nemčija in Belgija med najslabšimi. Irska se v dveh od treh primerov uvršča razmeroma visoko.

Zanimivo je, da so Danska, Združeno kraljestvo in Irska tri države, kjer je bila razširitev splošne volilne pravice na ženske relativno zgodaj v zgodovini. Stopnja odprtosti za družbene spremembe v zvezi s statusom žensk, ki smo jo opazili na Irskem, je verjetno posledica te značilnosti: Narod, v katerem ženske že dolgo uporabljajo volilno pravico, čeprav se še vedno soočajo z nekaterimi nerešenimi težavami s poroko in družinsko zakonodajo, izraža odnos, ki je precej podoben tistemu v državah, kjer se problem statusa žensk dojema kot manj izrazit.

Razpredelnica 48

Razvrstitev držav skupnosti v treh vprašanjih o podobi politične participacije

Politika je bolj stvar moških (ocena glede na stopnjo nestrinjanja)		Ženske in moški bi morali imeti enako vlogo v politiki.		Več zaupanja v moškega kot v žensko kot političnega predstavnik	
1. Danmark	1,03	1. Danmark	78%	1. Danmark	17%
2. Združeno kraljestvo	0,85	2. Združeno kraljestvo	68	2. Niderland	26
3. Irska	0,75	3. Irska	65	3. Francija	31
4. Francija	0,69	4. Nizozemska	61	4. Združeno kraljestvo	34
5. Italija	0,56	5. Italija	58	5. Luksemburg	34
Povprečje ES	0,52	Povprečje ES	57	6. Irska	38
6. Niderland	0,44	6. Francija	52	Povprečje ES	38
7. Deutschland	0,11	7. Deutschland	50	7. Belgija/Belgija	38
8. Belgija/Belgija	-0,13	8. Luksemburg	47	8. Italija	44
9. Luksemburg	-0,16	9. Belgija/Belgija	45	9. Deutschland	44

4. Družbena udeležba

Noben odnos ne dobi svojega pomena drugače kot v sistemu odnosov, ki je sam po sebi podkrepjen, globlje podprt s sistemom vrednot, značilnih za družbeno skupino ali celotno globalno družbo. Zato je bilo treba moškim in ženskam poleg vprašanj, ki se neposredno nanašajo na podobo politike (moške ali ženske zadeve), na njihove vloge in na podobo predstavnika, postaviti še druga splošna, vendar natančna vprašanja o tem, kako se vključujejo v družbo.

Končnoso bila sprejeta štiri vprašanja:

- o splošnem občutku družbeno-političnega vpliva,
- nagnjenost k prepričevanju drugih,
- o sodelovanju v političnih razpravah,
- stopnjo sodelovanja v takšnih razpravah.

A. Družbeno-politični vpliv

Ali menite, da če je nekaj narobe (v vaši državi), gvs kot lahko pomagata spremeniti nekaj ali ne?

V celotni Skupnosti samo 37 % odvisnikov od drog meni, da lahko vplivajo na potek dogodkov v svoji državi. Občutki so manj pogostipri ženskah(32 %) kot pri moških(43 %). Il se zelo razlikuje glede na stopnjoinstruction in za vsak spol s starostjo: Mlade ženske izražajo ta odnos enako pogosto kot starejši moški.

Razpredelnica ušt. 49

Občutek družbeno-političnega vpliva glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe

(Skupaj Skupnost)

		Da	Ne	Neodgovorjeno
Skupaj		37%	50%	13%
Moški		43	47	10
Od tega:	15 do 24 let	48	41	11
	25 do 54 let	44	46	10
	55 let in več	39	50	11
Ženske		32	54	14
Od tega:	15 do 24 let	41	45	14
	25 do 54 let	34	52	14
	55 let in več	21	63	16
Stopnja izobrazbe:				
	- nizka	32	54	14
	- povprečje	41	48	11
	- visoka	50	41	9

Razlike med državami so zelo velike. Države z najbolj razširjenim občutkom vpliva so Danska (53 %), Združeno kraljestvo (46 %) in Irska (45 %). Italija in Francija (36 %), Nemčija (35 %), sledita ji Nizozemska (29 %), Luksemburg (24 %) in nazadnje Belgija (19 %).

Na splošno, zlasti pa v Združenem kraljestvu, Nemčiji in Italiji, je verjetnost vplivanja pri ženskah veliko manjša kot pri moških.

V skoraj vseh državah, razen v Franciji in na Nizozemskem, so razlike med skrajnimi starostnimi skupinami večje pri ženskah kot pri moških.

Izobrazba je večinoma dosežena na Nizozemskem in v Italiji.

Naslednja tabela takoj prikazuje porazdelitev odstotkov, ki ustrezajo pozitivnemu dojemanju občutka vpliva v vsaki državi, glede na spol, starost in stopnjo izobrazbe.

Druga tabela prikazuje razlike med temi odstotki za vse moške in ženske ter po starostnih skupinah. Če beremo to tabelo, lahko sklepamo, da bi se morale razlike med spoloma s staranjem mlajših generacij zmanjšati. Tega ni mogoče z gotovostjo trditi, saj je v nekaterih državah, zlasti v napredni državi, kot je Danska, razlika med spoloma med starostjo od 15 do 24 let in starostjo od 25 do 54 let skoraj enaka. Nivelo dokazov o tem ali da obstaja prag relativne manjvrednosti žensk, ki ni presežen zgolj zaradi razvoja

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

dogodkov, alida se lahko občutek socialno-politične impotencev določenih okoliščinah ponovno rodi pri moških in/ali ženskah.¹

Razpredelnica 50

Družbeni in politični vpliv glede na spol, spolni stopnjo izobrazbe

(Positivni odziv po državah)²

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Danmark	60 %	69 %	61 %	57 %	45 %	57 %	50 %	35 %	50 %	56 %	61 %
Združeno kraljestvo	55	56	56	52	38	48	41	27	43	48	55
Irska	49	52	50	43	41	47	43	33	42	45	52
Italia	43	48	45	38	29	41	30	17	28	46	57
Francija	40	56	41	29	32	37	38	15	25	40	47
Deutschland	39	29	40	41	30	41	31	24	30	39	45
Nederland	34	54	38	25	25	36	27	13	23	31	56
Luksemburg	27	27	31	18	22	28	25	15	23	18	34
Belgija/Belgija	23	29	21	21	15	27	14	8	12	18	33
Skupnost ³	43	48	44	39	32	41	34	21	32	41	50

1 Treba je omeniti, ne da bi vztrajali, nenormalno nizek odstotek občutka vpliva med mladimi Nemci, starimi od 15 do 24 let, v primerjavi z njihovimi starejšimi.

2 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na pogostost odziva, ki ustreza pozitivnemu razpoloženju.

3 Tehtano povprečje.

Razpredelnica 51

Differento med spoloma in za vsako skupino pogostosti občutka vpliva

	Skupaj	15/24 let	25/54 let	55 let in več
Danmark	15	4	11	22
Združeno kraljestvo	17	8	15	25
Irska	8	5	7	10
Italia	14	7	15	21
Francija	8	19	3	14
Deutschland	9	-12	9	17
Nederland	9	18	11	12
Luksemburg	5	-1	6	3
Belgija/Belgija	8	2	7	13
Skupnost	11	7	10	18

B.-Lima nagnjenost k prepričevanju drugih

„Ali nprav, da svoje prijatelje, sodelavce, odnose prepričate, da sprejmejo mnenje, ki vam je pri srcu? Če je tako, ali se vam to zgodi pogosto, od časa do časa ali redko?

Le majhna manjšina (12 % anketirancev) trdi, da je „vodja“. Ženske so malo manj nagnjene (ali pripravljene) prepričati svoje ljubljene, da so moški. Starost posreduje malo, vendar malo bolj izrazito pri ženskah. Spremenljivka z največjo težo je nedvomno stopnja poučevanja.

Razpredelnica 52

nagnjenost k prepričevanju drugih glede na spol, spolni stopnjo izobrazbe;

(Skupaj Skupnost)

	Pogosto	Občasno	Redko	Nikoli	Neodgovorjen o
Skupaj	12%	37%	24%	22%	5%
Moški	14	42	22	18	4
Od tega: 15 do 24 let	16	43	23	15	3
25 do 54 let	15	45	22	15	3
55 let in več	12	36	23	23	6
Ženske	9	33	27	26	5
Od tega: 15 do 24 let	13	39	25	19	4
25 do 54 let	10	36	26	24	4
55 let in več	6	23	30	32	9
Stopnja izobrazbe:					
- nizka	8	32	28	26	6
- povprečje	13	41	23	19	4
- visoka	22	48	16	11	3

Razlike med državami so precej izrazite; jih je težko razložiti in verjetno izhajajo iz globokih kulturnih značilnosti: diskrecijska pravica v razmerju do drugih, spoštovanje mnenj drugih, morda „podcenjevanje“ samega načina odgovora na vprašanje in morda tudi porazdelitev habitata na nacionalnem ozemlju.

Vsekakor je „pogosto“ odgovor, ki izraža najmočnejšo držo v zvezi s tem vidikom ravnanja jelenjadi, pogostejši v Italiji in Luksemburgu (16 %), na Nizozemskem in Danskem (14 %) kot v Belgiji (12 %), Franciji (11 %), Nemčiji (10 %), Združenem kraljestvu (9 %) in na Irskem (7 %).

Za boljše merjenje tega odnosa bomo uporabili indeks, ki bo določil koeficient 3, 2, 1 oziroma 0 za odgovore „pogosto“, „od časa do časa“, „redko“ in „nikoli“, pri čemer je skupna vrednost sorazmerna z odstotkom ljudi, ki so se izrazili.

Države se nato razvrstijo na naslednji način:

Indeks

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

1. Nederland	1,96
2. Luksemburg	1,72
3. Italia	1,53
4. Deutschland	1,52
5. Belgija/Belgija	1,47
Povprečje Skupnosti	1,41
6. Francija	1,40
7. Danmark	1,24
8. Združeno kraljestvo	1,14
9. Irska	0,99

Pri vsaki plači jebrez izjeme, vendar brez velikih razlik med državami, povprečna ocena žensk nižja od ocenemoških; Kvečjemuje mogoče opaziti nekoliko večjo vrzel na Royaume-Uni.

Starostne razlike med moškimi so majhne, razen na Danskem, v Belgiji in Franciji. Vendar v večini primerov, zlasti v Belgiji in Nemčiji; so močnejše med ženskami, pri čemer se mlade ženske veliko bolj zavedajo svoje nagnjenosti k prepričevanju kot njihovi starejši.

Vpliv dosežene izobrazbe je skoraj povsod najmočnejši in zdi se, da ima zlasti vodilno vlogo v Nemčiji.

Kar zadeva velikost kraja prebivališča, je vpliv majhen, razen v Franciji, kjer se nagnjenost k prepričevanju poveča pri selitvi iz vasi v majhno in veliko mesto. V drugih državah se na splošno domneva, daje ocena prebivalcev majhnih mest nekoliko višja od ocene prebivalcev vasi ali velikih mest.

Spremenljivka dosežene izobrazbe je zato daleč najpomembnejša in prav ta spremenljivka v veliki meri, vendar verjetno ne v celoti, pojasnjuje razliko med ženskami in moškimi.

Razpredelnica 53

nagnjenostk prepričevanju drugih glede na spol,spolin stopnjo izobrazbe;

(navedeno po državah)¹

	Skupaj	Moški			Skupaj	Ženske			Stopnja izobrazbe		
		-25	„25/54	55+		-25	„25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Nederland	1,83	11,77	1,98	1,75	1,62	1,89	1,63	1,46	1,62	1,88	1,98
Luksemburg	1,8	1,83	1,82	1,76	1,63	1,57	1,73	1,5	1,5	1,9	1,82
Italia	1,66	1,75	1,68	1,58	1,38	1,56	1,37	1,2	1,37	1,77	1,84
Deutschland	1,63	1,58	1,7	1,52	1,43	1,6	1,59	1,06	1,39	1,57	2,04
Belgija/Belgija	1,55	1,88	1,74	1,3	1,31	1,67	1,39	0,93	1,16	1,53	1,96
Francija	1,52	1,63	1,66	1,21	1,29	1,43	1,32	1,21	1,13	1,42	1,81
Danmark	1,44	1,72	1,57	1,13	1,29	1,18	1,16	0,74	1,08	1,43	1,63
Združeno kraljestvo	1,32	1,33	1,4	1,19	0,96	1,2	0,97	0,84	1,03	1,29	1,48
Irska	1,04	1,17	1,13	0,84	0,95	1,17	0,95	0,7	0,91	0,98	1,28
Skupnost ²	1,55	1,6	1,63	1,39	1,27	1,47	1,33	1,04	1,24	1,5	1,82

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu indeksnih točk.

2 Tehtano povprečje.

C. Participation k političnim razpravam

Maurice DUVERGER je leta 1955 kot „nesporno“ zavrnil dejstvo, da „se ženske manj zanimajo za politiko kot moški“. ¹ Naša preiskava je to potrdila z dvema dodatnima vprašanjema.

Ko se znajdete s prijatelji, se pogosto zgodi, od časa do časa, ali pa rad razpravljamo o politiki?

Kateri od teh izrazov najbolje opisuje vlogo, ki jo igrate v teh razpravah?

A. Čeprav imam svojo mnenje, ponavadi samoposlušam.

B. Večino časa samo poslušam, vendar govorim enkrat ali drugič, da izrazim svoje mnenje.

C. Običajno sodelujem v pogovoru.

D. V pogovoru vzamem več kot moj part: Običajno poskušam prepričati druge, da imam prav.“ ²

Po vsej Skupnosti 20 % vprašanih pravi, da „pogosto“ sodelujejo v političnih razpravah med prijatelji: 28 % moških in samo 14 % žensk. Vpliv starosti je precej majhen, čeprav nekoliko bolj izrazit med ženskami; v vseh starostnih skupinah, zlasti med starejšimi, ženske manj pogosto razpravljajo o politiki kot moški. Stopnja izobrazbe močno niha.

Razlike med državami so za nekatere precej majhne, vendar sta Nizozemska in Belgija precej nesorazmerni z drugimi.

V vsaki državi starost ne diskriminira veliko moških, razen v Nemčiji, na Irskem in v Združenem kraljestvu, kjer o politiki najpogosteje ne razpravljajo najmlajši. Med ženskami je vpliv starosti močan le v Italiji. V vseh državah in v vseh starostnih skupinah, tudi pri mlajših generacijah, ženske manj pogosto razpravljajo o moških.

Razen na Irskem je stopnja izobrazbe povsod zelo visoka, zlasti v Nemčiji, Franciji in Italiji.

Te razlike v stališčih se bodo pojavile natančneje pri preučitvi odgovorov na naslednje vprašanje, ki se nanaša na stopnjo udeležbe v politični razpravi.

¹ op. cit., str. 129.

² Ta vprašanja so delno prilagojena od WOODWARD Julian L. in ROPER Elmo: "Politična dejavnost ameriških državljanov", American Political Science Review, 1950, 44, str. 872-885.

Razpredelnica 54

Pogostost političnih razprav o spolu, spolu in doseženi izobrazbi

(Skupaj Skupnost)

	Pogosto	Občasno	Nikoli	Neodgovorjen o
Skupaj	20 %	46 %	32 %	2 %
Moški	28	47	24	1
Od tega: 15 do 24 let	23	48	28	1
25 do 54 let	30	49	20	1
55 let in več	26	44	28	2
Ženske	14	44	40	2
Od tega: 15 do 24 let	16	47	35	2
25 do 54 let	14	48	36	2
55 let in več	11	34	51	4
Stopnja izobrazbe:				
- nizka	14	42	41	3
- povprečje	22	53	24	1
- visoka	38	47	14	1

Razpredelnica 55

nagnjenost k razpravi o politiki „pogosto“ glede na spol, spolno stopnjo izobrazbe;

(Odgovor "pogosto", po državah) ¹

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka
Luksemburg	34 %	31 %	36 %	32 %	20 %	16 %	22 %	20 %	20 %	25 %	38 %
Francija	30	33	23	27	20	27	19	16	14	26	41
Deutschland	32	17	33	35	13	10	14	42	15	25	46
Italija	27	28	28	24	12	25	8	8	14	15	40
Danmark	24	18	28	20	15	15	18	12	16	23	29
Združeno kraljestvo	27	13	30	29	12	9	14	10	17	20	32
Irska	27	16	28	33	10	7	14	11	18	21	18
Nederland	13	19	14	7	91	8	10	6	7	12	25
Belgija/Belgija	15	16	16	12	6	9	6	4	5	10	21
Skupnost ²	28	23	30	26	14}	16	14	11	14	22	38

Med tistimi, ki pogosto razpravljajo o politiki, tj. 20 % celotnega prebivalstva, jih le polovica aktivno sodeluje v razpravi, razlika med moškimi in ženskami v vseh starostnih skupinah pa je približno enaka: približno 15 % moških in 6 % žensk, z majhno razliko glede na starost, dejansko sodeluje, vsaj z govorom.

Za visoko stopnjo izobrazbe je trikrat bolj verjetno, da bo aktivno udeležena, kot za nizko stopnjo izobrazbe.

¹ Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na pogostost odziva „pogosto razpravljajo o politiki s prijatelji“.

² Tehtano povprečje

Razpredelnica 56

Vloga, ki jo imajo v političnih razpravah spol,spolin dosežena izobrazba

(Skupaj Skupnost)

	Poslušaj	Občasno prevzame besedo	Običajno sodeluje	Vzame več kot svoj delež	Neodgovorjen o
Skupaj	8%	24%	27%	10%	31%
Moški	7	24	31	15	23
Od tega: 15 do 24 let	6	24	27	15	28
25 do 54 let	6	25	35	15	19
55 let in več	8	23	28	15	26
Ženske	10	24	22	6	38
Od tega: 15 do 24 let	6	25	27	8	34
25 do 54 let	11	26	24	6	33
55 let in več	10	21	14	5	50
Stopnja izobrazbe:					
- nizka	10	23	20	7	40
- povprečje	7	27	33	11	22
- visoka	5	24	38	20	13

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Oblikovan je bil indeksudeležbe, s katerim je bil odstotnim deležem odgovorov dodeljen koeficient 1, 2, 3 oziroma 4, odvisno od naraščajoče stopnje udeležbe v razpravah.

Za Skupnost kot celoto so moški dosegli 2,71 točke, ženske pa 2,38 točke. Razlika med ocenami je torej 0,33. V starostnih skupinah nad 25 let doseže 0,36 in 0,38, v starostni skupini od 35 do 24 let pa le 0,16. Stopnja izobrazbe uvaja razliko 0,42 med skrajnimi kategorijami.

Kar zadeva države, povprečjakažejo nad povprečjem Skupnosti in pod njim dve skupini držav znotrajvsake skupine, brez večjih razlik med njimi:

	Indeks
Danmark	2,70
Irska	2,68
Združeno kraljestvo	2,67
Italia	2,64
Povprečje Skupnosti	2,56
Belgija/Belgija	2,55
Deutschland	2,55
Francija	2,46
Luksemburg	2,33
Nederland	2,32

Povsod je povprečna ocena žensk nižja od ocene moških (2,38 v primerjavi z 2,71 za Skupnost kot celoto), zlasti pa v Franciji, Nemčiji in Luksemburgu.

Starost slabo diskriminira moške, bolj pa ženske, zlasti v Belgiji in Franciji. V skoraj vsehstarostnih skupinah imajo ženskenižjo povprečno oceno kot moški.

Med najstarejšimi starostnimi skupinami (15-24let) so razlike med spoloma naslednje:

	Moški 15-24 let	Ženske, stare od 15 do 24 let	Razlika (H-F)
Irska	2,63	2,64	0,01
Združeno kraljestvo	2,73	2,69	-0,04
Italia	2,73	2,69	-0,04
Danmark	2,78	2,71	-0,07
Belgija/Belgija	2,6	2,69	0,09
Deutschland	2,53	2,4	-0,13
Povprečje Skupnosti	2,7	2,54	-0,16
Francija	2,78	2,49	-0,29
Nederland	2,52	2,15	-0,37
Luksemburg	2,69	2,06	-0,63

Zaključimo lahko, da se v šestih od devetih držav ženskepočutijo skoraj enake moškim v smislu udeležbe v političnih razpravah. Nasprotno, v Franciji, na Nizozemskem in verjetno v Luksemburgu celo ženske še vedno zaostajajo.¹

Glede na to, da je stopnja izobrazbe skoraj povsod zelo diskriminatorna (razen na Irskem in v Luksemburgu, vendar zlasti v Franciji), se lahko pričakuje, da bo splošno povečanje te stopnje izobrazbe privedlo do vse večje udeležbe žensk in morda z usposabljanjem tudi drugih žensk. Vendar od preiskave ni mogoče pričakovati vsega: primer Luksemburga, kolikorje zanesljiv, kaže, da lahko drugi, „družbena dejstva“, omejijo politično udeležbo žensk.

1 Manjši luksemburški vzorec je manj zanesljiv kot druge države.

Razpredelnica 57

Participation index za politične razprave po spolu, spolu in doseženi izobrazbi

(s plačilom)¹

		Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
		Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Danmark	(2,70)	2,81	2,78	2,88	2,71	2,6	2,71	2,97	2,46	2,64	2,75	2,83
Irska	(2,68)	2,77	2,63	2,9	2,67	2,59	2,64	2,57	12,57	2,63	12,73	2,67
Združeno kraljestvo	(2,67)	2,76	2,73	2,75	2,8	2,56	2,69	2,53	2,56	2,6	2,71	2,98
Italia	(2,64)	2,71	2,73	2,69	2,78	2,53	2,69	2,47	2,41	2,51	2,71	2,82
Belgija/Belgija	(2,55)	2,65	2,6	2,65	2,68	2,48	2,69	2,33	2,15	2,44	2,51	2,71
Deutschland	(2,55)	2,75	2,93	2,8	2,7	2,34	2,4	2,32	2,27	2,46	2,56	2,89
Francija	(2,46)	2,68	2,78	2,7	2,59	2,25	2,49	2,25	2,05	2,09	2,61	2,82
Luksemburg	(2,33)	2,49	2,69	2,37	2,6	2,13	2,06	2,32	1,88	2,28	2,43	2,27
Nederland	(2,32)	2,46	2,52	2,52	2,28	2,18	2,15	2,2	2,13	2,21	2,36	2,6
Skupnost ²		2,71	2,7	2,73	2,68	2,38	2,54	2,37	2,3	2,42	2,61	2,84

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu indeksnih vrednosti za vse anketirance v vsaki državi.

2 Tehtano povprečje.

VII Občutki zadovoljstva ali nezadovoljstva

Pri predstavitvi podatkov o zadovoljstvu na delovnem mestu, kot so jih izrazile osebe, ki se ukvarjajo s poklicno dejavnostjo, smo v IV. poglavju izpostavili subjektivne in družbeno-kulturne determinante občutka zadovoljstva.

Druga vprašanja nam omogočajo, da potrdimo svoje predpostavke. Povezani so s splošnim občutkom zadovoljstva z življenjem kot celoto in s posebnimi vidiki življenja (hiša, kraj, kjer človek živi, dohodek, odnosi z ljudmi itd.).

1. Splošni občutek zadovoljstva

Za merjenje splošnega odnosa do življenja je bilo zastavljeno enako vprašanje kot septembra 1973:

„Ali ste na splošno zelo zadovoljni, precej sedeči, precej nezadovoljni ali sploh nezadovoljni z življenjem, ki ga živite?“¹

V Skupnosti kot celoti je več kot tri četrtine anketirancev izjavilo, da so zelo zadovoljni (20 %) ali precej zelo zadovoljni (57 %) s svojim življenjem. Razlika med moškimi (79 % zmanjšana) in ženskami (75 %) ter med starostnimi skupinami je majhna, le da se zdi, da so mladi moški in starejše ženske nekoliko manj zadovoljni.

Na splošno so ljudje z nizko izobrazbo, nizkimi dohodki ali živijo sami in ljudje, ki živijo v velikih mestih, manj zadovoljni kot drugi.

V primerjavi s septembrom 1973 je stabilnost popolna:

	(september 1973)	(september 1973)
Zelo zadovoljen(-a)	21 %	20 %
Precej zadovoljen	58	57
Precej nezadovoljen	16	16
Sploh nisem zadovoljen	4	5
Brez odgovora	1	2
Skupaj	100	100
Številka	13484	9543

Na ravni posameznih držav tako kot leta 1973 ugotavljamo jasno razliko med „majhnimi“ in „velikimi“ državami: Danska je na vrhu seznama, Italija pa na vrhu seznama.

V šestih od devetih držav je razlika med letoma 1973 in 1975 zanemarljiva. Ravni zadovoljstva so se nekoliko znižale na Nizozemskem, močnejše v Luksemburgu (kjer velikost vzorca vodi do konservativne razlage) in zlasti na Irskem.

¹ Enako vprašanje je bilo zastavljeno tudi z lestvico od 0 do 10. Rezultati in te, uporabljen v analizah, predstavljenih v drugem, stie.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 58

Splošni občutek zadovoljstva glede na spol, spol, stopnjo izobrazbe, lokacijo, dohodek in družinske razmere
(Skupaj Skupnost)

Skupaj	Zelo zadovoljen(-a) 20 %	Precej zadovoljen 57 %	Precej nezadovoljen 16 %	Sploh nisem zadovoljen 5 %	Neodgovorjen o 2 %
Moški	21	58	16	3	2
Od tega: 15 do 24 let	16	62	15	5	2
25 do 54 let	20	60	14	4	2
55 let in več	24	52	16	5	3
Ženske	19	56	17	5	3
Od tega: 15 do 24 let	19	57	16	4	4
25 do 54 let	20	56	16	5	3
55 let in več	17	55	18	7	3
Stopnja izobrazbe:					
- nizka	18	54	19	6	3
- povprečje	23	60	11	4	2
- visoka	19	61	13	4	3
Velikost kraja					
- vas	20	57	16	5	2
- majhno mesto	21	57	15	4	3
- veliko mesto	17	57	17	6	3
Družinski dohodek:					
- skromen	17	50	21	9	3
- povprečje	18	60	16	4	2
- enostavno	25	62	9	2	2
Družinske razmere:					
- samski	15	58	19	5	3
poročena	22	58	14	4	2
Živeti maritalno	27	49	12	4	8
- ločena	10	44	33	11	2
- ločeno	10	35	39	12	4
- vdovec	14	53	21	9	3

Razpredelnica 59

Splošni občutek zadovoljstva v letih 1973 in 1975

(s plačilom)¹

		Zelo zadovoljen(- a)	Precej zadovoljen	Precej nezadovoljen	Sploh nisem zadovoljen	Neodgovorjen o
Danmark	1975	51 %	41 %	4 %	.	4 %
	1973	51	44	4	1%	,
Belgija/Belgija	1975	39	52	5	2	2
	1973	43	49	6	2	.
Irska	1975	36	52	9	3	.
	1973	53	39	6	2	.
Nederland	1975	33	52	7	2	6
	1973	41	52	5	1	1
Združeno kraljestvo	1975	33	53	9	3	2
	1973	33	52	1	3	1
Luksemburg	1975	26	45	15	7	7
	1973	40	49	9	2	.
Francija	1975	16	59	16	7	2
	1973	15	62	17	4	2
Deutschland	1975	13	66	16	2	3
	1973	16	66	15	2	1
Italia	1975	7	52	28	10	3
	1973	8	57	27	7	1

¹ Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na pogostost „popolnoma zadovoljnih“ odgovorov v letu 1975. Leta 1973 je raziskava zajela Veliko Britanijo. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila ocena Severne Irske leta 1975 zelo podobna oceni Republike Irske (37 %, 49 %, 8 %, 3 % in 3 %), torej višja od ocene Velike Britanije.

V vseh državah, razen v Nemčiji in Italiji, so ženske nekoliko bolj zadovoljne kot moški.

Vpliv starosti se razlikuje glede na spol in državo:

med moškimi so osebe, stare 55 let in več, z izjemo Danske (in Luksemburga) nekoliko bolj zadovoljne kot mlajši moški;

med ženskami pa so starejše ženske precej manj zadovoljne kot mlajše, razen v Združenem kraljestvu, Franciji (in Luksemburgu).

Hipoteza, ki jo lahko predstavimo, je, da pri moških zadovoljstvo z življenjem sledi razvoju individualne kariere in splošnemu razvoju življenjskih razmer v družbi, medtem ko pri ženskah napredovanje v starosti, ki ga pogosto spremljata vdovstvo in strm upad možnosti za preživljanje, vodi v pogostejše nezadovoljstvo.

Razpredelnica 60

Splošni občutek zadovoljstva glede na spol in spol

(Zelo zadovoljen, po državah)

	Moški				Ženske			
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+
Danmark	50 %	54 %	50 %	46 %	54 %	56 %	57 %	45 %
Belgija/Belgija	38	39	38	48	40	48	43	34
Irska	34	27	35	38	37	42	36	34
Nederland	33	27	31	37	34	40	34	30
Združeno kraljestvo	32	30	33	31	33	28	38	33
Luksemburg	25	27	26	23	27	8	35	26
Francija	13	10	1	19	19	16	20	18
Deutschland	17	6	16	23	9	16	10	3
Italia	10	6	9	13	4	6	4	4
Skupnost	21	16	20	24	19	19	20	17

2. Posebni vidiki občutka zadovoljstva

Vprašanje je bilo postavljeno na lestvici od 0 do 10 in se je nanašalo na naslednje težave:

„A. Vaša hiša ali stanovanje;

B. Kraj, kjer živite v mestu ali vasi.

C. Vaši prihodki.

D. Vaš življenjski standard, stvari, ki jih imate: pohištvo, gospodinjska oprema itd.

E. Čas, ki ga imaš, da narediš, kar moraš.

F. Način, kako uporabljate svojo nedeljavnost.

In v ločenem vprašanju:

„A. Oblika družbe, v kateri trenutno živimo (v tej državi).

B. Delovanje demokracije (v vaši državi).

C. Na splošno vaši odnosi z ljudmi.“

Po vsej Skupnosti je pet do šest od desetih ljudi naklonjenih vidikom življenja, povezanim z neposrednim okoljem (kraj bivanja, odnosi z ljudmi, hiša ali stanovanje).

Potem so tu še trije problemi vzvezi z življenjskim standardom, prostim časom in razpoložljivim časom, za katere je zadovoljstvo bolj mešano. Enakovelja, še bolj izrazito, za razpoložljive dohodke.

Ravnovesje se nagiba k nezadovoljstvu z obliko družbe, v kateri živimo, in predvsem z delovanjem demokracije.

Razpredelnica 61

Posebna področja zadovoljstva

(Skupaj Skupnost)¹

	Veliko zadovoljstvo (ocene od 8 do 10)	Povprečno zadovoljstvo (ocene od 3 do 7)	Nizko zadovoljstvo (ocene od 0 do 2)	Povprečna ocena
1. Kraj, kjer živiš	61%	32%	7%	7,49
2. Odnosi z ljudmi	57	39	3	7,46
3. Hiša ali stanovanje	53	39	8	7,09
4. Življenjski standard	45	49	6	6,83
5. Kako uporabljati svoje hobije	47	42	10	6,74
6. Razpoložljivi čas	43	46	10	6,52
7. Prihodki	30	54	15	5,75
8. Oblika družbe	19	63	17	5,08
9. Delovanje demokracije	17	60	21	4,82
Povprečje 9 izdelkov	41	47	11	6,42

Za poenostavitev expozerezultatov na ravni celotne Skupnosti in vsake od držav bomo uporabili samo povprečne ocene zadovoljstva kot skupno preverjanje. Dovoljjevedeti, daker je osrednja točka rezultata 5,0, vsaka višja vrednost (največ 10,0) meri občutek zadovoljstva in vsaka nižja vrednost (najmanj 0) občutek nezadovoljstva.

Na ravni Skupnosti kot celote pregled preglednice 62 zagotavlja vrsto pomembnih informacij, ki bodo obravnavane v drugem delu:

1° Stopnja zadovoljstva moških in žensk je skoraj enaka za vsako od obravnavanih področij.

Na splošno so ljudje, stari 55 let in več, nekoliko bolj zadovoljni kot tisti, ki so mlajši, vendar se ohranja enaka raven zadovoljstva med spoloma v vseh starostnih skupinah.

3 ° Stopnja izobrazbe komajda vpliva na zadovoljstvo; v majhni meri se zdi, da so najmanj zadovoljni ravno najbolj izobraženi ljudje, razen kar zadeva stanovanje, življenjski standard, dohodek, prosti čas in čas, ki je na voljo.

4° Zadovoljstvo je nekoliko nižje v velikih mestih kot v majhnih mestih in vaseh, še posebej v zvezi s stanovanji, kjer človek živi in kaj je na voljo.

¹ Področja zadovoljstva so razvrščena po padajočem vrstnem redu povprečnih ocen. Naj spomnimo, da bi bilo zadovoljstvo z lastnim delom (za zaposlene osebe) tik pred življenjskim standardom: visoka stopnja zadovoljstva 46 %, srednja stopnja zadovoljstva 47 %, nizka stopnja zadovoljstva 6 %; povprečna ocena 6,93, neodgovori niso vključeni v tabelo.

Razpredelnica 62

Posebni indeksi zadovoljstva po spolu, starosti, stopnji izobrazbe in velikosti kraja

	Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe			Velikost kraja		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbeni razlog	Visoka	Vas	Majhno mesto	Veliko mesto
1. Kraj, kjer živiš	7,55	6,84	7,48	8,04	7,42	6,86	7,46	7,71	7,55	7,48	7,27	7,77	7,56	7,04
2. Odnosi z ljudmi	7,52	7,12	7,45	7,82	7,4	7,23	7,3	7,7	7,48	7,53	7,25	7,54	7,49	7,35
3. Hiša ali stanovanje	7,08	6,8	6,91	7,51	7,1	6,85	6,93	7,55	7	7,21	7,2	7,32	7,2	6,67
4. Življenjski standard	6,85	6,51	6,82	7,07	6,81	6,77	6,8	6,88	6,61	7,1	7,13	6,74	7,03	6,67
5. Kako uporabljati svoje hobije	6,98	6,87	6,65	7,59	6,51	6,62	6,13	7,16	6,64	6,85	6,9	6,68	6,86	6,66
6. Razpoložljivi čas	6,43	6,23	5,8	7,62	6,59	6,2	6,12	7,72	6,65	6,46	5,71	6,6	6,57	6,36
7. Prihodki	5,72	5,06	5,92	5,72	5,77	5,33	5,95	5,71	5,53	6,19	5,76	5,7	5,93	5,65
8. Oblika družbe	4,98	4,72	4,91	5,23	5,16	5	5,04	5,49	5,07	5,36	4,59	5,16	4,98	5,09
9. Delovanje demokracije	4,72	4,46	4,7	4,89	4,91	4,63	4,81	5,29	4,78	5,16	4,36	4,86	4,78	4,8
	6,43	6,08	6,29	6,83	6,41	6,17	6,28	6,8	6,37	6,59	6,24	6,49	6,49	6,25

Medtem ko so na splošno ravni zadovoljstva zelo podobne, ne glede na spol, starost, stopnjo izobrazbe in velikost prebivališča anketirancev, so med državami velike razlike.

Med državami se lahko izvedeta dve različni razvrstitvi:

1° V skladu s povprečji ocen, dobljenih za devet preučenihih vidikov zadovoljstva:¹ Najvišje povprečje ima Danska, sledita ji Irska in Belgija; Luksemburg in Nizozemska; Nemčija in Združeno kraljestvo sta še vedno nad povprečjem Skupnosti; Spodaj sta Francija in Italija.

Državno povprečje devetih ocen zadovoljstva

1. Danmark	7,51
2. Irska	7,32
3. Belgija/Belgija	7,30
4. Luksemburg	7,10
5. Nederland	7,05
6. Deutschland	6,73
7. Združeno kraljestvo	6,68
Povprečje Skupnosti	6,42
8. Francija	6,18
9. Italia	5,54

2 ° Glede na razvrstitev držav za vsak vidik zadovoljstva, ki omogoča, da se v mednarodni primerjavi odpravijo možne razlike v načinu odgovarjanja na vrsto vprašanj v enakem obsegu; vrstni red razvrstitve je skoraj popolnoma enak:

Povprečne države so razvrščene po devetih vrstah zadovoljstva

1. Danmark	2,33
------------	------

1 Tu ne upoštevamo zadovoljstva z delom, o katerem smo razpravljali zgoraj, saj je bilo vprašanje postavljeno le osebam, ki se ukvarjajo s plačano zaposlitvijo.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

2. Irska	3,00
3. Belgija/Belgija	3,22
4. Luksemburg	4,11
5. Nederland	4,33
6. Združeno kraljestvo	5,67
7. Deutschland	6,00
8. Francija	7,56
9. Italia	8,78

Tako so ne glede na uporabljeno razvrstitev vse „majhne“ države, ne glede na to, kako se med seboj razlikujejo, zlasti na socialno-ekonomskem področju, v prednostipred štirimi „velikimi“ državami.¹

Zelo izrazite so tudi razlike med državami za vsako območje satisfaction, kot je prikazano v preglednici 63.

Največja razpršenost je opazna pri zadnjih dveh postavkah: oblika družbe in delovanje demokracije, za katero je stopnja zadovoljstva v treh državah z najvišjimi ocenami (Luksemburg, Nemčija, Belgija) veliko višja kot v treh državah z najnižjimi ocenami (Združeno kraljestvo, Francija in predvsem Italija).

¹ Ti rezultati potrjujejo rezultate iz leta 1973, glej „Zadovoljstvo in nezadovoljstvo z življenjskimi razmerami v državah Evropske skupnosti“. Bruselj, junij 1974.

Razpredelnica 63

Specifične stopnje zadovoljstva v vsaki državi skupnosti

1. Kraj, kjer živiš		2. Odnosi z ljudmi		3. Hiša ali stanovanje	
Irska	8,66	Irska	8,96	Irska	8,29
Danmark	8,48	Danmark	8,57	Danmark	7,94
Belgija/Belgija	8,14	Združeno kraljestvo	8,00	Belgija/Belgija	7,92
Nederland	7,77	Belgija/Belgija	7,79	Luksemburg	7,80
Združeno kraljestvo	7,62	Luksemburg	7,67	Nederland	7,60
Luksemburg	7,53	Povprečje ES	7,46	Združeno kraljestvo	7,41
Povprečje ES	7,49	Deutschland	7,42	Povprečje ES	7,09
Francija	7,37	Francija	7,16	Deutschland	7,06
Italia	7,34	Italia	7,05	Francija	6,96
Deutschland	7,28	Nederland	7,02	Italia	6,48
4. Življenjski standard		5. Kako uporabljati svoje hobije		6. Razpoložljivi čas	
Danmark	8,16	Danmark	8,16	Irska	7,56
Belgija/Belgija	7,75	Irska	7,94	Nederland	7,55
Nederland	7,70	Nederland	7,86	Danmark	7,54
Luksemburg	7,36	Belgija/Belgija	7,59	Belgija/Belgija	7,39
Združeno kraljestvo	7,16	Združeno kraljestvo	7,28	Luksemburg	6,90
Irska	7,04	Luksemburg	7,25	Združeno kraljestvo	6,72
Deutschland	7,01	Deutschland	6,77	Povprečje ES	6,52
Povprečje ES	6,83	Povprečje ES	6,74	Francija	6,42
Francija	6,65	Francija	6,21	Deutschland	6,33
Italia	5,93	Italia	6,00	Italia	6,04
7. Prihodki		8. Oblika družbe		9. Delovanje demokracije	
Danmark	7,07	Luksemburg	6,58	Deutschland	6,26
Nederland	6,77	Deutschland	6,41	Luksemburg	6,10
Belgija/Belgija	6,74	Belgija/Belgija	6,38	Belgija/Belgija	6,04
Luksemburg	6,73	Irska	6,02	Danmark	5,76
Irska	6,34	Danmark	5,88	Nederland	5,67
Združeno kraljestvo	6,16	Nederland	5,55	Irska	5,11
Deutschland	5,99	Združeno kraljestvo	5,11	Povprečje ES	4,82
Povprečje ES	5,75	Povprečje ES	5,08	Francija	4,81
Francija	5,34	Francija	4,72	Združeno kraljestvo	4,62
Italia	4,84	Italia	3,31	Italia	2,83

VIII Občutek sreče

Zaradi nedavnega uspeha pojma „kakovost življenja“ je bila bolje pojasnjena psihosocialna vsebina tesno povezanih pojmov, kot so „zadovoljstvo“, „sreča“, „dobro počutje“ itd.¹ Na splošno se šteje, da pojem „zadovoljstvo“ ustreza določenemu stanju blaginje, katerega vsebina je pretežno materialna (varnost, udobje itd.), medtem ko je pojem „sreča“ bolj povezan z individualnimi ali celo intimnimi dejavniki, kot so zdravje in medosebni odnosi.

V raziskavi o primerjalnem odnosu žensk in moških do življenja si ne moremo pomagati, da ne bi poskusili izmeriti tega izrazito subjektivnega občutka: sreče.

Preidimo na bolj osebno temo. Ko je vse povedano in storjeno, lahko poveste, kako vont stvari za vas prav zdaj? Ali steresnično srečni, dovolj srečni ali ne preveč srečni zdaj?²

Kot z zadovoljstvom so odzivi moških in žensk zelo podobni: po vsej Skupnosti 16 % anketirancev pravi, da so „zelo srečni“, 54 % „zelo srečni“ in 27 % „ne preveč srečni“.

Starost le malo vpliva na izražanje občutka sreče pri moških, medtem ko se pri ženskah pomentistih, ki pravijo, da so „resnično srečni“, z leti zmanjšuje.

Sreča se povečuje tudi s stopnjo izobrazbe in dohodkom anketiranca, vendar se zdi, da je najpomembnejša spremenljivka, kot je bilo pričakovano, družinske razmere: osebe, ki so poročene ali živijo v paru, pravijo, da so dvakrat pogostejše „resnično srečne“ kot osebe, ki so razvezane, ločene ali ovdovele; Samci spadajo v ti dve kategoriji.

1 Glej zlasti študijo D. SAINT-PAUL-a o SOFRES-u za francosko ministrstvo za kakovost življenja: „Za subjektivno opredelitev kakovosti življenja“. Pariz, 74. november.

2 Namerno je, da vprašanje ne vključuje razširitve v negativnem smislu („precej nesrečen“ in „zelo nesrečen“), da bi se izognili določenemu učinku skromnosti v odgovorih. To pomeni, da so ljudje, ki se počutijo precej nesrečni ali zelo nesrečni, verjetno izbrali odgovor „ne preveč srečni“.

Razpredelnica 64

Splošni občutek sreče glede na spol, spol, stopnjo izobrazbe, velikost kraja, dohodek in družinske razmere
(Skupaj Skupnost)

	Resnično srečna	Precej srečna	Ne preveč srečna	Neodgovorjeno
Skupaj	16 %	54 %	27 %	3 %
Moški	15	54	28	3
Od tega: 15 do 24 let	14	53	30	3
25 do 54 let	15	57	26	2
55 let in več	15	51	30	4
Ženske	17	53	27	3
Od tega: 15 do 24 let	21	56	20	3
25 do 54 let	17	55	25	3
55 let in več	14	47	35	4
Stopnja izobrazbe:				
- nizka	13	52	32	3
- povprečje	18	58	21	3
- visoka	20	54	22	4
Velikost kraja				
- vas	16	55	27	2
- majhno mesto	16	54	27	3
- veliko mesto	16	52	28	4
Družinski dohodek:				
- skromen	14	47	37	2
- povprečje	15	56	26	3
- enostavno	20	60	18	2
Družinske razmere:				
- samski	13	53	30	4
poročena	17	56	25	2
Živeti maritalno	23	41	27	9
- ločena	8	43	41	8
- ločeno	2	33	54	11
- vdovec	11	45	40	4

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razlike med državami so manj izrazite kot pri občutku zadovoljstva, vendar je razvrstitev držav precej podobna za vsako od obeh razsežnosti: Danska in Belgija imata vodilno vlogo, Francija, Nemčija in Italija pa so na dnu seznama:

	Resnično srečna	Zelo zadovoljen(-a)
Danmark	38 %	51 %
Belgija/Belgija	35	39
Nederland	31	33
Luksemburg	24	26
Združeno kraljestvo	22	33
Irska	17	36
Povprečje Skupnosti	16	20
Francija	16	16
Deutschland	11	13
Italia	6	7

Ženske na Danskem, v Združenem kraljestvu in na Irskem se zdijo nekoliko srečnejše od moških; Na splošno so ženske nekoliko bolj verjetne kot starejše ženske. Družinske razmere so skoraj povsod diskriminatorne, zlasti na Danskem. Zato je potrjeno, da je občutek sreče za oba spola močno povezan z najbolj osebnimi vidiki življenja, kot ga živimo v dani kulturi.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 65

Občutek sreče glede na spol in spol

(Resnično srečen odgovor, po državah)

	Moški				Ženske				Družinske razmere		
	Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Poroče na ali v paru	Samski/a	Ločena, ločena, ovdovel a
Danmark	35 %	42 %	37 %	30 %	41 %	41 %	46 %	31 %	42 %	32 %	18 %
Belgija/ Belgija	34	36	35	30	38	46	40	31	39	37	17
Nederland	32	27	33	33	30	35	33	21	22	36	9
Luksemburg	22	15	25	20	26	8	31	28	29	18	8
Združene vrste	19	16	23	13	25	26	24	25	23	18	20
Irska	14	14	16	11	19	27	17	15	17	17	12
Francija	14	16	13	15	18	25	18	13	18	17	13
Deutschland	12	11	9	18	10	15	11	6	13	9	5
Italia	5	6	5	6	6	11	3	6	4	7	7

IX Odnos do Evropske skupnosti in združevanja Evrope

Prejšnje delo je pokazalo, da spol slabo napoveduje odnos do Evrope: v skoraj vseh državah sledi usmeritevpol iti, da raven izobrazbe, poklic in dohodek, tudi če se upoštevajo takoj, koseupoštevajo razmerja med temi različnimi spremenljivkami.¹

Ne da bi tukaj ponavljali odgovore na številna vprašanja v zvezi s skupnim trgom, Evropsko skupnostjo in nepoučenimio Evropi, ki so bila zastavljena v tej raziskavi, se²bomo omejili na tri vprašanja: enega o skupnem trgu, drugega o združevanjuEvrope in tretjega o vplivu, ki bi ga razvoj Evropske skupnosti lahko imel na razvoj položaja žensk.

1. Skupni trg

„Ali na splošno menite, da je (za vašo državo) članstvo v Evropski skupnosti (skupni trg) dobra stvar, slaba stvar ali dobra stvar alislaba stvar?“

V Skupnosti kot celoti59 % vprašanih meni, da je skupni trg dobra stvar, v primerjavi z 9 % tistih, ki menijo drugače, in 32 % tistih, ki ne zavzamejo stališča ali se ne odzovejo. Moški se odzivajo nekoliko pogosteje kot ženske na pozitiven način (63 v primerjavi s 55 %). Mlajši moški in starejše ženske so nekoliko manj ugodni, vendar je najpomembnejša spremenljivka dosežena izobrazba.

Med tistimi, ki izražajo jasno, pozitivno ali negativno mnenje, ni bistvene razlike med spoloma:

1 Glej „Evropa, ki jo vidijo Evropejci“; Bruselj, avgust 1974.

2 Glej Euro-barometer št. 3, junij–julij 1975.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Verjemite, da jeskupni trg "dobro"

(od 100 ljudi, ki se postavijo po robu)

Moški	86 %
Od tega: 15 do 24 let	88
25 do 54 let	85
55 let in več	88
Ženske	87 %
Od tega: 15 do 24 let	88
25 do 54 let	89
55 let in več	85

Ženske so enako naklonjene kot moški, brez bistvenih razlik glede narazmere, kopridobijosocialno-politične spretnosti (izobraževanje, informiranje itd.), da izrazijo svoja stališča.

Razpredelnica 66

Skupni trg: dobro ali slabogledena spol,spolin stopnjo izobrazbe

(Skupaj Skupnost)

	Dobra stvar	Napačna stvar	Niti dobro niti slabo	Neodgovorjen o
Skupaj	59 %	9 %	23 %	9 %
Moški	63	10	21	6
Od tega: 15 do 24 let	57	8	29	6
25 do 54 let	64	11	20	5
55 let in več	66	9	18	7
Ženske	55	8	25	12
Od tega: 15 do 24 let	57	8	25	10
25 do 54 let	57	7	26	10
55 let in več	50	9	24	17
Stopnja izobrazbe:				
- nizka	52	11	24	13
- povprečje	63	7	24	6
- visoka	76	4	17	3

Razlike med državami so v nasprotju na eni strani s šestimi „ustanovnimi“ državami, v katerih šest do sedem od desetih anketirancev podpira skupni trg, in na drugi strani s tremi novimi državami članicami. (glej preglednico 67).

Moškiso povsod ugodnejši od žensk, zlasti na Irskem, Nizozemskem in v Belgiji. Starost ima drugačno vlogo, odvisno od države in spola: starejši moški so ugodnejši, razen v Belgiji in Luksemburgu; starejše ženske so manj ugodne, razen v Združenem kraljestvu in na Danskem.

Te razlike je mogoče v nekaterih državah pojasniti z vplivom dosežene izobrazbe, ki je zlasti pomembna v Belgiji, Nemčiji, Združenem kraljestvu in na Nizozemskem; v Belgiji so na primer mladi obeh spolov, zlasti ženske, veliko bolj naklonjeni trgovskotnjihovi starejši, verjetno zato, ker so bolj izobraženi in bolje obveščeni. Toda drugi vpliv ponavadi določa stališča: nacionalna kultura in, bi lahko rekli, dolžina izkušenj v Evropski skupnosti.

Presenetljivo je, da čeprav sta razlika med odnosoma obeh spolov in razlika glede na stopnjo izobrazbe v povprečju enako veliki v vseh šestih „ustanovnih“ državah na eni strani in v treh novih državah članicah na drugi strani, ima vpliv starosti drugačno vlogo.

Med „šestimi“ so starejše ženske (55 let in več) bistveno manj ugodne od mlajših, medtem ko so starejši moški (razen v Belgiji in Luksemburgu) nekoliko bolj. Nasprotno, med „tremi“ so ljudje iste starostne skupine, zlasti moški, očitno ugodnejši od mlajših. (glej preglednico 68).

Obrazložitvena predpostavka je, da na ugoden odnos žensk „običajno“ vpliva stopnja izobrazbe, čeprav ima država precej dolgoletne izkušnje s Skupnostjo.

Razpredelnica 67

stališča, ki so ugodna zaskupni trg glede na spol; âge in dosežena izobrazba
(dober odgovor, po državah)¹

		Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
		Skupa j	-25	„25/54	55+	Skupa j	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbe ni razlog	Visoka
Italia	(71 %)	76 %	69 %	78 %	75 %	67 %	71 %	67 %	63 %	68 %	76 %	79 %
Luksemburg	(65 %)	67	81	65	61	62	80	63	52	67	66	58
Francija	(64 %)	70	57	73	73	59	62	59	54	55	69	73
Nederland	(64 %)	71	67	75	67	57	69	59	47	55	73	80
Belgija	(57 %)	64	74	64	55	51	73	51	39	41	63	82
Deutschland	(56 %)	59	59	56	64	54	56	56	50	50	59	81
Irska	(50 %)	59	50	60	61	42	44	40	43	43	56	53
Združeno kraljestvo	(47 %)	51	36	53	56	43	34	48	40	40	56	70
Danmark	(36 %)	40	24	44	39	34	19	35	39	32	44	40

1 Države so v odgovoru „Skupni trg je dobra stvar“ razvrščene po padajočem vrstnem redu frekvenc. Odstotki, navedeni v oklepajih, ustrezajo vsem anketirancem v vsaki državi.

Razpredelnica 68

Razlike v odnosu „mladih“ in „starih“ do skupnega trga glede na spol in državo

	Moški			Ženske		
	-25	55+	Razlika	-25	55+	Razlika
Belgija/Belgija	74 %	55 %	-19	73 %	39 %	-34
Deutschland	59	64	5	56	50	-6
Francija	57	73	16	62	54	-8
Italia	69	75	6	71	63	-8
Luksemburg	81	61	-20	80	52	-28
Nederland	67	67	0	69	47	-22
Komplet "Šest"	64	69	5	64	53	-11
Danmark	24 %	39 %	15	19 %	39 %	20
Irska	50	61	11	44	43	-4
Združeno kraljestvo	36	56	20	34	40	6
Komplet "Tri"	36	55	19	34	40	6

2. Združitev Evrope

„Ali ste na splošno za, proti ali ravnodušni do združitve Evrope?“

Sedem od desetih anketirancev (69 %) je zelo naklonjenih (35 %) ali (34 %) združevanju Evrope; Le 9 % jih je neugodnih, 22 % pa nediferenciranih ali neodzivnih.

Ženske so bistveno manj ugodne od moških. Starost serazlikuje za oba spola: moški, stari od 15 do 24 let, so manj ugodni od starejših, ženske, starejše od 55 let, pa so manj ugodne.

Stopnja izobrazbe se zdi najpomembnejša spremenljivka.

(glej preglednico 69).

Razpredelnica 69

Odnos do združitve Evrope glede na spol, spol in doseženo izobrazbo

(Skupaj Skupnost)

		Zelo ugodno	Precej ugodno	ravnodušni	Precej neugodno	Zelo neugodno	Neodgovorjeno
	Skupaj	35 %	34 %	15 %	5 %	4 %	7 %
Moški		43	32	12	4	4	5
Od tega:	15 do 24 let	32	36	17	6	3	6
	25 do 54 let	42	33	12	5	4	4
	55 let in več	51	27	10	4	4	4
Ženske		28	36	19	5	3	9
Od tega:	15 do 24 let	29	36	21	5	2	7
	25 do 54 let	28	39	17	5	3	8
	55 let in več	28	30	21	5	4	12
Stopnja izobrazbe:							
	- nizka	30	32	19	6	4	9
	- povprečje	38	37	13	4	3	5
	- visoka	50	35	8	3	2	2

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razlike med državami so še večje kot pri prejšnjem vprašanju: po eni strani v šestih „ustanovnih“ državah javnost podpira združitve Evrope v deležu sedmih ali osmih od desetih (76 %); v treh novih državah članicah je večina šele dosežena (50 %). Vendar je treba opozoriti, da je ocena za Irsko višja od ocene za Belgijo, kar je posledica dejstva, da je število ljudi, ki izjavijo, da so drugačni alida se ne odzovejo, v Belgiji enoinpolkrat večje.

1° Od 100 anketirancev

	Belgija	Irska
	%	%
Zelo ugodno	23	23
Precej ugodno	32	34
ravnodušni	28	22
Precej neugodno	2	8
Zelo neugodno	1	7
se ne odziva	14	6
Skupaj	100	100

2 ° od 100 oseb, ki izgovarjajo.

	Belgija	Irska
	%	%
Zelo ugodno	40	32
Precej ugodno	55	47
Precej neugodno	3	33
Zelo neugodno	2	10
Skupaj	100	100

V nekaterih državah, razen v Luksemburgu, so ženske manj naklonjene združitvi Evrope kot moški. Razlika je zlasti izrazita na Irskem, v Italiji in Belgiji; to je v veliki meri posledica števila ravnodušnih ali neodgovorjenih odzivov, ki so veliko pogostejši med ženskami.

Odstotek ravnodušnih ali neodgovorjenih odzivov po državah:

	Moški	Ženske	Razmerje F/H
Italia	11 %	28 %	2,5
Nederlin	18	35	1,9
Irska	18	35	1,9
Danmark	20	34	1,7
Francija	13	22	1,7
Deutschland	15	24	1,6
Belgija/Belgija	34	49	1,4
Združeno kraljestvo	23	33	1,4
Luksemburg	18	17	0,9

Kar zadeva starost, se to spet izvaja na drugačen način glede na spol in državo, pa tudi na drugačen način od tistega, kar sem videl zgoraj (glej tabelo 68) v zvezi z odgovorom glede skupnega trga.

Med moškimi so starejši še vedno nekoliko ugodnejši od mlajših, vendar je Belgija še vedno izjema. Ta trend je izrazitejši v novih državah članicah. Tako majhna razlika v porazdelitvi odnosa do skupnega trga.

Med ženskami so najstarejše manj ugodne od najmlajših, zlasti v Belgiji, pa tudi v Italiji, na Nizozemskem in v Nemčiji. V Združenem kraljestvu in še bolj izrazito kot na skupnem trgu so starejše ženske veliko bolj naklonjene združitvi Evrope kot starejše ženske. Trend je enak, kot smo ga videli v zvezi s skupnim trgom, vendar je izrazitejši, zlasti v Združenem kraljestvu.

Stopnja izobrazbe močno vpliva na izobraževanje skoraj vseh državah, zlasti pa v Belgiji in Združenem kraljestvu.

Na koncu se zdi, da je bolj politična tema, kot je ena odevropskih, razmeroma manj priljubljena (ali bolj brezbržna) med starejšimi ženskami v državah, kjer so te ženske manj izobražene in manj spolitizirane (Belgija), vendar so vključene tudi druge spremenljivke, kot v Združenem kraljestvu, kjer so kampanje „ant i-European“ verjetno učinkoviteje dosegle najmlajše ženske, to je najbolj izobražene in najbolj izobražene, tako da so jih bolj nagibale k vzdržanju kot k odkrito negativnemu odnosu.

V tabeli 70 je po državah prikazana porazdelitev ugodnih stališč do združitve Evrope po spolu, starosti in stopnji izobrazbe.

Tabela 71 prikazuje po državah za dve skrajni starostni skupini in za vsak spol razliko v pogostosti ugodnega odnosa.

V preglednici 72 so navedeni popolni rezultati po spolu in starosti za Belgijo in Združeno kraljestvo, da bi se v dveh državah s približno enakim povprečnim rezultatom ugodnega odnosa (52 % oziroma 50 %) pokazale velike razlike, zlasti med ženskami, glede na to, ali so „sposobne“ izgovoriti v eno ali drugo smer ali ne.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 70

Odnos do združitve Evropeglede na spol,spolin doseženo izobrazbo

(Odgovori „zelo ugodni“ ali „precej ugodni“ s plačilom)¹

		Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
		Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožbe ni razlog	Visoka
Luksemburg	(80 %)	80 %	85 %	78 %	82 %	81 %	84 %	81 %	72 %	79 %	79 %	81 %
Francija	(77%)	82	76	82	85	74	70	74	75	68	83	87
Deutschland	(77 %)	82	75	79	90	73	77	79	63	72	82	87
Italia	(77 %)	85	83	87	84	69	83	67	60	71	86	89
Nederland	(65 %)	72	65	77	67	59	67	62	48	56	77	80
Belgija	(52 %)	63	69	66	55	48	63	53	32	39	60	84
"Šest"	(76 %)	81	78	81	84	70	76	72	62	69	81	87
Irska	(57 %)	66	51	66	74	46	45	54	47	51	62	63
Združeno kraljestvo	(50 %)	55	40	55	61	46	32	51	46	44	59	74
Danmark	(41 %)	43	31	47	43	41	36	43	39	37	52	46
"Tri" še vedno	(50 %)	54	40	55	61	46	33	50	46	44	59	68

1 Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu pogostosti „zelo ugodnega“ ali „precej ugodnega“ odziva. Odstotki, navedeni v oklepajih, ustrezajo vsem anketirancem v vsaki državi.

Razpredelnica 71

Razlike v odnosu med „mladimi“ in „starimi“ do združitve Evrope glede na spol in državo
(odgovor „zelo ugoden“ ali „precej ugoden“)

	Moški			Ženske		
	-25	55+	Razlika	-25	55+	Razlika
Belgija/Belgija	69 %	55 %	-14	63 %	32 %	-31
Deutschland	75	90	15	77	63	-14
Francija	76	85	9	70	75	5
Italija	83	84	1	83	60	-23
Luksemburg	85	82	-3	84	72	-12
Nederland	65	67	2	67	48	-19
Komplet "Šest"	78	84	6	76	62	-14
Danmark	31 %	43 %	12	36 %	39 %	3
Irska	51	74	23	45	47	2
Združeno kraljestvo	40	61	21	32	46	14
Komplet "Tri"	40	61	21	33	46	13

Razpredelnica 72

Razlike v odnosu v Belgiji in Združenem kraljestvu združitve Evrope na podlagi spola

	Belgija (52 %)						Združeno kraljestvo (50 %)					
	Moški			Ženske			Moški			Ženske		
	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %
1° Od 100 anketirancev												
Zelo ugodno	32	25	30	23	18	16	13	33	42	15	26	24
Precej ugodno	37	41	25	40	35	16	27	22	19	17	25	22
ravnodušni	23	22	23	25	27	44	27	17	11	33	17	20
Precej neugodno	2	1	4	1	3	1	12	12	8	12	11	12
Zelo neugodno	.	1	3	1	1	1	12	11	14	8	9	11
Neodgovorje no	6	10	15	10	16	22	9	5	6	15	12	1
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
2° Od 100 oseb, ki se izgovarjajo												
Zelo ugodno	45	37	48	35	32	47	20	42	50	29	37	35
Precej ugodno	52	60	40	62	61	47	42	28	23	33	35	32
Precej neugodno	3		7		5	3	19	16	10	23	15	17
Zelo neugodno	.	3	5	3	2	3	19	14	17	15	13	16
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3. Evropska skupnost in spreminjajoči se položaj žensk

„Ali menite, da ima lahko razvoj Evropske skupnosti (skupni trg) dober vpliv, slab vpliv ali sploh ne vpliva na razvoj položaja žensk?“

Samo 34 % ljudi v Skupnosti kot celoti meni, da ima lahko razvoj Skupnosti „dober vpliv“ na razvoj statusa žensk; 4 % jih je v najslabšem položaju, 62 % pa jih ne vidi povezave med tema dvema področjema.

Med odzivi moških in žensk je malo razlik, le da je za ženske, zlasti starejše, precej bolj verjetno, da ne bodo izrazile svojih stališč.

Stopnja izobrazbe vpliva na neodgovore in vpliva na pozitivne odgovore, tj. dejstvo, da odgovor, ki izrečno odraža nezaznavanje kakršnega koli odnosa med predmeti („vpliva sploh ni“), tako konstanten za vse tri stopnje izobraževanja, kaže, da je to najbolj razširjen odnos.

Glej preglednico 73.

Vpliv starosti je pri moških precej nizek. Čarovnika, ki se spopadata glede njunega odnosa – odnosa Evropske skupnosti in odnosa do položaja žensk – imata različne učinke: starejši moški pogosteje pričakujejo ugoden vpliv v Združenem kraljestvu in na Irskem ter v Luksemburgu; Vendar tone velja za Belgijo, kjer je, kot smo videli zgoraj, ravnodušnost med starejšimi zelo visoka.

Razpredelnica 73

Pričakovani vpliv razvoja Evropske skupnosti na spremembe položaja žensk glede na spol, spolin doseženo izobrazbo

(Skupaj Skupnost)

		Dober vpliv	Slab vpliv	Nobenega vpliva	Neodgovorjeno
Skupaj		34 %	4 %	37 %	25 %
Moški		37	6	37	20
Od tega:	15 do 24 let	35	5	39	21
	25 do 54 let	37	6	40	17
	55 let in več	38	5	32	25
Ženske		32	3	36	29
Od tega:	15 do 24 let	34	3	39	24
	25 do 54 let	35	3	35	27
	55 let in več	24	3	36	37
Stopnja izobrazbe:					
	- nizka	30	5	36	29
	- povprečje	36	4	38	22
	- visoka	46	3	36	15

Najprej sem odgovorila z naklonjenostjo, sledili sta ji Irska in Francija. Nemčija, Danska in Združeno kraljestvo so na koncu seznama. Tokaže, da tisti, ki pripisujejo velik pomen problemu statusa žensk, bolj verjetno pričakujejo vpliv na razvoj Skupnosti.¹ Poleg tega na Danskem in v Združenem kraljestvu večji delež tistih, ki pričakujejo vpliv, ta opisuje negativno kot v drugih državah.

Glej preglednico 74.

Med ženskami je starost izrazitejša, razen na Danskem in v Združenem kraljestvu, odzivi starejših žensk v večini držav pa kažejo manj pozornosti na problem statusa žensk in manj zanimanja za Evropsko skupnost.

Navodila jje skoraj povsod v smeri močnega zmanjšanja neodgovora pri prehodu z nizke na visoko raven, vendar vpliva na odziv negotovosti (ali brezbržnosti) veliko manj: celo v nekaterih državah (Luksemburg, Belgija, Francija, Nizozemska, Združeno kraljestvo) bi se povečala, kar kaže, kako šibek je zaznani odnos med Evropsko skupnostjo in problemom statusa žensk. Kljub temu je učinek izobraževanja izmerjeni odnos na splošno pozitiven, zlasti na Irskem in v Belgiji.

Glej preglednico 75.

¹ Glej preglednico 1, stran 9

Razpredelnica 74

Pričakovani vpliv razvoja Evropske skupnosti na razvoj položaja žensk

(s plačilom)

	Pričakujte vpliv		Ne pričakujte nobenega vpliva	Neodgovorjeno
	ugodni	neugodno		
Italia	54 %	2 %	20 %	24 %
Irska	51	6	30	13
Francija	41	2	31	26
Belgija/Belgija	34	2	22	42
Luksemburg	34	6	28	32
Nederland	31	4	27	38
Deutschland	26	4	51	19
Danmark	21	9	36	34
Združeno kraljestvo	19	9	47	25

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 75

Ugoden vpliv razvoja Evropske skupnosti na spremembo statusa žensk glede na spol, spol in stopnjo izobrazbe

(dober vpliv po državah) ¹

		Moški				Ženske				Stopnja izobrazbe		
		Skupaj	-25	„25/54	55+	Skupaj	-25	„25/54	55+	Nizka	Tožben i razlog	Visoka
Italia	(54 %)	58 %	53 %	62 %	56 %	49 %	56 %	52 %	35 %	48 %	63 %	66 %
Irska	(51 %)	52	43	55	55	49	56	50	43	39	57	68
Francija	(41 %)	41	40	39	45	40	39	44	33	35	46	43
Belgija	(34 %)	38	47	39	32	30	43	32	19	24	38	49
Luksemburg	(34 %)	30	11	33	36	36	32	44	26	33	39	28
Nederland	(31 %)	36	27	41	32	26	28	29	18	25	38	41
Deutschland	(26 %)	28	23	27	30	25	22	30	20	24	28	34
Danmark	(21 %)	23	21	22	21	20	16	23	20	17	29	25
Združeno kraljestvo	(19 %)	22	12	21	27	17	18	17	17	18	20	28

¹ Države so razvrščene po padajočem vrstnem redu glede na odziv „dobrega vpliva“.

Del II

Obrazložitveni esej o oblikovanju odnosa do statusa žensk

Uvod v metodologijo

Branje prvega dela je pokazalo kompleksnost preučevanega problema: odnos moških in žensk, ki ga določajo individualne značilnosti anketirancev (spol, starost, izobrazba itd.) in družbe, ki ji pripadajo, je včasih podoben in včasih drugačen; ti dejavniki medsebojno vplivajo; odgovori na eno vprašanje so sami po sebi statistično povezani z odgovori na drugo vprašanje itd.

V poskusu, da bi pojasnili, kako se ta stališča oblikujejo, tj. da bi zmanjšali kompleksnost zbranih podatkov na čim bolj preprosto razlago, ki je potrebna pot znanstvenega raziskovanja, je bilo izvedenih več analiz:

- t yp ologique (analiza grozdov), katere namen je razvrstiti vseh 9500 anketiranih posameznikov, za katere je značilno več spremenljivk (danih odgovorov in značilnosti, ki jih pozna vsak), v omejeno število skupin (ali „vrst“), tako da so ti posamezniki v vsaki skupini čim bolj „podobni“, vrste pa s tem seboj čim bolj razlikujejo;

analiza dejavnikov na ravni vsake države na podlagi odgovorov na vprašanja, kiso neposredno povezana z našo temo, da bi ugotovili, ali in v kolikšni meri je mogoče korelacijo med vsem temi odgovori, vzetimi iz dveh ali dveh, pojasniti z majhnim številom „dejavnikov“;

- analise imenuje „multiple Classification Analysis“, ki omogoča merjenje pojasnjevalne vrednosti niza spremenljivk (spol, starost, izobrazba, dohodek itd.) in relativne teže vsakega od opredeljenih „dejavnikov“ vsake spremenljivke glede na druge, ob upoštevanju medsebojnih povezav med njimi.

Vsaka od teh metod nam bo omogočila, da iz množice zbranih podatkov izpeljemo hipoteze in morda zaključke.

Začeli bomo s tipološko analizo.

II Tipološka analiza odnosa javnosti do položaja žensk¹

Ta analiza je zajemala skupno obravnavo odgovorov na ta vprašanja:

pomen, ki se pripisuje problemu statusa žensk,

presoja o hitrosti sprememb,

možnosti, ki jih imajo ženske v primerjavi z moškimi, da uspejo v svojem življenju,

- področja, ki ustrezajo prikrajšanosti ali diskriminaciji,

- podoba politike (človeške zadeve)

- zaupanje v moškega ali žensko kot političnega predstavnika v parlamentu.

Rezultat obravnave odgovorov na ta vprašanja je bil nato sporočen sodbam o zmanjšanju razlik med vlogama obeh spolov; o ženskah, ki pozivajo k zmanjšanju razlik, o vlogi žensk v politiki in o individualnih značilnostih anketirancev.

Ta analiza z zaporednimi znižanji razkriva stopnje heterogenosti, sedem skupin, ki jih je mogoče zmanjšati na pet glavnih vrst, ki „pojasnijo“ 30,4 % informacij, vsebovanih v šestih aktivnih spremenljivkah:

1. vrsta: Aktivisti sprememb

Ta skupina predstavlja 34 % vseh anketirancev, sestavlja pa jo 45 % moških in 55 % žensk.

¹ Analiza pod vodstvom Hélène RIFFAULT.

Ti „vojaki“ menijo, da je mesto žensk v družbi pomembno vprašanje, da večina žensk želi spremembe, večina moških pa ne, da imajo ženske pravico zahtevati, da se razlike ublažijo, da se spremembe ne zgodijo dovolj hitro. Absolutno nasprotujejo temu, da bi bila politika moška zadeva, in verjamejo, da bi morale biti vloge moških in žensk v politiki enake. Poleg tega imajo enako zaupanje v žensko kot v moškega kot v predstavnika v Parlamentu.

Znotraj te vrste je mogoče razlikovati dve podskupini:

ena (IA), ki predstavlja 14 % celotne delovne sile, tj. 43 % moških in 57 % žensk, meni, da je za ženske trenutno enako verjetno, da bodo uspele v življenju, kot za moške;

drugi (IB) z 20 % celotne delovne sile (46 % moških in 54 % žensk) pa meni, da so ženske manj verjetne; ta skupina je zelo zaposlena z ljudmi z visoko stopnjo izobrazbe, ki pripadajo mestnim območjem.

Ti dve skupini "aktivistov za spremembe" se najbolj zanimata za politične razprave; njihova stopnja zadovoljstva z "materialističnimi" predmeti (stanovanje, dohodek, življenjski standard, delo itd.) se ne razlikuje zelo od povprečja, vendar so manj zadovoljni kot povprečje anketirancev s predmeti, ki se nanašajo na obliko družbe in delovanje demokracije.

Skratka, dejansko so „aktivisti sprememb“ v širšem smislu, kar sicer vključuje, vendar daleč presega to, kar se običajno imenuje „feministi“. Je največja skupina po številu in verjetno pod vplivom; Sestavljen je iz nekoliko več žensk kot moških.

Vrsta 2: Nasprotniki sprememb

Domneva se, da je ta druga skupina opredeljena ravno nasprotno. Predstavlja 18 % celotne delovne sile, pri čemer je skoraj toliko žensk kot moških (53 % moških in 47 % žensk).

Ti „nasprotniki“ menijo, da problem ni pomemben in da imajo ženske toliko možnosti kot moški. Za njih se ženske želijo spremeniti in se motijo; večina moških nasprotuje spremembam; Spremembe se trenutno odvijajo prehitro.

Za to skupino bi morala biti politika bolj osredotočena na moške; in če želijo ženske nekaj storiti glede tega, bi bilo bolje, če bi bila v drugačni vlogi. V vsakem primeru ne gre za glasovanje za kogar koli drugega kot za moškega.

Tisti, ki tvorijo to skupino nasprotnikov, so starejši od povprečja; njihova stopnja izobrazbe je nižja in imajo malo zanimanja za politiko.

Tretja vrsta: zmernih

Je vmesna skupina med prvima dvema: 18 % celotne delovne sile, od tega 48 % moških in 52 % žensk.

Te „moderate“ so namenjene nekaterim spremembam, vendar so nejasne, da umrem, in niso zelo spolitizirane, „ali pa je to velik problem“, „da, večina žensk si želi sprememb in imajo prav“. Toda moški večinoma ne želijo sprememb. Politika ni preveč poselženska, če želijo igrati vlogo v njej, mora biti v vsakem primeru drugačna od vloge moških.

Dejstvo, da je ta skupina „moderatov“ v splošni javnosti enako pomembna kot skupina „nasprotnikov“ (18 %), jasno kaže, kakšno vlogo lahko ima pri razvoju zakonodaje in morale, odvisno od tega, ali se bo nagibala

na eno ali drugostran. "Vojaki" bi se verjetno morali izogibati temu, da bi ga udarili, če želijo za svoj namen osvojiti večino javnosti.

Tip 4: Prilagojeno

Gre za precej tradicionalistično skupino, ki je dobro prilagojena trenutnim razmeram, ki se, kot smo videli, prav tako razlikujejo od države do države. Jaz predstavljam 21% celotne delovne sile. Za njene člane problem žensk ni pomemben in ženske niso nič manj verjetno, da bodo uspele v svojem življenju. Njihova ocena zadovoljstva je bistveno višja od povprečja vsmisluslošnega zadovoljstva z življenjem, materialističnimi dobrinami, družbo in delovanjem demokracije. Pogostejše kot drugi pravijo, da so „resnično srečni“.

V tej skupini je mogoče razlikovati dve pod-grupi, med katerima so nianse naslednje:

- za nekatere (IVA), ki predstavljajo 11 % celotne delovne sile, s 55 % moških in 45 % žensk, se zdi, da ni težav, saj se trenutno vsi, tako moški kot ženske, strinjajo, da se zmanjšajo razlike med vlogami, in tako je;
- za druge (IVB), tj. 10 % delovne sile s 45 % moških in 55 % žensk, bi bil to lažen problem: ohraniti je treba določeno ženskost; večina žensk ne želi sprememb in zagotovo ne večina moških; poleg tega se ženske, ki želijo tako spremeniti družbo, motijo; vendar pa mora biti za to podskupino vloga žensk v politiki enaka vlogi, ki bi jo imeli moški.

Ta vrsta zadovoljnih in – iz različnih razlogov – neproblematičnih prilagoditev predmetu, ki ga obravnavamo, je še posebej pogosta na Danskem, v Združenem kraljestvu in na Nizozemskem.

Vrsta 5: Brezbrižno in dolgoletnomnenje

O preostali skupini, ki predstavlja nekaj več kot 8 % celotne delovne sile, ni veliko povedanega, le da gre za najbolj „žensko“ skupino (57 % žensk in 43 % moških), najstarejšo, najmanj izobraženo in z največjim deležem neaktivnih oseb.

V tabeli 76 so povzete glavne osebne značilnosti anketirancev v vsaki od petih vrst obdelanih podatkov. Jasno prikazuje sociološki profil vsakega tipa:

nekaj razlik med spoloma,

- višja starost innižja stopnja izobrazbe ravnodušnih in nasprotnikov,
- malo razlik med mesti in podeželjem.

Razpredelnica 76

Pet vrst stališč glede na značilnosti anketirancev

(Skupaj Skupnost)¹

	"Aktivisti sprememb" tipa I (33,7 %)		Tip II "Nasprotniki" (18,2 %)	Tip III "zmerneži" (18,3%)	Tip IV "prilagojeno" (20,9 %)		Tip V "brezbrižni in brez mnenja" (8,5 %)
	Umetna inteligenc a (13,4 %)	PT (20,3 %)			IVA (10,2 %)	IVB (10,7 %)	
Moški	43 %	46 %	53 %	48 %	55 %	45 %	43 %
Ženske	57	54	47	52	45	55	57
Starost:							
15 do 24 let	22	25	12	16	19	16	10
25 do 54 let	54	56	26	54	52	55	41
55 let in več	24	19	42	30	29	29	49
Navodila:							
- nizka	52	39	65	53	56	50	70
- povprečje	31	36	25	33	29	30	21
- visoka	17	25	10	14	15	20	9
Lokacija:							
- vas	38	34	42	41	41	37	42
- majhno mesto	34	33	31	31	33	34	31
- veliko mesto	27	31	27	27	25	28	25
Dejavnost:							
- sredstva	50	55	46	52	56	50	35
- neaktivni	50	45	54	48	44	50	65
Javni uslužbeni:							
- poročena	65	65	67	67	70	70	61
- vdovec	7	5	12	8	7	8	17
- samski	23	26	18	22	20	18	18
- drugo	4	4	3	3	3	4	3

1 Odstotki v oklepajih pod vsako glavo stolpca ustrezajo masi tipa v skupnem vzorcu. Nekatere vsote so lahko manjše od 100 %, saj se neodgovori ne štejejo.

Še bolj zanimiva je razčlenitev oseb, ki pripadajo vsaki od petih vrst, po državah. (Preglednica 77).

„Aktivisti za spremembe“ so zlasti številni na Irskem (46 %), v Italiji (39 %) in Franciji (38 %).“

„Nasprotniki“, ki jih je na Danskem zelo malo (10%), predstavljajo 16 do 23 % v drugih državah.

„Moderate“ morda predstavljajo rezervo „vojakov“ v Franciji in Luksemburgu.

Na Danskem, Nizozemskem in v Veliki Britaniji je več „prilagojenih“ in „indiferentnih“ kot drugod.

Zdi se, da v Belgiji in Nemčiji med „moderati“ in „nasprotniki“ še ni ničesar.

Nazadnje so v preglednici 78 za vsako vrsto navedeni odstotki ali ocene, ki ustrezajo nekaterim vprašanjem, katerih pomen bo prikazan v poznejših analizah. Že sam pogled na položaj žensk kaže, kako si „aktivisti za spremembe“ in „prilagojeniisfaits“ nasprotujejo v naših družbah.

V drugem delu bo ta točka pojasnjena zlasti ob upoštevanju drugih analiznih metod.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Tcanaušt. 77

Pet vrst stališč po državah

(od 100 anketirancev v vsaki državi)

	"Aktivisti za spremembe" tipa I (33,7 %)		Nasprotniki tipa II (18,2 %)	„moderati“ tipa III (18,3 %)	Tip IV "prilagojeno" (20,9 %)		Tip V "brezbrižni in brez mnenja" (8,5 %)
	Umetna inteligenca (13,4 %)	PT (20,3 %)			IVA (10,2%)	IVB (10,7 %)	
Belgija/ Belgija	13 %	15 %	21 %	24 %	10 %	6 %	11 %
Danmark	13	21	10	7	14	21	14
Deutschland	14	19	23	24	9	7	4
Francija	17	21	16	27	7	8	4
Irska	16	30	16	19	7	8	4
Italia	21	18	22	20	8	7	4
Luksemburg	10	18	18	27	11	7	9
Nederland	8	20	18	12	16	12	14
Velika Britanija	10	20	19	9	12	17	13
(Severna Irska)	(11)	(24)	(18)	(13)	(17)	(11)	(6)

Razpredelnica 78

Nekateri značilni odzivi, ki ustrezajo petim vrstam odnosov

(Skupaj Skupnost)¹

	"Aktivisti za spremembe" tipa I (33,7 %)		Nasprotniki tipa II (18,2 %)	„moderati“ tipa III (18,3 %)	Tip IV „prilagojen“ (20,9%)		Tip V "brezbrižni in brez mnenja" (8,5 %)
	Umetna inteligenca (13,4 %)	PT (20,3 %)			IVA (10,2%)	IVB (10,7 %)	
Ocena pomembnosti problema statusa žensk	7,09	7,14	4,09	6,66	3,86	3,76	3,69
Ženske so manj verjetne	4 %	98 %	18 %	47 %	5 %	18 %	10 %
Spremembe ne potekajo dovolj hitro	52 %	53 %	7 %	26 %	4 %	7 %	6 %
Politika ne bi smela biti več o moških	85 %	90 %	17 %	15 %	44 %	46 %	25 %
Ocena zadovoljstva:							
Življenje, ki ga vodimo	7,38	7,43	7,27	7,34	7,76	7,83	7,37
- oblika podjetja	5,27	5,04	5,43	5,65	5,9	5,45	5,75
- delovanje demokracije	4,9	4,78	5,08	5,34	5,65	5,19	5,41
Pravijo, da so "resnično srečni".	22 %	22 %	20 %	20 %	30 %	30 %	21 %

1 Netehtani sklop nacionalnih vzorcev.

III Faktorska analiza in analiza odgovorovna podlagi več meril ¹

Za pregled odgovorov vsakega anketiranca na 22 vprašanj v zvezi s statusom žensk so bile za vsako državo posebej izvedene faktorske analize. ²

Pregled rezultatov je pokazal presenetljivo podobnost med vzorci odzivanja po državah. V vsakem nacionalnem gospodarstvu se pojavljajo tri skupine stališč. Skupine ("grozdi") odražajo dejstvo, da imajo ljudje, ki odgovorijo na določeno vprašanje v enem ali drugem smislu, veliko verjetnost, da bodo dali podoben odgovor na vsako od drugih vprašanj v isti skupini in obratno.

Glede na to podobnost v vzorcih odnosa v devetih državah bo analiza predstavljena za Skupnost kot celoto.

1 To poglavje v veliki meri povzema analize, ki sta jih opravila profesorja Margaret in Ronald INGLEHART (Univerza v Michiganu).

2 Tukaj uporabljena tehnika je tehnika „varimax rotation“.

Položaj žensk v Evropski skupnosti: tri konfiguracije položaja
(Faktorska analiza skupnih nacionalnih vzorcev)

	Prevladujoči dejavnik
I. Dojemanje diskriminacije:	
Ali birekli, da je sedANJI položaj žensk okoli vas v primerjavi s položajem moških precej boljši (...) glede...?	
Priložnosti za napredovanje	0,71
Plača	0,67
Priložnost za iskanje zaposlitve	0,66
... varnost zaposlitve	0,65
... poklicno usposabljanje	0,63
Priložnost za študij	0,53
... delovne pogoje	0,52
Ali so ženske enako verjetne kot moški, da bodo uspele v svojem življenju?	0,64
II. Podpiranje družbenih sprememb v zvezi z vlogo žensk ali nasprotovanje tem spremembam	
Ali menite, da bi morale ženske v politiki igrati enako vlogo kot moški?	0,71
– „Ali se strinjate, da bi morala biti politika bolj stvar moških (...)?“	0,68
Ali se stvari (...)spreminjajo prehitro, ne dovolj hitro ali ravno prav?	0,54
„Ali se vam zdi normalno ali neobičajno, da ženska zvečer odide na sestanek brez moža?“	0,51
Ali se stvari spremenijo na pravi ali na napačen način?	0,45
Ali po vašem mnenju obstajajo težave za ženske ali ne? Kako pomemben je ta problem?	0,42
„Ali se vam zdi normalno ali neobičajno, da ženska svojega moža spodbuja k zamenjavi delovnega mesta, ker se ji ponudi boljši položaj v drugi regiji?“	0,34
„Ali bi se vam zdelo normalno, da se starši odločijo hčerki plačati za šolanje, če bi bila v šoli boljša od dečka?“	0,33
III. Zadovoljstvo ali nezadovoljstvo?	
„Kako zadovoljni ste z obliko družbe, v kateri živimo?“	0,67
„Ali ste na splošno zelo zadovoljni (...) z življenjem, ki ga trenutno vodite?“	0,65
Ali se stvari spremenijo na pravi ali na napačen način?	0,44
„Ali menite, da lahko razvoj Evropske skupnosti (...) dobro vpliva (...) na razvoj položaja žensk?“	0,43

Prva od treh skupin izraža stopnjo, do katere se šteje, da so ženske enako ali manj verjetne kot moški. Odražamtežnjo nekaterih, da menijo, da imajo ženske enake možnosti na vsakem od navedenih področij, medtem ko drugi dosledno verjamejo, da so manj verjetne.

Postavka z največjo težo v tej skupini odgovorov so „promocijske priložnosti“. Zdi se, da je to najbolj občutljiv kazalnik dojemanja enakih možnosti žensk in moških.

"Plača" in "priložnost za iskanjedela" sta prav tako razmeroma dobra kazalnika. Drugi dve postavki - "priložnost za študij" in "delovni pogoji" - sta običajno manj tesno povezani z drugimi. Dejansko je mogoče, da nekdo verjame, da imajo ženske enake možnosti kot moški v smislu delovnih pogojev ali izobrazbe, vendar meni, da so ženske na splošnomanj verjetne kot moški.

Drugi groupe izraža ugoden ali neugoden odnos do družbenih sprememb, povezanih s statusom žensk. Ta razsežnost zajema veliko število sprememb, vendar je zanimivo omeniti, da se eden od naših najobčutljivejših kazalnikov nanaša na politično vlogo žensk.

Tretja skupina je izrazila zadovoljstvo ali nezadovoljstvo z obliko družbe in načinom življenja v zvezi s statusomžensk in s tem povezanimi spremembami v družbi. Ta razsežnost izraža tudi določen odnos optimizma ali pesimizma do družbenih sprememb.

Ta faktorska analiza nam omogoča, da z nove perspektive vzamemo vse rezultate, ki smo jih predhodno preučili v prvi obravnavi.

1. Za ali proti družbenim spremembam

Lahko se oblikuje indeks podpore ali nasprotovanja družbenim spremembam, povezanim z vlogo žensk, ki združuje odzive na dve najpomembnejši vprašanji: Se stvari prehitro spreminjajo? in „se strinjate, da bi morala biti politika bolj osredotočena na moške?“¹

Ta indeksse lahko uporabi kotodvisna spremenljivka v nizu analiz z več merili, v katerih se meri razmerje s posebnimi identifikacijskimi spremenljivkami (spol, starost, izobrazba,dohodek itd.), pri čemer se upoštevajo medsebojne povezave med temi spremenljivkami: npr. med spolom in starostjo, med spolom, starostjo in dohodkom itd.²

Tabela ci- potem prikazuje relativni pomen desetih identifikacijskih spremenljivk v razlagi, čese izrazim drugače, razsežnosti,ki je bila proučena v vsaki od držav Skupnosti.

1 Ti dve postavki sta med tremi, ki so prevladujoči dejavniki merjene dimenzije (druga skupina). Točka „enaka vloga v politiki“ ni bila izbrana iz dveh razlogov: prvič, v vprašalniku je prišel takoj za točko „politika na področju človekovih zadev“ in obstajal je razlog za bojazen, da bo prišlo do kontaminacije; drugič, dvoumno je, ker trmasti tradicionalist in namerna podpornica „osvoboditve“ žensk iz različnih razlogov menita, da bi morali imeti ženske in moški različne vloge v politiki.

2 Sistem, ki se uporablja, je multipla klasifikacijska analiza (MCA).

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Razpredelnica 80

Podpora družbenim spremembam v zvezi s statusom žensk v državah Evropske skupnosti v skladu z desetimi identifikacijskimi spremenljivkami

(Razpon razvrstitve glede na varianco, ki jo pojasni vsak napovedovalec, ob upoštevanju učinkov drugih napovedovalcev)

	Danmark 4.27 (x)	Irska 4.24	Združeno kraljestvo 4.16	Francija 4.12	Nemčija 3.88	Italija 3.78	Nizozemska 3.76	Belgija 3.48	Luksemburg 3.42
1. Starost anketiranca	1	3	2	1	7	7	2	1	4
2. Prednost za stranko	2	7	3	3	1	1	3	4	5
3. Družinski dohodek	3	2	1	2	5	3	4	7	2
4. Regija	10	1	10	6	6	5	1	2	1
5. Število oseb v gospodinjstvu	4	6	5	4	4	2	5	8	6
6. Stopnja izobrazbe	7	8	4	5	9	4	7	3	8
7. Prebivališče v mestu/na podeželju	6	5	6	8	2	8	8	5	7
8. Spol anketiranca	5	4	8	9	3	10	10	10	9
9. Poklic vodje gospodinjstva	9	9	7	7	8	6	6	6	3
10. Družinski status	8	10	9	10	10	9	9	9	10

(x) Številka pod imenom vsake države kaže povprečno oceno za indeks podpore: največ 6, najmanj 1, osrednja točka 3,5.

Povsod so najmočnejši napovedovalci podpore ženskemu gibanju preobrazbe starost, naklonjenostpolitični stranki, družinski dohodek in regija, v kateri živi intervjuvanka. Vsaka od teh spremenljivk kaže pomembno povezavo z odnosom vsakega anketiranca v večini držav. Večina drugih šestih spremenljivk ima le majhne ali statistično nepomembne učinke.

Poglejmo jih enega za drugim.

1) Starost

Kot smo že omenili, se položaj in vloga žensk spreminjata. V zadnjih nekaj letih ni bilo tako. V vseh državah Skupnosti so se ljudje v določenih starostnih skupinah rodili, preden so ženske dobile določene temeljne lastnosti državljanstva, kot je volilna pravica. Pričakovati je mogoče, da bi ljudje, katerih doživetje in odnos sta se oblikovala v času, ko je bila vloga žensk še vedno ozko omejena, take omejitve obravnavali kot razmeroma naravne in sprejemljive v primerjavi z bolj oddaljenimi skupinami.

Podatki potrjujejo to predpostavko. Mladi so pogostejše naklonjeni spremembam kot starejši. Je to posledica spreminjajočih se zgodovinskih razmer ali nečesa, kar je neločljivo povezano z jeunesse? Podatki kažejo, da je prva hipoteza pravilna. Obseg spremembe odnosa je bil veliko večji pri ženskah kot pri moških.

Pri prvem od dveh vprašanj, izbranih kot kazalnik, je razlika 12 točk med moškimi in 21 točk med ženskami v skrajnih starostnih skupinah.

Razlike pri drugem vprašanju so 15 oziroma 28 točk.

V starostni skupini nad 65 let so ženske pri odgovorih na vsako od obeh vprašanj nekoliko bolj „konservativne“ kot moški. V skupini na tešče je odnos do sprememb veliko pogostejši.

Ta struktura pojasnjuje, zakaj so razlike med spolomatako majhne pri primerjavi žensk in moških ne glede na starost: relativni "konservativizem" starejših žensk, ki vstopa v povprečni izračun z nasprotno težnjo starejših žensk, ima učinek zmanjševanja razlik.

To interakcijo medstarostjo in spolom je treba pripisati izključno učinkom življenjskega cikla; bolj verjetno je sklepati, da je prišlo do pomembnih sprememb v pojmovanju vlog obeh spolov, ki so še posebej močno vplivale na skupino, ki jo to najbolj zadeva: ženske.

(glej preglednico 81)

Razpredelnica 81

Odnos do družbenih sprememb v zvezi s statusom žensk glede naspol
(rezultati zaSkupnost,razen neodgovorov)

1. Glede na to, da se položaj žensk v družbi ne spreminja dovolj hitro:

Starost	Moški	Ženske
15–24 let	33 %	40 %
25-34	33	38
35-44	27	32
45-54	25	27
55-64	22	26
65 let in več	21	19
Razlika med ekstremnimi skupinami	-12	-21

2. Ne strinjam se, da „mora biti politika bolj stvar moških“:

Starost	Moški	Ženske
15–24 let	33 %	40 %
25-34	33	38
35-44	27	32
45-54	25	27
55-64	22	26
65 let in več	21	19
Razlika med ekstremnimi skupinami	-15	-28

Dodaten argument v prid temu sklepu o vplivu učinka proizvodnje je mogočeizpeljati iz analize razmerja med odnosom in starostjo v vsaki državi.

V različnih državah so ženske dobile volilno pravico na zelo različne datume. Države je zato mogoče na kratko razvrstiti v dve skupini: tiste, pri katerih so ženske pridobile volilno pravico zgodaj, tj. pred prvo svetovno vojno ali takoj po njej, in tiste, pri katerih je bila pravica pridobljena pozno,z generacijskim zamikom, tj. po koncu druge svetovne vojne. Nemčija je vmesni primer, saj so ženske tam pridobile volilno pravico razmeroma zgodaj, vendar je bila ta pravica, tako kot vse politične svoboščine, pod nacizmom začasno ukinjena.

Medtem ko na razlike v odnosu med mladimi in starejšimi vplivajo zgodovinske spremembe, je mogoče pričakovati razmeroma dolgotrajne razlike med starostnimi skupinami v državah, kjer so bile volilne pravice podeljene prej, in razmeroma nedavne razlike v državah, kjer so bile volilne pravice podeljene pred kratkim.

Ta predpostavka je potrjena: v vsaki od petih „zgodnjih“ držav je največjarazlika med drugo in tretjo starostno skupino; v vsaki od treh držav „zaposnelih priseljencev“ je opazen med prvo in drugo starostno skupino; Nemčija je očitno povezana z drugo skupino držav. Različni odzivi med mlajšimi in starejšimi verjetno odražajo zgodovinske vplive, ki sojih imeli med seboj kot najstniki.

Razpredelnica 82

se ne strinjajo s stališčem, da bi morala biti „politika“ bolj stvar moških“, odvisno od razmerindržave;¹

Starostne skupine			V času, ko so ženske dobile volilno pravico							
Starost leta 1975	Povprečna starost	Leto 18 ²	Starodavno (1915-1919)				Prejšnji s prekinitvijo	Nedavno (1944-1949)		
			Dan.	Ned.	G.B.	Irska	Deutsch.	Št.	To je vse.	Belg.
15-39	27	1966	85 %	65 %	75 %	75 %	61 %	77 %	73 %	57 %
40-65	52	1941	82	57	73	69	45	60	57	42
66-96	72	192]	69	47	68	54	40	59	55	30

1 Neodgovor je izključen. Brez Luksemburga in Severne Irske.

2 Za starost 18 let se tu šteje starost, pri kateri se konča socializacija predodraslih.

2) Politična prednost

Politična usmerjenost je tudi pomemben napovedovalec odnosa do spreminjajočega se statusa žensk.

Kot prvi približek lahko rečemo, da ljudje, ki so levo usmerjeni, bolj podpirajo udeležbo žensk kot tisti, ki so desno usmerjeni. Vendar obstajajo izjeme. V Veliki Britaniji se na primer zdi, da so volivci laburistične stranke relativno manj ugodni; v Franciji so komunisti manj ugodni od drugih, razen AullistGs in neodvisnih republikancev; V Belgiji so socialisti daleč za liberalci in volivci regionalnih strank.

Kljub tem anomalijam, ki bi jih bilo treba preveriti tudi na večjih vzorcih, se levičarski volivcinagibajo k enakopravni udeležbi žensk v politiki.

Razpredelnica 83

Nestrinjanje s stališčem, da „bi morala biti politika bolj stvar moških“, glede na politične preference in državo¹

Deutschland		Irska		Velika Britanija		Francija	
EPD	61 % (347)	Delovno	70 % (148)	liberalno	78 % (94)	PSU in skrajno levo	85 % (26)
FDPV	57 (105)	Fianna neuspešna	70 (369)	Conservative	78 (393)	Socialistična stranka	75 (325)
CDU/CSU	42 (416)	Fine Gael	69 (209)	Nationalist Delovno	69 (26) 66 (324)	Levičar Rad. reformatorji	75 (20) 72 (72)
						Komunistična partija	67 (107)
						U.D.R.	64 (112)
						Republ. indép. (v angleščini)	58 (163)
Nederland		Danmark		Belgija/Belgija		Italia	
Dem. '66, DS-70	100 % (8)	Venstre Socialiste	90 % (19)	PVV (Liberalen)	68 % (59)	PCI	80 % (153)
PPR, PSP	88 (42)	Socialistični narod.	88 (42)	FDF/RW	63 (40)	JŽI	80 (25)
CPN	69 (16)	Venstre	85 (181)	Volksunie	59 (73)	PSDI	469 (45)
VVD	65 (150)	Fremskridtspartiet	82 (146)	PVO (Societies-Chr.)	52 (85)	PSI	67 (141)
PvdA	60 (289)	Kristellgt Folk (angleščina).	80 (44)	BSP (Socialisten)	49 (99)	Pli	67 (SQ)
ARP	60 (57)	Socialdemokratiet	79 (248)	PSB (socialisti)	45 (146)	MSI/Destra Naz.	58 (45)
ISGP, BP, GPV, RKPN	52 (23)	Radikale	79 (53)	CVP (kristjani)	45 (282)	DC	57 (291)
KVP	48 (159)	Konservativ	72 (46)	PLP (liberalni)	33 (30)		
Chu	44 (52)	Kommunister	71 (17)				

¹ Noben odgovor ni izključen. Brez Luksemburga in Severne Irske. Številke v oklepajih ustrezajo številu anketirancev. Odstotkov, izračunanih na podlagi manj kot 30 odgovorov, ni mogoče šteti za pomembne.

3) Prihodki

Družinski dohodek je skupaj z regijo eden od dveh drugih pomembnih napovedovalcev odnosa dopolitične participacije žensk.

Na splošno so najugodnejši ljudje z visokimi dohodki. Ta ugotovitev je lahko presenečenje, po tisti, ki smo jo pravkar naredili v zvezi s politično usmeritvijo. Razlago tega navideznega protislovja je nedvomno treba iskati v procesu spreminjanja sistemov vrednot, v katerem se nekateri najbogatejši krogi v zahodnoevropskih državah osredotočajo na „postrealistične“ vrednote, pri čemer dajejo prednost zlasti manj hierarhični in bolj enakopravni družbi.¹ Ker je enakost spolov sestavni del postmaterialnega sistema vrednot, lahko rezultati v zvezi z levo orientacijo in visokim dohodkom odražajo enak proces kulturnih sprememb.

1 Glej Ronald INGLEHART, The Silent Revolution in Europe (Tihi revolucija v Evropi), American Political Science Review, december 1971.

Razpredelnica 84

Nestrinjanje z mnenjem „Politikabi morala biti bolj moško podjetje“, odvisno od družinskega dohodka in države¹

Danmark		Velika Britanija		Irska		Francija	
-20.000.Kr	71 % (55)	– L 79	63 % (105)	--L 40	50 % (30)“	-->FF 800	42 % (43)
20 - 30.000	82 (67)	80 - 159	77 (162)	40 - 79	60 (133)	800 - 1250	53 (53)
30 - 40.000	85 (46)	160 - 239	73 (221)	80 — 159	72 (258)	1250 - 1750	59 (85)
40 - 50.000	71 (49)	240 - 319	77 (150)	160 — 239	72 (217)	1750 - 2500	67 (162)
50 - 60.000	83 (77)	320 - 399	83 (83)	240 - 319	84 (102)	2500 - 4000	73 (242)
60 - 80.000	77 (123)	400+	88 (76)	320 - 399	76 (45)	4000–6500	78 (160)
80 - 100.000	87 (108)			400+	71 (34)	6500+	78 (71)
100–150 000	87 (160)						
150.000 +	95 (59)						

Italia		Nederland		Deutschland		Belgija/Belgija	
70.000 litrov.	54 % (41)	Hfl. 9000	56 % (43)	-DM 750	27 % (45)	FB 8000	32 % (66)
70 - 120.000	54 (79)	9 - 12.000	57 (67)	750 - 1000	51 (88)	8 - 16.000	38 (203)
120 - 180.000	60 (161)	12 - 15.000	56 (82)	1000 - 1250	41 (126)	16 - 24.000	45 (218)
180 - 250.000	67 (241)	15 - 18.000	59 (106)	1250 - 1500	44 (126)	24 - 32.000	49 (182)
250 - 350.000	64 (193)	18 - 21.000	55 (165)	1500 - 1750	53 (116)	32 - 40.000	56 (157)
350 - 500.000	66 (131)	21 - 24.000	55 (123)	1750 - 2000	52 (124)	40 - 60.000	56 (101)
500 - 750.000	78 (41)	24 - 27.000	63 (87)	2000 - 2250	49 (105)	60.000 +	68 (50)
750.900 +	86 (22)	27 - 30.000	60 (47)	2250 - 2500	61 (62)		
		30 - 33.000	64 (45)	2500 - 2750	59 (51)		
		33 - 39.000	83 (30)	2750 - 3000	54 (28)		
		40.000 +	67 (51)	3000+	76 (41)		

4) Regija prebivališča

Razmerje med regijo prebivališča in odnosom do politične udeležbe žensk ni preprosto. Med nizozemskimi pokrajinami ali zveznimi deželami so velike razlike; vendar jih je malo med tremi večjimi regijami Danske, niti med Veliko Britanijo in Severno Irsko(čeprav je med regijami Velike Britanije nekaj razlik).

V vsakem primeru je regijapomemben napovedovalec. Obstaja določena težnja, da je odnos ugodnejši v regijah z veliko metropolo, kot so London, Dublin, Pariz, Hamburg ali Bruselj, čeprav sta regiji Rim in Berlin precej pod ustreznim nacionalnim povprečjem.

Protestantska večina nizozemskih provinc je pred katoliškimi ali mešanimi provincami, vendar to ne velja nujno za nemške zvezne dežele. Med flamsko in valonsko provinco v Belgiji ni bistvene razlike.

Vse, kar je mogoče reči, preden je mogoče opraviti bolj poglobljene študije z zadostnimi vzorci, je, da obstajajo medregionalne razlike in da so regije z velikimi mesti običajno bolj „feministične“, ne da bi se topovsod preverjalo.

Razpredelnica 85

Nestrinjanje z mnenjem „Politikamora biti bolj stvar moških“, odvisno od regije prebivališča in države²

1 Noben odgovor ni izključen. Brez Luksemburga in Severne Irske. Družinski dohodek se izplačuje na leto za Dansko in Nizozemsko ter na mesec za druge države.

2 Izključeni neodgovori; Brez Luksemburga in Severne Irske.

Posebna raziskava Eurobarometra o ženskah in moških v Evropi – maj 1975

Danmark		Velika Britanija		Irska		Francija	
Jylland	85 % (490)	jugozahod	81 % (89)	jugozahod	78 % (131)	Pariška regija	78 % (235)
Sjaelland	78 (404)	London + jugovzhod	77 (283)	zahodno	72 (104)	Severozahod	71 (235)
Fyn	78 (90)	Yorkshire * Humber (angleščina).	76 (88)	vzhodno	71 (344)	Alzacija in Lorena	69 (77)
		West Midlands	75 (67)	Srednji zahod	71 (110)	jugovzhod	69 (171)
		Škotska + Wales	71 (184)	Donegal	70 (27)	Kategorija:Pariški bazeni	65 (168)
		East Midlands	70 (63)	Midlands	70 (91)	jugovzhod	60 (125)
		Severozahod	68 (114)	jugovzhod	62 (131)	Severno morje in Pas-de-Calais	59 (83)
		severno	65 (49)	Severovzhod	60 (42)		
		Vzhodna Anglija	62 (39)				
Italia		Nederland		Deutschland		Belgija/Belgija	
Sicilija in Sardinija	71 % (70)	Friesland	71 % (44)	Hamburg + Bremen	58 % (48)	Namur	55 % (44)
Severozahod	67 (300)	Drenthe	71 (28)	Rheinland-Pfalz	58 (62)	Brabant	54 (333)
Severovzhod	65 (197)	Groningenu	68 (44)	Hess	57 (83)	Antwerpen	52 (233)
jug	63 (235)	Noordholland	66 (169)	Bayern	56 (160)	Limburg	50 (98)
Središče	61 (210)	Noordbrabant	60 (142)	Nordrhein-Westf.	54 (287)	Hainaut	44 (185)
		Zuidholland	59 (237)	Niedersachsen	46 (112)	Liege	43 (141)
		Utrecht	57 (46)	Baden-Württ	44 (141)	Oost-Vlaanderen	42 (189)
		Gelderland	51 (106)	Berlin	42 (33)	Zahod-Vlaanderen	40 (151)
		Limburg	51 (87)	Posarje	42 (19)	Luksemburg	30 (33)
		Zeeland	50 (26)	Schleswig-Holstein	36 (41)		

2. Optimizem in pesimizem

Za zadnjo od naših skupin stališč, opredeljenih s faktorsko analizo, je bil značilen občutek zadovoljstva ali nezadovoljstva družbo kot celoto in z življenjem kot celoto, pa tudi splošen občutek optimizma ali pesimizma glede preoblikovanja statusa žensk.

Lahko bi si mislili, da bodo ženske v družbi in na splošno v življenju manj zadovoljne kot moški, saj so njihove možnosti dejansko, če ne celo pravno, omejene z velikim številom praks in predsodkov, ki ne vplivajo na osebe drugega spola. Kljub temu se zdi, da se večina žensk prilagaja okoliščinam ali da jih družba pogojuje, da sprejmejo te omejitve: skoraj ni razlike med ravnmi njenega zadovoljstva moških in žensk.

Kot je prikazano v naslednji tabeli, so najpomembnejši znaki splošnega zadovoljstva z življenjem enaki tistim, ki najbolj vplivajo na odnos do družbenih sprememb v zvezi s statusom žensk: družinski dohodek, regija, starost in politične preference. V vseh devetih državah je spol najnižji od desetih napovedovalcev.

Razpredelnica 86

Napovedniki splošnega zadovoljstva z življenjem v državah Evropske skupnosti

(Razpon razvrstitve suivant variance, ki jo pojasni vsak napovedovalec, ob upoštevanju učinkov drugih napovedovalcev)

	Irska (16,9 %) (x)	Luksemburg (15,9%)	Francija (13,8 %)	Italija (12,9 %)	Nizozemska (12,8 %)	Nemčija (11,7 %)	Belgija (11,1 %)	Danmark (8,7 %)	Združeno kraljestvo (6,1 %)
1. Družinski dohodek	3	1	1	1	6	1	1	4	4
2. Regija	1	2	5	2	4	5	3	3	1
3. Starost	4	9	3	6	2	3	2	5	2
4. Prednost za stranko	5	7	2	3	3	8	6	1	3
5. Družinski status	10	4	4	7	1	2	5	2	6
6. Poklic	2	10	8	9	5	9	4	6	8
7. Število oseb v gospodinjstvu	6	8	6	5	8	6	10	8	5
8. Prebivališče v mestu/na podeželju	8	5	7	8	7	4	8	7	7
9. Stopnja izobrazbe	7	3	10	10	9	7	9	10	10
10. Seks	9	6	9	4	10	10	7	9	9

(x) Številke v oklepajih ustrezajo odstotku skupne variance, ki je pojasnjen z desetimi napovedovalci v vsakem nacionalnem vzorcu.

To pomanjkanje razlik med spoloma je presenetljivo in prinaša velike izzive.

Kot sopokazale druge študije, se splošni občutek zadovoljstva v danem družbeno-kulturnem sistemu, v tem primeru nacionalnem sistemu, na splošno zelo malo razlikuje glede na socialne značilnosti anketirancev: varianca, ki jo pojasnjuje naših deset napovedovalcev, je ici reda 12%, v povprečju, za devet nacionalnih vzorcev. Po drugi strani pa smovidele, da se stopnja zadovoljstva med državami zelo razlikuje, pri čemer imajo manjše države bistveno višjo stopnjo zadovoljstva kot večje. Poleg tega med napovedovalci, ki igrajo vlogo v vsaki državi, regija v povprečju pride takoj po družinskem dohodku, pred starostjo, politično usmeritvijo itd.

Zdi se, kot da je dojemanje zadovoljstva široko razširjeno (in verjetno stabilno) kulturno dejstvo v družbeno-kulturnem sistemu ali, natančneje, rezultat določenega odnosamed zaznanimi situacijami in zamišljenimi težnjami. Ljudje na primer vedo, da so ženske plačane manj kot moški, da so socialno diskriminirane na številnih področjih življenja. Vendar pa splošno zadovoljstvo obeh spolov ostaja praktično dantično, dokler sprememba vrednostnih sistemov in povečanje ravni pričakovanj, za katere se ocenjuje, da jih je mogoče doseči, pri ženskah ne določata občutka insatisfaction in povpraševanja po življenjskih učinkih, kar bo povzročilo nadaljnje prilagajanje občutka zadovoljstva in tako naprej.¹

Če ženske na splošno niso bolj ali manj zadovoljne kot moški, jetreba poudariti, da so glede „družbene oblike“ mlade ženske in moški bistveno manj zadovoljni kot starejši.

¹ Glej Ronald INGLEHART: Prednostne naloge glede vrednosti. Subjektivno zadovoljstvo in potencial za proteste med zahodnimi javnostmi“. Dokument, pripravljen za letno srečanje leta 1975 Ameriškega združenja politoloških znanosti v San Franciscu. Septembra 1975.

V preglednici 86 so prikazane majhne razlike v ravni splošnega zadovoljstva v vsaki državi. Vendar so, kot je razvidno iz tabele 87, razlike med državami veliko večje, odvisno od zadevnega področja zadovoljstva. Nekatere države se uvrščajo visoko za skoraj vse domene satisfaction, medtem ko se druge uvrščajo relativno nizko. Danci so na primer vsako uro eden oddesetih največjih kraljev, medtem ko Francozi in še posebej Italijani skoraj vedno zasedajo enega od spodnjih treh.

Zdi se, da so razmeroma visoke ali nizke ravni zadovoljstva stalne v vsaki državi, vsaj v obdobju 1973–1975, za katero so na voljo primerljivi podatki (tabela 88).

Doslednost teh ugotovitev kaže, da gre tu za globoko značilnost različnih nacionalnih (in morda regionalnih) kultur, vendar podatkov še vedno ni dovolj, da bi to dokazali.¹

1 Za leto 1973 glej „Zadovoljstvo in nezadovoljstvo z življenjskimi razmerami v državah članicah Evropske skupnosti“. Bruselj, junij 1974.

Razpredelnica 87

Zadovoljstvo in sreča v državah Evropske skupnosti

(razpon razvrstitve različnih držav glede na njihovo povprečno oceno za vsak časovni interval)¹

	Danmark	Belgija	(Severna Irska)	Nederland	Luksemburg	Irska	Velika Britanija	Deutschland	Francija	Italia
Zadovoljstvo z										
Življenje, ki ga živimo (11 stopinj)	1	4	2	7	5	3	6	8	9	10
Življenje, ki ga vodimo (4 stopinje)	1	2	3	4	7	5	6	8	9	10
življenjski standard	1	2	4	3	5	7	6	8	9	10
Sreča (3 stopinje)	1	2	6	3	4	9	5	8	7	10
Zadovoljstvo z										
Kako uporabljati prosti čas	1	5	2	4	7	3	6	8	9	10
Razpoložljivi čas dohodek	3	4	5	2	6	1	7	9	8	10
Odnosi z ljudmi	1	4	3	2	5	6	7	8	9	10
- hiša	3	5	2	10	6		4	7	8	9
- hiša	3	4	1	6	5	1	7	8	9	10
Kraj, kjer živiš	2	4	3	5	5	6	6	9	9	8
oblika družbe	5	3	9	6	1	6	7	2	8	10
- delovanje demokracije	5	3	9	4	2	6	8	1	7	10

¹ Če ni določeno drugače, so bile vse postavke izmerjene z 11-stopinjsko lestvico od 0 do 10.

Razpredelnica 88

Zadovoljstvo in sreča v državah Skupnosti po različnih ukrepih v letih 1973 in 1975

(povprečne ocene za vsako državo)¹

		Zadovoljstvo z življenjem				Sreča	
september 1973 (4-stopinjska lestvica)		maj 1975 (4-stopinjska lestvica)		maj 1975 (11-stopinjska lestvica)		maj 1975 (3-stopinjska lestvica)	
Danmark	3,5	Danmark	3,5	Danmark	8,3	Danmark	2,4
Irska	3,4	Belgija	3,3	Irska	8,2	Belgija	2,3
Belgija	3,3	Nederland	3,3	Belgija	7,8	Nederland	2,2
Nederland	3,3	Irska	3,2	Luksemburg	7,7	Luksemburg	2
Luksemburg	3,3	Velika Britanija	3,2	Nederland	7,5	Irska	1,9
Velika Britanija	3,2	Luksemburg	3	Velika Britanija	7,5	Velika Britanija	1,9
Deutschland	3	Deutschland	2,9	Deutschland	7	Deutschland	1,9
Francija	2,9	Francija	2,9	Francija	6,7	Francija	1,9
Italia	2,7	Italia	2,6	Italia	6,3	Italia	1,6

Vendar pa obstaja pomemben element diskontinuitete v stopnjah zadovoljstva držav Skupnosti.

Skrben pregled rezultatov kaže, da verjetno obstajata dve vrstizadovoljstva, ki se razlikujeta z nekaj neodvisnosti od enega dodruega. V doloeni drzavi imajo lahko ljudje enako ali skoraj enako raven splošnega zadovoljstva v primerjavi z drugimi drzavami v Skupnosti, vendar so v drugacnem poloaju glede dveh vidikov obstoja: „oblika druzbe“ in „delovanje demokracije“. Prebivalstvo Severne Irske je na primer na vecini podroaj zadovoljstva na splošno visoko, v druzbi in demokraciji pa zelo nizko; Nemci imajo obraten primer.

Ne samo, da se zadovoljstvo s tema dvema področjema razlikuje neodvisno od drugih vidikov obstoja, ampak kaže zanimiv razvoj skozi čas, kar je v nasprotju s stabilnostjo bolj globalnih oblik zadovoljstva.

Preglednica 89 prikazuje ocene zadovoljstva v različnih državah glede na „obliko družbe“. V večini držav se zdi, da je javnost začela upadati na tem področju od leta 1973 do 1975. Zdi se, da je Nemčija presenetljiva exception, ki se giblje od petega do prvega mesta; to povečani posledica povečanja stopnje zadovoljstva Nemcev, temveč strmega zmanjšanja v drugih državah.

1 Za 4-stopinjsko lestvico: 4 = „zelo zadovoljen“ in 1 = „sploh nezadovoljen“; za 11-stopinjsko lestvico 10 = „zelo zadovoljen“ in 0 = „sploh nezadovoljen“; Pri vprašanju o sreči je bila izbira med »Resnično srečnim« (3), »Dovolj srečnim« (2), »Ne preveč srečnim« (1).

Razpredelnica 89

Zadovoljstvo z »obliko družbe, v kateri človek živi« v letih 1973 in 1975¹

	1973			1975
	4-stopinjska lestvica	Enakovrednost nad 11 stopinj		11-stopinjska lestvica
Belgija/Belgija	2,91	6,99	Luksemburg	6,58
Luksemburg	2,88	6,92	Deutschland	6,41
Irska	2,78	6,68	Belgija/Belgija	6,38
Danmark	2,68	6,44	Irska	6,02
Deutschland	2,61	6,27	Danmark	5,88
Nederland	2,56	6,15	Nederland	5,95
Velika Britanija	2,48	5,96	Velika Britanija	5,14
Francija	2,33	5,6	Francija	4,72
Italia	2,13	5,12	Italia	3,31

1 Ta preglednica je okvirna in ni gotovo, ali so odgovori, podani na 4-stopinjski lestvici, tudi aritmetično pretvorjeni, strogo primerljivi z odgovori, podanimi na 11-stopinjski lestvici.

Sklepne ugotovitve

Odnos in težnje, ki smo jih opredelili in izmerili v tej prvi večji raziskavi o ženskah in moških v Evropi, v glavnem izražajo težnje do svetovne družbe in odnos do družbenih sprememb. Temeljne napetosti so manj med spoloma kot med generacijami, manj med „feministi“ in „protifeministi“ kot med aktivisti za spremembe (približno tretjina javnosti), samimi, morda okrepljenimi s tistimi, ki smo jih imenovali zmerneži (nekaj manj kot 20 % javnosti), in na drugi strani manjšino nasprotnikov sprememb (tudi 20 %), preostali del javnosti pa si deli dva proti enemu med prilagojenim in ravnodušnim.

Napredek žensk in spremembe v družbi: To je verjetno ista razprava in isti boj.

Pripombe

(Pierre Dieumegard)

Izvirni dokument je na voljo na spletišču Eurobarometra (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/63>) v treh jezikih, in sicer angleščini, francoščini in nemščini. Francoska različica (<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=51062>) je bila uporabljena kot podlaga, za težko berljive dele pa sta bili koristni angleška in nemška različica.

V izvirni različici v francoskem jeziku so bila imena držav v nacionalnem jeziku države, v francoščini in nizozemščini pa v Belgiji. To je bilo ohranjeno za ta dokument, čeprav je verjetno, da bo prišlo do težav pri prevajanju s strojnimi prevodi.

Tehnološki razvoj: To je bil čas pisalnih strojev in šablon.

Če pogledamo izvirni dokument, vidimo razvoj poročil Eurobarometra v zadnjih 50 letih. V tistem času je bil pisalni stroj uporabljen za vboj šablon: bilo je dolgo in težko je bilo popraviti tipkarske napake. Nato lahko s strojem za roneoter črnilo preide skozi luknje v šablono, da gre na list papirja. Rezultat je bilo besedilo samo v črni barvi na belem ozadju. Grafov ni bilo mogoče izdelati. Da bi bil dokument v formatu pdf skoraj 40 let pozneje na voljo na spletišču Eurobarometra, je bilo treba skenirati natisnjeni dokument, da bi naredili slike, zbrane v dokumentu v formatu pdf.

Nazadnje je bil ta skenirani dokument prenesen v programsko opremo za samodejno prepoznavanje znakov (PDF-Xchange Editor in Tesseract). Rezultat je vseboval različne napake zaradi slabo natisnjenih črk in majhnih madežev na papirju. Velika večina napak je bila popravljena pri oblikovanju tega dokumenta, vendar je možno/verjetno, da je še nekaj napak.

Leta 1975 je imel pisalni stroj samo eno pisavo: ni bilo mogoče krepko ali ležeče, in vsi so bili enake velikosti.¹ Da bi poudarili določene besede v naslovih, je bil običaj kapitalizirati znake. Toda sistemi strojnega prevajanja ponavadi napačno prevajajo besede v velike črke, zato so v tem dokumentu naslovi pogosto v majhnih črkah, za razliko od izvirnega dokumenta.

Spremembe v načinu priprave besedila: To je bil čas, ko so uredniki razmišljali (in pokazali svoje misli)

V prvi opombi so jasno navedeni avtorji poročila. Glavni avtor je Jacques-René Rabier, nekatere dele pa so napisali strokovnjaki (Hélène Riffault, Margaret in Ronald Inglehart). Vemo, kdo je kaj storil in kdo je lahko kriv, če nismo zadovoljni s poročilom. Navedeno je, da to poročilo „v ničemer ne vključuje odgovornosti Evropske komisije“: ne gre za mednarodno pogodbo, katere različne vlade so pretehtale vsako besedo in vsako vejico, gre za raziskovalno poročilo.

Petdeset let kasneje je situacija povsem drugačna. Eurobarometer še vedno objavlja poročila o istih temah, na primer decembra 2024 je bilo objavljeno poročilo Eurobarometer o spolnih stereotipih (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974> samo v angleščini; za prostovoljni prevod v druge jezike glej <https://europokune.eu/Article/35/2024sp545stergen>). Že pred uvodom je z druge strani (zadnje strani naslovnice) navedeno tudi, da dokument ne predstavlja stališč Evropske komisije ter da so interpretacije in mnenja samo interpretacije in mnenja avtorjev.

Toda kdo so avtorji tega poročila iz decembra 2024? To ni označeno nikjer v besedilu. Če pogledamo lastnosti dokumenta, se glasi v vrstici avtorja dokumenta: Generalni direktorat za pravosodje in potrošnike. Človeško ime ne obstaja.

V poročilu iz leta 1975 so ideje, mnenja, hipoteze, ki jih statistika včasih preverja, vendar so včasih napačne predstave ali stereotipi, ki jih statistika ovrže.

Primer (iz odstavka I-1) je domnevna večinska vera v različnih državah (stran 10)

Logično je mogoče sklepati, da je v državah, kjer se problem šteje za nerešenega, še posebej pomemben. Vse to so države katoliške tradicije.

1 Kroglični pisalni stroji so obstajali že leta 1975, vrsto znakov pa je bilo mogoče spremeniti s spreminjanjem žoge, vendar je to zahtevalo nekaj sekund manipulacije.

Vendar je treba opozoriti, da je Belgija, čeprav je država s katoliško tradicijo, bolj na strani držav, kjer se problem ne šteje za zelo pomembnega, v položaju, ki je blizu povprečju Skupnosti.

Tudi če je v opombi navedeno, da ni vzročne zveze, je še vedno navedeno, da obstajajo države, ki se štejejo za „katoliške“. Trenutno bi se takšna vrsta govora štela za neprimerno. Po eni strani ne gre le za katoličane v državi, po drugi strani pa se lahko obravnava kot stigmatizacija skupine na podlagi domnevne vere in države, v katerih se problem šteje za nerešenega, niso vedno države, v katerih je problem najresnejši.

V zvezi s hitrostjo sprememb (stran 18si lahko preberete:

3° V Italiji se 30 % moških in žensk strinja, da se stvari odvijajo prehitro pogosteje kot drugod, vendar je seveda najbolj verjetno, da to rečejo starejši in manj izobraženi.

"Seveda" je mogoče razlagati kot znak prezira do starejših in manj izobraženih, kar v enaindvajsetem stoletju ni primerno reči.

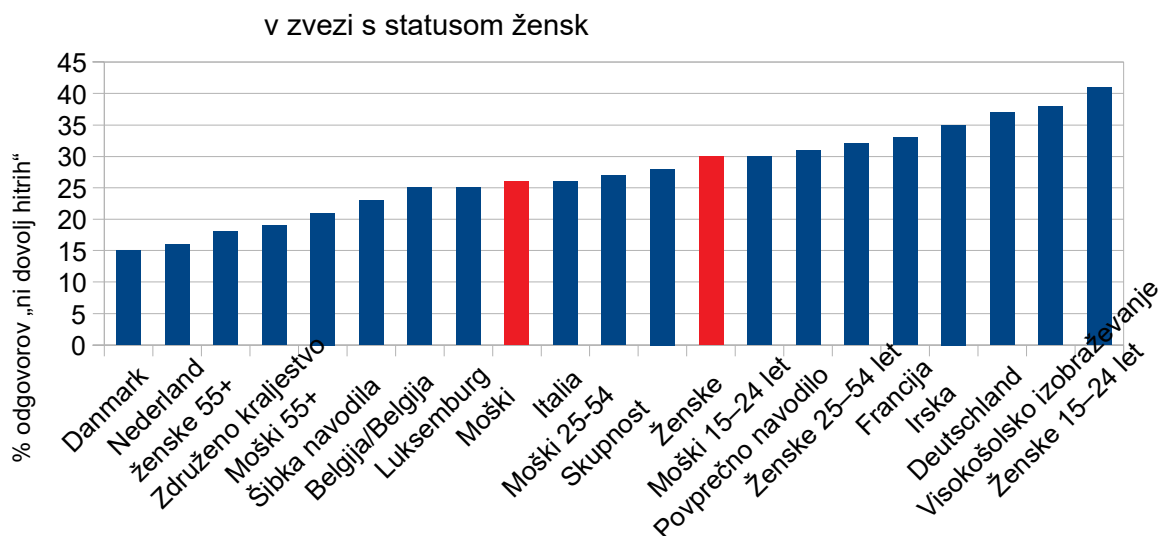
V poročilu za leto 2024 tega ni. Besedilo je zelo gladko, saj razen tega, da državljani Evropske unije podpirajo politiko Evropske komisije, ni drugih zatrjevanih mnenj.

Na srečo v poročilu za leto 2024 obstajajo grafikoni in zemljevidi, ki spodbujajo domišljijo in misel bralcev.

Nekaj grafov, ki omogočajo vizualizacijo podatkov iz leta 1975

Hitrost sprememb

Stvari se ne spreminjajo dovolj hitro.

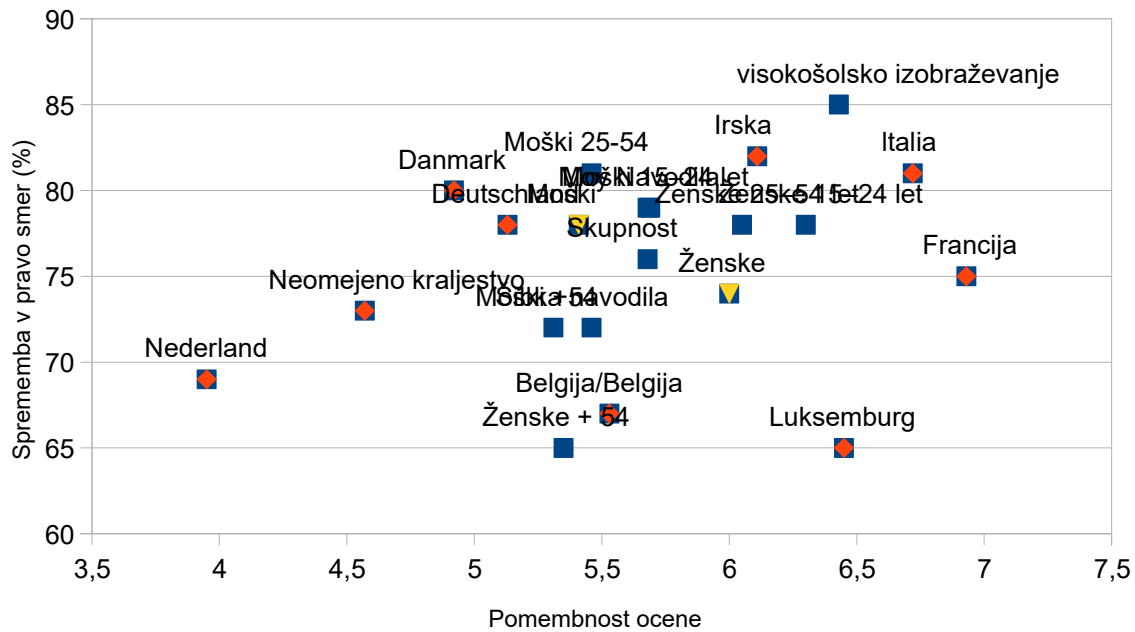
Vidimo lahko, da se mnenja moških in žensk v povprečju ne razlikujejo zelo: samo štiri odstotne točke. Po drugi strani pa se mnenja med državami zelo razlikujejo: 15 % ljudi na Danskem meni, da so spremembe prepočasne, 37 % ljudi v Nemčiji pa več kot dvakrat počasnejše.

Pomen in pomen sprememb

Preglednica 1 (stran 9) vsebuje ocene pomembnosti problema statusa žensk (10 za zelo pomemben, 0 za ničelno pomemben).

Preglednica 4 vsebuje odstotke odgovorov na vprašanje: Je ta sprememba pravilna ali napačna?

Izdela se lahko graf, ki prikazuje odziv različnih skupin (država, spol, starost, dosežena izobrazba).

Točke, ki predstavljajo države, so rdeče, točke, ki predstavljajo družbene skupine, so modre, razen skupin „Moški“ in „Ženske“, ki imata na modrem kvadratu rumen trikotnik.

Vidimo lahko, da ni velike razlike v mnenju med moškimi in ženskami.

Ženske dajejo nekoliko večji pomen vprašanju statusa žensk, manj pa jih meni, da je sprememba v pravo smer.

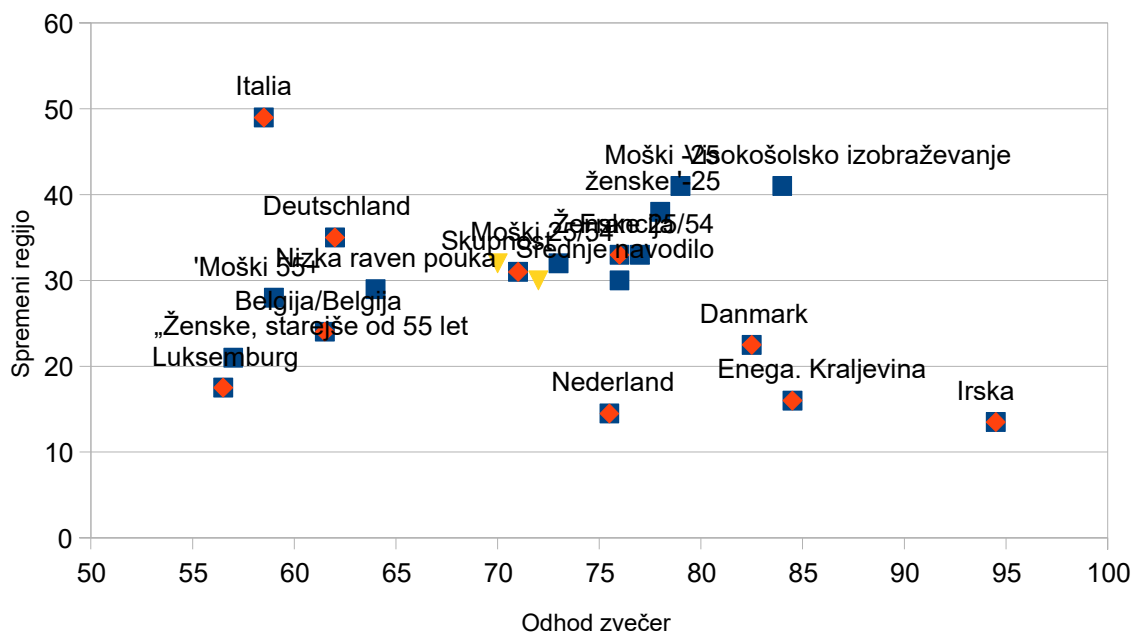
Ljudje z visoko stopnjo izobrazbe dajejo problemu velik pomen in ugotovijo, da gre sprememba v pravo smer.

In obstaja zelo široka razpršenost nacionalnih mnenj: od 4 do 7 za oceno pomembnosti in od 65 do skoraj 80 za mnenje o hitrosti sprememb.

V konkretnih primerih so nacionalna mnenja tudi zelo razpršena.

V tabeli 25 (stran 45) so rezultati vprašanj „Ali menite, da je normalno ...? Ta ali ta posebni položaj, na primer „da ženska zvečer odide ven brez moža, da bi se udeležila sestanka“ in „da ženska svojega moža spodbuja k zamenjavi delovnega mesta, ker ji je ponujen boljši položaj v drugi regiji od tiste, v kateri živi“.

Lahko se naredi graf, ki prikazuje pozitivne odgovore na ti dve vprašanji.

Odzivi moških in žensk (rumeni trikotniki) so zelo podobni. Kot v prejšnjem grafu je razvidno, da se posamezniki z visoko stopnjo izobrazbe močno „da“ na oba predloga, medtem ko se ženske, starejše od 55 let, pogostejše odzovejo negativno.

In različne države (v rdeči barvi) imajo še vedno zelo različna nacionalna mnenja. Petdeset let pozneje, v raziskavah Eurobarometra iz leta 2025, vidimo enako: mnenja so bolj odvisna od države, v kateri oseba živi, kot od spola, starosti ali družbenih skupin (na splošno). Z drugimi besedami, na ravni EU ni javnega mnenja: obstajajo samo nacionalna mnenja, ker različni narodi med seboj ne komunicirajo. Da bi se približali boljšemu evropskemu povezovanju, morajo biti ljudje sposobni komunicirati med seboj ter izmenjevati informacije in mnenja s svojimi sosedi. Za razpravo je potreben skupen jezik. Potrebujemo esperanto.

Za zaključek se moramo zahvaliti Jacquesu-Renéju Rabierju in drugim avtorjem tega poročila, ker so poročilo napisali na zanimiv način, z včasih vprašljivimi mnenji, vendar so predstavili metode, uporabljene za preverjanje predstavljenih hipotez.

PRILOGE

I. Imena raziskovalnih inštitutov in datumi intervjujev

Belgija/Belgija	DIMARSO (skupina INRA)	in 20. maj 1975
Luksemburg	„	15–27“
Danmark	GALLUP MARKEDSANALYSE	3–11“
Deutschland	EMNID-INSTITUT	12–13“
Francija	FRENCH INSTITUTE OF PUBLIC OPINION (FIFG)“	12–20“
Irska	IRISH MARKETING SURVEYS	1–16“
Italia	ISTITUTO PER LE RICERCHE STATISTICHE E L'ANALISI DELL'OPINIONE PUBBLICA (DOXA)	9–23“
Nederland	NEDERLAND INSTITUUT VOOR DE PUBLIEKE OPINIE (NIPO)	20 "-
Združeno kraljestvo	GALLUP POLL	9–20“

II. Tehnične opombe

1. Sektor je treba opozoriti, da je treba pri vzorčnih raziskavah upoštevati določeno stopnjo napake pri vzorčenju. Pri vzorcih z vrstnim redom 1000 anketirancev se odstotne razlike pod 5 % običajno ne bi smele šteti za statistično pomembne.

2. V vseh tabelah je v vrstici ali stolpcu „Evropska skupnost“ navedeno povprečje za vse osebe, zaposlene vdevetih državah, tehtano povprečje glede na prebivalstvo, staro 15 let in več, v vsaki od držav:

	Tisoče	%
Belgija/Belgija	7492	3.91
Danmark	3804	1.99
Deutschland	47052	24.55
Francija	38420	20.05
Irska	2031	1.06
Italia	40601	21.19
Luksemburg	262	0.14
Nederland	9554	4.98
Združeno kraljestvo	42412	22.13
	191628	100.00

3. Vsi podatki v zvezi s to raziskavo so shranjeni v "Belgijskem arhivu za družbene vede" (Van Evenstraat 2A, B-3000 Leuven). Na voljo so organizacijam članicam Evropskega konzorcija za politične raziskave (Essex), Inter-University Consortium for Political Research (Michigan) in raziskovalcem z raziskovalnim interesom.